

Съпіванки бабы Ольги

Богумила Тарасевич
Bogumiła Tarasiewicz
Юрко Старињский
Jerzy Starzyński

Pieśni babci Olgi

Сыпіванкы бабы Ольги Pieśni babci Olgi

Богумила Тарасевіч Bogumiła Tarasiewicz
Юрко Старинський Jerzy Starzyński

Лігница 2009
Legnica 2009

Проект окладинки
Яцек Папля

Коректа лемківських текстів
Мирослава Хомяк
Юрко Старињський

Коректа польських текстів
Божена Капуста

Опрацювання словничка
Мирослава Хомяк

Графіка нотова
Якуб Котовський

Фотографії
Архів Лемківського Ансамблю Пісні і Танця „Кычера” в Лігници

© Copyright 2009 by Богумила Тарасевич, Юрко Старињський

Комп'ютеровий склад
Зузанна Папля

Друкування і оправа
Поліграфічний заклад ДРУКМА

Пłyta CD
Архівальний матеріял Лемківського Ансамблю Пісні і Танця „Кычера” в Лігници
Masstering'
Андрій Олійник
Одтискання
Art-Music

Видавець:
Лемківський Ансамбль Пісні і Танця „Кычера”
Адрес: ul. Zofii Kossak 5, 59-220 Legnica
тел. +48 76 723 37 05, 605 593 808,
е-майл: kyczera@wp.pl

ISBN 978-83-916673-4-7

Projekt okładki
Jacek Papla

Korekta tekstuł łemkowskich
Miroslawa Chomiak
Jerzy Starzyński

Korekta tekstuł polskich
Bożena Kapusta

Opracowanie słowniczka
Miroslawa Chomiak

Grafika nutowa
Jakub Kotowski

Zdjęcia
Archiwum Łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy

© Copyright 2009 by Bogumiła Tarasiewicz, Jerzy Starzyński

Skład komputerowy
Zuzanna Papla

Druk i oprawa
Zakład poligraficzny DRUKMA

Płyta CD:
Materiał archiwalny Łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy
Mastering'
Andrzej Olejnik
Tłoczenie
Art-Music

Wydawca:
Łemkowiany Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”
Adres: ul. Zofii Kossak 5, 59-220 Legnica
tel. +48 76 723 37 05, 602 593 808
e-mail: kyczera@wp.pl

ISBN 978-83-916673-4-7

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

ЗМІСТ / SPIS TREŚCI

Моі стричи з бабом Ольгом (Юрій Старинський) / Moje spotkania z babcią Olgą (Jerzy Starzyński)	7
Репертуар Ольги Череп (Богуміла Тарасевич) / Repertuar Olgi Czerep (Bogumiła Tarasiewicz)	20
1. Характеристика / Charakterystyka	20
2. Транскрипції / Transkrypcje	40
2.1. Правила опрацювання матеріялу / Zasady opracowania materiału	40
2.2. Сыпіванкы повсядны / Pieśni powszechnie	47
2.3. Сыпіванкы обрядовы / Pieśni obrzędowe	85
Азбучний список інципітив / Alfabetyczny spis incipitów	100/102
Словничок / Słowniczek	104
Сыпіванкы бабы Ольги (ЦД) / Pieśni babci Olgi (CD)	110/111

Моі стричы з бабом Ольгом

*Не зато-м плакала, же гмру,
але зато, же мої съліванки пропадут.*

Ольгу Череп познал єм на осени єй жыття. Дане мі було стритити ся з ньом лем пару раз. Мимо то барз глубоко запала в мою памят. Была особом незвыклі теплом і сердечном, при тым барз гостинном. Хоц не кінчыла університетив і ціле жыття провела на селі, потрафила провадити долгы бесіды до риши. А тото што ня в ній очарувало, усьвідоміл єм си аж товды, коли одышла. Але за порядком.

Ольга вродила ся 12 квітня 1919 рока, в положений недалеко Грибова Білцаревий¹, яко третя, наймолодша дівка Семана і Юстины Галькович. Єй мати, з роду Хомяк, походила зо сусіднього села Вавка. Отец през близко чверт віку, сповнял в Білцаревий почесну функцыю „сельского писаря” (громадзкого писаря).

Вдітинстві мала Оля, подібні як векшыстлемківських діти, мусіла лучыти шкільний обовязок з помаганьем родичам в ғаздивці. Єй занятьтом было пасіня гуси, а пак коров. В школі належала до вырижняючых ся учеників. Едукацию на ривні елементарной школы

Moje spotkania z babcią Olgą

*Ne zato-m płakała, że hmru,
ale zato, że moi śpiwanki propadut.*

Olgę Czerep poznałem na jesieni jej życia. Dane było mi spotkać się z nią zaledwie kilka razy, mimo to bardzo głęboko utkwiła mi w pamięci. Była osobą niezwykle cieplą i serdeczną, przy tym bardzo gościnną. Chociaż nie kończyła uniwersytetów i całe życie spędziła na wsi, potrafiła prowadzić długie, rzeczowe konwersacje. Niemniej to, co mnie w niej oczarowało, uświadomiłem sobie dopiero wówczas, gdy odeszła. Ale po kolei.

Olga urodziła się 12 kwietnia 1919 roku w położonej nieopodal Grybowa Bińczarowej¹ jako trzecia, najmłodsza córka Semana i Justyny Halkowiczów. Jej matka, z domu Chomiak, pochodziła z sąsiedniej wsi Wawrzka. Ojciec przez blisko ćwierć wieku pełnił w Bińczarowej zaszczytną funkcję „sel'skoho pysaria” (pisarza gromadzkiego).

W dzieciństwie mała Olga, podobnie jak większość łemkowskich dzieci, musiała łączyć obowiązek szkolny z pomaganiem rodzicom w gospodarstwie. Jej zajęciem było pasienie gęsi, potem krów. W szkole należała do wyróżniających się uczniów.

¹ Зainteresowanych poznaniem historią tego jednego z najstarszych łemkowskich siedlisk odyssey do literatury: Bączkowski K., *Dzieje Grybowa i wsi podgrybowskich w XIV-XVI wieku*, [w:] *Grybów. Studia z dziejów miasta i regionu*, pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 1992, t. 1, s. 59-92; Bębynek W., *Starostwo Muszyńskie, własność biskupa krakowskiego*, Lwów 1914; Gruca S., *Bińczarowa – dzieje miejscowości*, Kraków 2002; Koban Й., *Bílčareva Ruska – moje ríidne selo, „Karpatouorskij Kalendár”*, Ionker 1965; Kroh A., *Łemkowie okolic Grybowa*, [w:] *Grybów. Studia z dziejów miasta i regionu*, pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 1992, t. 2, s. 45-72; Madzelan S., *Spowiedź z niepopelnionych grzechów*, [w:] *Mniejszość w warunkach zagrożenia. Pamiętniki Łemków*, pod red. W. Sitka, Wrocław 1996, s. 99-115; Madzelan S., *Što snim sâ Bílčarevi*, [w:] *Cmak Dolí*, Krynica 2000, s. 169-175; Murianka P., *A Wisła płynie dalej*, Krynica-Legnica 2007; Stadnicki A., *O wsiach tak zwanych wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848.

¹ Zainteresowanych historią tej jednej z najstarszych wsi łemkowskich odsyłam do literatury: Bączkowski K., *Dzieje Grybowa i wsi podgrybowskich w XIV-XVI wieku*, [w:] *Grybów. Studia z dziejów miasta i regionu*, pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 1992, t. 1, s. 59-92; Bębynek W., *Starostwo Muszyńskie, własność biskupa krakowskiego*, Lwów 1914; Gruca S., *Bińczarowa – dzieje miejscowości*, Kraków 2002; Koban Й., *Bílčareva Ruska – moje ríidne selo, „Karpatouorskij Kalendár”*, Ionker 1965 (Koban J., *Bílcareva Ruska – moé rídne selo, „Karpato-russkij Kalendár”*, ionkers 1965); Kroh A., *Łemkowie okolic Grybowa*, [w:] *Grybów. Studia z dziejów miasta i regionu*, pod red. D. Quirini-Popławskiej, Kraków 1992, t. 2, s. 45-72; Madzelan S., *Spowiedź z niepopelnionych grzechów*, [w:] *Mniejszość w warunkach zagrożenia. Pamiętniki Łemków*, pod red. W. Sitka, Wrocław 1996, s. 99-115; Madzelan S., *Što snim sâ Bílčarevi*, [w:] *Cmak Dolí*, Krynica 2000, s. 169-175 (Madzelan S., *Što snit sâ Bílcarevi*, [w:] *Cmak Dolí*, Krynica 2000, s. 169-175); Murianka P., *A Wisła płynie dalej*, Krynica-Legnica 2007; Stadnicki A., *O wsiach tak zwanych wołoskich na północnym stoku Karpat*, Lwów 1848.

закінчыла зо середньом оцін 5,0². На жаль, родичив не было стати на оплачыня дальшой науки дівкы,proto остала в Білцаревий і помагала вітцу в проваджыню сельской канцеляри. Од того часу люде повідали Ольга „Писарйова”³.

Чысленны обовязкы не заваджали дорастаючий дівці актыўні участвуваці в жытю сельской вспільноты. Ольга съпівала в церковным хоры, ходила на „вечыркы”, была дружком на вельох весілях. Сохранили ся чудовы запаскы, котры Ольга вышывала в молодости.

Німецка окупація не дала ся фест во знаки мешканцям підграбівскаго села і тіж дівці писаря, але што не знищыла война знищыли переселіня. Літом 1947 рока Білцарева поділила долю інчых лемківских сіл. 29 чэрвця о 4.00 годіні рано село оточыло Польскэ Войско і по пару годинах вшыткых мешканців одставило до збірного пункту (торговицу) в Грибові⁴. Гальковичив, яко представнікі сельской еліты узнато за особливі небезпечных⁵.

Ольга вспомінает:

Як сме пришли до Грибова, [...] запакували нас до вагонів [...] Пришло войско [...], а нянько были в капцях і кошеві [...] і повідают, жебы ішли до

² Архівум Лемківского Ансамблю Пісні і Танця „Кычера” (далі: АЛАПІТ „Кычера”), Актывка: Ольга Чэреп з Білцаревой, Свідоцтво закінчыня школы – Галькович Ольга, Шкільний рік 1931/32 з 28 чэрвця 1932 р.

³ Шырше на туто тему: J. Starzyński, *Doczka selskoho pysaria*, Miesięcznik Legnicki „Wersja”, 1999, nr 6-8.

⁴ Посмотр: Архівум Акт Новых в Варшаві, Заряд Центральний ПУР, т. 12/119, Зоставіня транспортавів Лемків выселеных з пойту Новый Санч; Архівум Інституту Народовой Памяти в Кракові (далі: АІНП Кр.), Документы колишнього Пойтавого Уряду Публичной Безпеки в Новыі Санчи, сын. док. 022/2, т. 2, Справопис з проходу выселенчай акцыі лемківскога і украінскога населінія з пойту Новый Санч од 18 чэрвця до 10 ліпця 1947 р., с. 299-302; Білцарева: 1-5 ліпня 1947 року. Слогад Семана Мадзеляна, вродженого в Білцаревій Новосанчівскога пойту, [в:] 1947. Пропамятна книга, під ред. Б. Гука, Варшава 1997, с. 22-30.

⁵ АІНП Кр., Документы колишньої Команды Державной Міліції в Кракові, сын. док. 075/127, т. 5. Спис Лемків і Украінців замешкальх в пойту Новый Санч, які фігуруюць в справі агентурального розпрацуваання під криптонімом „Спаленыцы”, с. 19-25.

Edukację na poziomie szkoły elementarnej kończyła ze średnią ocen 5,0². Niestety, rodziców nie było stać na opłacenie dalszej nauki córki, pozostała zatem w Bińczarowej i pomagała ojcu w prowadzeniu wiejskiej kancelarii. Z tego czasu pochodzi jej przydomek „Pysariowa”³.

Liczne obowiązki nie przeszkadzały dorastającej dziewczynie aktywnie uczestniczyć w życiu wiejskiej wspólnoty. Śpiewała w chórze cerkiewnym, chodziła na „weczirky”, wielokrotnie była druhną na weselach. Z czasów młodości zachowały się pięknie wyhaftowane przez nią zapaski (fartuchy).

Okupacja niemiecka nie odcisnęła szczególnego piętna na życiu mieszkańców podgrybowskiej wsi i samej Olgi. Jednakże to, czego nie naruszyła wojna, zniszczyły przesiedlenia. Latem 1947 roku Bińczarowa podzieliła los innych lemkońskich wiosek. W dniu 29 czerwca o godz. 4.00 wieś otoczyły oddziały Wojska Polskiego i w ciągu kilku godzin odstawiły wszystkich mieszkańców na punkt zborny (targowicę) w Grybowie⁴. Halkowiczów, jako przedstawicieli wiejskiej elity, uznano za szczególnie niebezpiecznych⁵. Olga wspomina:

Jak sme pryszly do Grybowa, [...] zapakuwały nas do wagoniow [...] Pryszo wojsko [...], a nianio były w kapciach i w koszely [...], i powidajut, żeby iszły do

² Archiwum Lemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy (dalej: ALZPiT „Kyczera”), Teczka: Olga Czerep z Bińczarowej, Świadectwo ukonczenia szkoły: Halkowycz Olha, rok szkolny 1931/32 z dnia 28 czerwca 1932 r.

³ Szerzej na ten temat: J. Starzyński, *Doczka selskoho pysaria*, Miesięcznik Legnicki „Wersja”, 1999, nr 6-8.

⁴ Zob. Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Zarząd Centralny PUR, t. XII/119, Zestawienie transportów ludności lemkońskiej wysiedlonej z pow. Nowy Sącz; Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie (dalej: AIPN Kr.), Akta bylego Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Nowym Sączu, sygn. 022/2, t. 2, Sprawozdanie z przebiegu akcji wysiedleńczej ludności lemkońskiej i ukraińskiej z powiatu nowosądeckiego od dnia 18.VI.1947 r. do dnia 10.VII.1947 r., k. 299-302; Білцарева: 1-5 липня 1947 року. Слогад Семана Мадзеляна, народженого в Білцаревій Новосанчівскога пойту, [в:] 1947. Пропамятна книга, під ред. Б. Гука, Варшава 1997, с. 22-30. (Bilcareva: 1-5 lipná 1947 roku. Spogad Semana Madzelána, narodeného v Bilcarevij Novosančívskego povitu, [v:] 1947. Propamätna kniga, píd red. B. Guka, Varšava 1997, s. 22-30).

⁵ AIPN Kr., Akta bylej Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Krakowie, sygn. 075/127, t. 5. Wykaz Lemków i Ukraińców zamieszkałych na terenie powiatu Nowy Sącz, figurujących w sprawie agenturalnego rozpracowania pod kryptonimem „Spaleńcy”, k. 19-25.

якісого підпису. І як пішли, то юж іх не випустили.

[...] Забрали до Явожного⁶, [...] сім місяци тримали.

jakysowo pidpysu. I jak piszły, to już ich ne wypustły.

[...] Zabraly do Jaworznego⁶ [...], sim misiacy trymaly.

(Jak przyszliśmy do Grybowa, [...] zapakowano nas do wagonów [...] Przyszło wojsko [...], a tato był w kapciach i w koszuli [...], i mówią, żeby szedł do jakiegoś podpisu.

I jak poszedł, to już go nie wpuścili. [...] Zabrali do Jaworzna [...], siedem miesięcy trzymali.)

В Грибові Білцаревян поділено на два транспорти. Ольга разом з мамом і сестрами трафіла до Бобровиц коло Шпротави. Не зважаючи на суровий заказ опущання місьця осеління, котрий обов'язувал вшyткx пе-реселенци з акції „Вісла”, вісем жен з Білцаревої, серед них і Ольга, постановило одвидіти своїх мужив і вітци в Центральнym Табори Працы в Явожни. Ольга в часі єдной з на-шых стрich вспоминала:

I так сме ся позберали вшyткx, і до Krakowa. Po-іхали сме до прокуратора, по засьвідчynia. [...] Прокуратор вишол на кори-тар і гадат: - Юж нe тжеба засъвядчения, юж можецє ісьць до тых „бандеровцuв”, занесцьce

⁶ Ходит о створений през Міністерство Публичної Безпеки в квітні 1945 р., на базі концентраційного підстабору КЛ Аушвиц-Біркенау – Arbeitslager „NeuDachs“ nr 147, Центральний Табор Працы в Явожни, в яким од квітня 1947 до лютого 1949 р. вязнено, без жадного осуджyння, близ-ко 4 тисячі Lemkiv і Українців, гарештуваных в часі акції „Вісла“ і по єй закінчynу. Ширше на туто тему: Miroszewski K., Centralny Obóz Pracy Jaworzno. Podobóz ukraiński 1947-1949, Katowice 2001; Tot же, Ukrayinci i Lemkowie w Centralnym Obozie Pracy Jaworzno, [w:] Pamiętny rok 1947, Rzeszów 2001, с. 209-219; Misilo E., Deportacje, obóz w Jaworznie, „Tygodnik Powszechny“, 11 marca 1990 r.; Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943-1956, red. K. Miroszewski, Z. Woźniczka, t. 1-2, Jaworzno 2007.

W Grybowie Bińczarowian podzielono na dwa transporty. Olga wraz z matką i siostrami trafiła do Bobrowic koło Szprotawy.

Pomimo że wszystkich przesiedleńców z akcji „Wisła“ obowiązywał surowy zakaz opuszczania miejsca osiedlenia, osiem kobiet z Bińczarowej, wśród nich i Olga, postanowiło odwiedzić swoich mężów i ojców w Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie.

Podczas jednego z naszych spotkań Olga wspominała:

I tak sme sia pozberaly wshytky, i do Krakowa. Pojichaly sme do prokuratora, po zaświdczynia [...] Prokurator wyszol na korytar i gadat: – Już nie trzeba zaświadczenia, już możecie iść do tych „banderowców“, zanieście im, co chcecie. Wziałam mich, duże wachiw,

⁶ Chodzi o utworzony przez MBP w kwietniu 1945 r., na bazie niemieckiego podo-bozu KL Auschwitz-Birkenau – Arbeitslager „NeuDachs“ nr 147, Centralny Obóz Pracy w Jaworznie, w którym od kwietnia 1947 do lutego 1949 r. więziono – bez żadnych wyroków – blisko 4 tysiące Lemków i Ukraińców, aresztowanych zarówno w czasie akcji „Wisła“, jak i po jej zakończeniu. Szerzej na ten temat: Miroszewski K., Centralny Obóz Pracy Jaworzno. Podobóz ukraiński 1947-1949, Katowice 2001; Tenże, Ukrayinci i Lemkowie w Centralnym Obozie Pracy Jaworzno, [w:] Pamiętny rok 1947, Rzeszów 2001, s. 209-219; Misilo E., Deportacje, obóz w Jaworznie, „Tygodnik Powszechny“, 11 marca 1990 r.; Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943-1956, red. K. Miroszewski, Z. Woźniczka, t. 1-2, Jaworzno 2007.

ім що хцеце. Взялам міх, дуже лахів, обутя, бо то була осін, три кіля жывности: хліб, до хліба штоси, папіросы. Взяли од мя тому пачку. Написалам: Семан Галькович. А они – Тен стары, сівы бандеровец?! – Не, то жаден бандеровец, то муй татусь! – скричалам до них. А они ся съміяли.

В 1948 році Ольга oddala ся за Петра Черепа з Полян і перенесла ся до Пархова коло Любіна, де прожыла пару порядових років свого життя. В 1953 році фамелія Черепів переселила ся до Тжмельова при Хоцянові. Хыжа Черепів була єдним з головних осередків товариського життя мешканців села, котрих векшист походила з... Білцаревої⁷. В них уряджано гостины на закінчыня роботы в полі, дертя піря в долги осінны вечери... Ольга була душом товариства. Єй сусід з Білцаревої і товариш з дітиńства, Семан Мадзелян, вспоминає:

Там, в горах, Ольга ничым ся не вырижняла, але ту, як сме пришли на Чмель, то в тий нашій групі Ольга була єдном з найліпших съпівачок.

⁷ Пос. Сук Л. (Возьняк Л.), Чмель. Ту останеме на долгы рокы, «Бесіда», 2009, № 1-5.

obutia, bo to była osin, try kila żywnosti: chleb, do chliba sztosy, papirosy. Wziale od mia totu paczku. Napisałam: „Seman Halkowycz”. A ony – „Ten stary, siwy banderowiec?!” – Nie, to żaden banderowiec, to mój tatuś! – skrzyczałam do nich. A ony sia śmiali. (I tak pozbierały się wszystkie, i do Krakowa. Przyjechały do prokuratora, po zaświadczenie [...] Prokurator wyszedł na korytarz i mówi: – Już nie trzeba zaświadczenie, już możecie iść do tych „banderowców”, zanieście im, co chcecie. Wzięłam wóz, dużo ubrań, butów, bo to była jesień, trzy kilogramy żywności: chleb, coś do chleba, papierosy. Wzięli ode mnie tę paczkę. Napisalam: „Seman Halkowycz”. A oni – „Ten stary, siwy banderowiec?!” – Nie, to nie żaden banderowiec, to mój tatuś! – krzyczałam do nich. A oni się śmiały.)

W 1948 roku Olga wyszła za mąż za Piotra Czerepa z Polan i przeniosła się do Parchowa koło Lubina. Tam spędziła kilka kolejnych lat swego życia. W 1953 roku Czerepowie przeprowadzili się do Trzmielowa koło Chocianowa. Ich dom był jednym z głównych ośrodków życia towarzyskiego mieszkańców wsi, których większość pochodziła z... Bińczarowej⁷. U nich urządzano przyjęcia na zakończenie prac polowych, darcie pierza w długie jesienne wieczory... Olga uchodziła za duszę towarzystwa. Jej sąsiad z Bińczarowej i towarzysz z dzieciństwa, Seman Madzelan, wspomina:

Tam, w horach, Olha nyczym takym sia ne wyriżniała, ale tu, jak sme pryszły na Czmel, to w tij naszij hrupi Olha była jednom z najlipszych śpiwaczok.

(Tam w górach, Olga niczym szczególnym się nie wyróżniała, ale tu, jak przeszliśmy do Trzmielowa, to w naszej grupie Olga była jedną z najlepszych śpiewaczek.)

⁷ Zob. Сук Л. (Возьняк Л.), Чмель. Ту останеме на долгы рокы, «Бесіда», 2009, № 1-5. (Suk L., (Voz'nâk L.), Čmel'. Tu ostaneme na dolgy roky, „Besida”, 2009, № 1-5).

Хыжа, в котрий дорастало пятеро діти Ольги: Ружа, Мария, Ярослав, Семан і Теофіль мал ём оказию одвидіти пару раз, перший раз 19 лютого 1997 рока⁸. Окрем пісні, котрим посьвачений єст тот томик, записал ём од ней вельо цінного материялу етнографічного, котрий выкорыстувал ём пізніше в свой роботі з колектывом „Кычера”⁹. Нашол ся серед них медже інчыма старий лемківскій танец „сієр”¹⁰.

Ольга так реляционувала його прохід:

Барз гардий танец был [...]. Голос бы ся здал до „Пасла Ганця павы”. На штыри пары мусіл иму. Кус такій, менче веце єднакій. Найперше зробили „колечко”. Потым по дві пары, до себе (ішли – Ю. С.) Потым зас „пара за паром”. Потым зас стояли в місьцях. Потым єдно дівча найперше танцувало зо своім, під руку, потым з другим і зас зо своім, і зас з другим - дальше, і так доокола. Як вшытых прешла, зас „пара за паром” і зас „колечко”. А потым зас він – хлопець, зас ішол на друге дівча, потым ся вертал. Як вшытых прешол, зас „пара за паром”. I так вшытых хлопцішли¹¹.

⁸ Порядовы награна з Ольгом Череп препровадил ём в днях: 8 жолтня 1997 р., 30 квітня 1998 р. і 12 мая 1998 р. Остатній раз одвидіт ём Ольгу Череп пару тыжні пред смертью, але ей стан здоров'я не позволил юх на зареєстрування порядових награнь. Касеты „зо съпіванками і оповіданками бабы Ольхи Череп” находит ся в Архівум Лемківского Ансамбля Пісні і Танця „Кычера” в Лігници.

⁹ Лемківский Ансамбль Пісні і Танця „Кычера” в Лігници – сцен з нечысленных ансамблі пропагуючых лемківскій фольклор, ёднако в правдивій формі як і стилізуваний. Його членами сут нащадкы Лемків переселеных в часі акції „Віслы” на терены Нижнього Шлеска. Од 2001 рока ансамбль єст членом Меджнародовой Рады Стварышынь Фольклористичных, Фестивали і Штукы Народных (CIOFF). Репрезентувал Польшу на вельох меджнародных фестивалах в kraю і за граніцю, медже інчыма: Мексику, Кытай (Хінах), Індіях, Індонезії, Ізраели і Перу. За ціліст свойой діяльности нагороджений м. ін.: Нагородом ім. Оскара Колберга, нагородом „Про Публіко Боно” і Нижнешлескым Ключом Сукцесу.

¹⁰ Ольга Череп называла тот танец „сієра”, може быти, же блудні, од назвы крикнія при замавяню танця през танцери в капелі: „– сієра!”. Танец тот был знаний тік во Фльоринці (інформатор Митро Гайдич), Брунарах (інформатор Анна Демянович), Ставиши. Правдоподібні в Ставиши тот танец называно „По жыдысві”, што може насувати анальбюю з хасидзкым танцом „sher” – коло/ колесо. Зато же motы кола (колеса) лучыт поєдны фігуры. Не выключене, же танец тот принялі Лемкы од осіленых медже нима Жыдів.

¹¹ АЛЗПІТ „Кычера”, Інтервю Ю. Старинского з Ольгом Череп з 8 жолтня 1997 р. і 30 квітня 1998 р.

Dom, w którym dorastało pięcioro dzieci Olgi: Róża, Maria, Jarosław, Szymon i Teofil, mialem okazję odwiedzić kilkakrotnie, po raz pierwszy 19 lutego 1997 roku⁸. Oprócz pieśni, ktorym poświęcony jest niniejszy tomik, zapisałem od niej wiele cennego materiału etnograficznego, który wykorzystywałem później w swojej pracy z zespołem „Kyczera”⁹. Znalazł się wśród nich między innym stary lemkowski taniec „sijer”¹⁰. Olga tak relacjonowała jego przebieg:

Barz hardyj tanec był [...]. Hołos by sia zdał do „Pasa Hancia pawy”. Na sztyry pary musili. Kus taky, mensze wecy, jednakowy. Najpersze zrobily „koleczko”. Potim po dwi pary do sebe (iszły – J.S.). Potim zas „para za parom”. Potim zas stali w misciach. Potim jedno diwcza najpersze tancuwało zo swoim, pid ruku, potim z druhym i zas zo swoim, i zas z druhym – dalsze, i tak dookoła. Jak już wszystkich preszła, zas „para za parom” i zas „koleczko”. A potim zas win – chłopiec, zas iszoł na druhe diwcza, potim sia wertał. Jak wszystki preszły, zas „para za parom”. I tak wszystki chłopci szły¹¹.

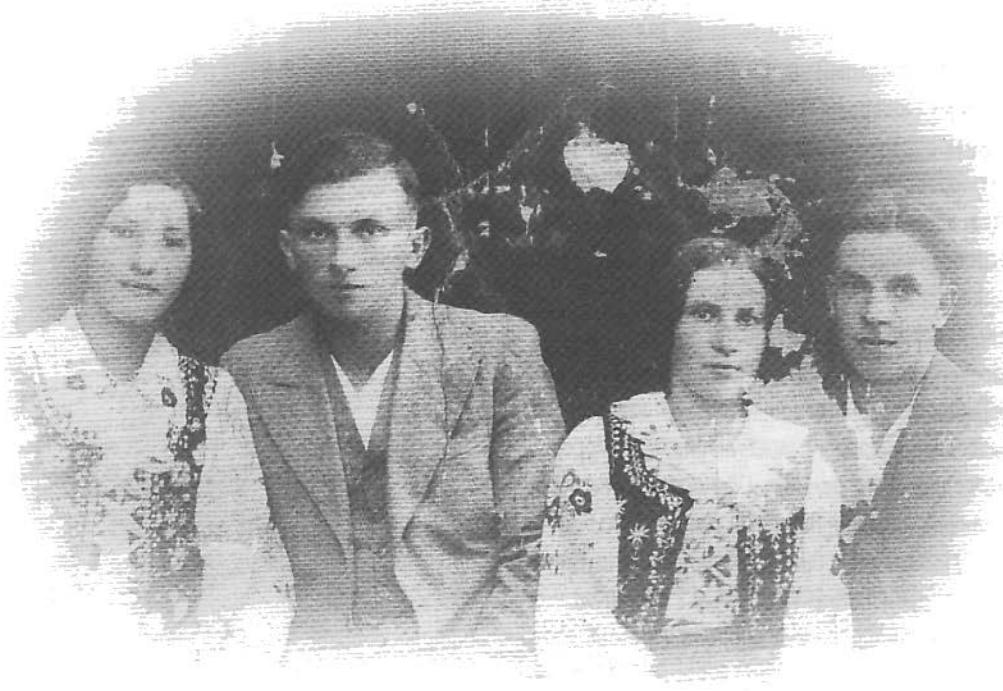
(To bardzo ładny taniec [...]. Pasowałaby melodia

⁸ Kolejne nagrania z Olą Czerep przeprowadziłem w dniach: 8 października 1997 r.; 30 kwietnia 1998 r. i 12 maja 1998 r. Po raz ostatni odwiedziłem Olę Czerep kilka tygodni przed śmiercią, ale stan jej zdrowia nie pozwolił już na zarejestrowanie kolejnych nagrań. Kasety „zo śpiewankami i opowiadankami baby Olhy Czerep” przechowywane są w Archiwum Lemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy.

⁹ Lemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera” z Legnicy – jeden z niewielu zespołów propagujących folklor lemkowski, zarówno w formie autentycznej, jak i stylizowanej. Jego członkami są potomkowie Lemków przesiedlonych w ramach akcji „Wista” na tereny Dolnego Śląska. Od 2001 roku zespół należy do Międzynarodowej Rady Stowarzyszeń Folklorystycznych, Festiwali i Sztuki Ludowej (CIOFF). Reprezentował Polskę na wielu międzynarodowych festiwalach w kraju i za granicą, m.in.: Meksyku, Chinach, Indiach, Indonezji, Izraelu i Peru. Za całokształt swojej działalności uhonorowany m.in.: Nagrodą im. Oskara Kolberga, nagrodą „Pro Publico Bono” i „Dolnośląskim Kluczem Sukcesu”.

¹⁰ Olga Czerep nazywała ten taniec „sijera”, być może błędnie, od nazwy okrzyku przy zamawianiu tańca przez tancerzy w kapeli: – sijera!. Taniec ten znany był także we Florynce (informator Dymitr Gojdycz), Brunarach (informator Anna Demianowicz), Stawiszy. Zdaje się, w Stawiszy taniec ten nazywano również „Po żydiwsku”, co może naświać analogię z chasydzkim tańcem „sher” – koło. Ponieważ motyw koła łączy poszczególne figury, niewykluczone, że taniec ten został zapożyczony przez Lemków od osiadłych między nimi Żydów.

¹¹ ALZPiT „Kyczera”, Wywiady J. Starzyńskiego z Olą Czerep z 8 października 1997 r. i 30 kwietnia 1998 r.

Але єднак, за найбарже вартисны узнал бым оповіданя Ольги дотычучы „вечырок”, в яких молода дівка учасцьвала. В Білцаравій організувано „вечыркы” в кількох хыжах, меджэ інчыма в Григория Трохановскага. На ёдны з таких „вечырок” молоды Гальковичкы, Ольга і ёй старша сестра Анна, запросіли „Федорів” з Вавкы, приготуваных през Григория Бураніча¹². А так подля Ольги выглядали одвидини переберанцы:

Найпершэ гвошли „Лан з Паньём” і [роз]даевали цукеркы, такы правдивы, вышыткым. Но а потым „Лан з Паньём” [...] ся сковали і пришол „Жыдок” [...]. Мал горбуну на плечах, нискій, [...] баюсы прикліены і подавал следзі. [...] Мал шматку мачану до воды і шол. Хто хтыл следзя – „хляп! – маш следзя!”.

„Пасла Hancia pawy”. На чtery pary musiał iść. Tropę takie, mniej więcej, jednakowe. Najpierw robili „kóleczko”. Potem po dwie pary do siebie (szły – J.S.). Potem znowu „para za parą”. Potem znowu stali w miejscu. Potem jedna dziewczyna najpierw tańczyła ze swoim, pod rękę, potem z drugim, i znów ze swoim, i znów z drugim – dalej, i tak dookoła. Jak już wszystkich przeszła, znowu „para za parą” i znów „kóleczko”. A potem znowu on – chłopiec, znowu podchodził do drugiej dziewczyny, potem się wracał. Jak wszystkie przeszędł, znowu „para za parą”. I tak wszyscy chłopcy szli.)

Niemniej, за найbardziej wartościowe uznalbym opowieści Olgi dotyczące „weczirok” (po polsku – posiadów), w których uczestniczyła jako młoda dziewczyna. W Bińczarowej organizowano je w kilku domach, między innymi u Hryhoryja Trochanowskiego. Na jeden z takich „weczirok” młode Halkowiczki, Olga i jej starsza siostra Anna, miały zaprosić

¹² АЛАПІТ „Кычера”, Інтервю Ю. Старинскага з Семаном Мадзеляном з 11 лістопада 2009 р.

Центральним пунктом одвидин переберанци была коротка драматызувана штука п.н. „Федоры”¹³. З приликаного през Ольгу опису, выникат, же найперше до ізбы входил „Татусь”¹⁴:

Сіл си ти кобици, [...] вынял фляшку, же то палюнка (а то была вода) і хліпнул.

Потим, за порядком, появляли ся його „Сынове”. Яко перший – найстарший „Савло”¹⁵. „Савло” доконувал ритуального обходу „кобици”¹⁶ і съпівал:

*Савле, Савле ты Федоре, твоє ім'я не презоре
Я овчарем не будзем, овце пасал не будзем.*

¹³ Пос. Мерена Й., *Федори. Народна штучка виставлена на вечірках в с. Фльоринка*, „Наше Слово”, 1960, № 47-51; Cieśla-Reinfussowa Z., „Weczyry” na Łemkowszczyźnie, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1981, № 27, с. 73-89.

¹⁴ Дивит назва „Татусь” – типовий польонізм, по лемківски повинно быти „Нянь /Нянюсь”. В описі приведенym прес Ярослава Мерену появят ся назва „Старий”, котрий приходить з „Коньом”. „Старий” был особом представленим в штуці в способі дост іронічний, высміюванам прес „сынив”. Штука кінчыла ся моралом / повчыњом: *A i вы не забудьте посмотрити на сваі діти, жэбы і вас на стary роки не сплоткало тато само!*

¹⁵ З опису приведеного прес Я. Мерену был ним титуловий „Федор”. Подля Семана Мадзеляна – „Бача”.

¹⁶ З релациі Семана Мадзеляна выникат, же в часі того обходу братя вдаряли кыями о підлогу, што мало принести газдам добры уроджай.

„Fedorów” z Wawrzki, przygotowanych przez Hryhorija Buranycza¹². Ото jak według Olgi wyglądały odwiedziny przebierańców:

Najpersze hwoszly „Pan z Paniom” i [roz]dawaly cukerkы, taky prawdywy, wszytkym. No a potom „Pan z Paniom” [...] sia schowaly i pryszoł „Żydok” [...]. Mał horbynu na pleczach, nyskyj [...], bajusy pryklyjeny i podawał śledzi. [...] Mał szmatku maczanu do wody i szot. Chto chtil śledzia – „chlap! – masz śledzia!”.

(Najpierw weszl „Pan z Panią” i [roz]dawali cukierki, takie prawdziwe, wszystkim. No a potem „Pan z Panią” [...] się schowali i przyszedł „Żydek” [...]. Miał garb na plecach, był niski [...], wąsy przyklejone i podawał śledzie. [...] Miał szmatkę zamoczoną w wodzie i szedl. Kto chciał śledzia – „chlap! – masz śledzia!”.)

Centralnym punktem odwiedzin przebierańców była krótka dramatyzowana sztuka pod nazwą „Fedory”¹³. Z przywołanego przez Olgę opisu wynika, że najpierw do izby wchodził „Tatuś”¹⁴:

Sil sy gu kobycy [...] wyniał flaszku, že to wódka (a to była woda) i chlypnut.

(Usiadł koło pniaka, [...] wyjął butelkę, że to wódka (a to była woda), i łyknął.)

Następnie, kolejno, pojawiali się jego „Synowie”. Jako pierwszy – najstarszy „Sawło”¹⁵. „Sawło” dokonywał rytualnego obejścia „kobycy”¹⁶ і śpiewał:

¹² AŁZPiT „Kyczera”, Wywiad J. Starzyńskiego z Semanem Madzelanem z 11 listopada 2009 r.

¹³ Zob. Мерена Й., *Федори. Народна штучка виставлена на вечірках в с. Фльоринка*, „Наше Слово”, 1960, № 47-51; (Merena J., Fedori. Narodná štúčka vistavlena na večírkah v s. Fl'orinka, „Naše Slovo”, 1960, № 47-51); Cieśla-Reinfussowa Z., „Weczyry” na Łemkowszczyźnie, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1981, № 27, s. 73-89.

¹⁴ Dziwi określenie „Tatus” – typowy polonizm; u Łemków powinno być „Nianio”. W opisie przytoczonym przez Jarosława Merenę pojawia się „Stary”, który przychodził z „Koniem”. „Stary” był osobą przedstawioną w sztuce w sposób dosyć ironiczny, wyśmiewaną przez „synów”. Sztuka kończyła się morallem: *A i wy ne za будте posmotryty na swoі dity, жэбы і was na stary roky ne spotkało toto same!*

¹⁵ Z opisu przytoczonego przez J. Merenę był nim tytułowy „Fedor”. Zdaniem Semana Madzela – „Bacza”.

¹⁶ Z relacji Semana Madzela wynika, że w czasie tego obejścia bracia uderzali kijami o podłogę, co miało przynieść gospodarzom domu obfite zbiory.

Коли скінчыл, сідал коло „Татуся”. Тот давал му „хлипнути палюнкы” і зачынала ся бесіда. Сын зъвідувал:

Няню, што мі даме?

На тото „Татусь” одповідал:

Та дам ти, дам! Што мам, то ти дам: штыри моргы саду і грамофон зо заду!

Коли скінчыли, приходил порядовий сын – „Куба”.

Куба зас поспівал: „А я Куба без kostura, уці пасал не буду, на военку не піду.” I зас сіл коло няня. Нянько дал му той палюнкы хлипнути. – А мі няню што даме? – Дам ти, вшытко ти дам: Од рики по воду!

Яко остатній мал подля Ольги приходити „Стах”.

Він ходил коло кобиці і сьпівал:

*„А я Стах як оловянний ptach
Уці пасал не буду і нич робил не буду.”*

I, подібні як старши братя, зъвідувал вітця:

А мі што даме?

Отец одповідал:

*Дам ти вшытко Стаху. Дам ти хыжу, стайню,
але буде без даху.*

*Sawle, Sawle, ty Fedore, twoje imia ne prezore,
Ja owczarem ne budzem, owce pasał ne budzem.*

Gdy skończył, siadał koło „Tatusia”. Ten dawał mu „chlypnuty wódki” i rozpoczynała się konwersacja. Syn pytał:

Nianiu, szto mi date?

(Tato, co mi dacie?)

Na to „Tatuś” odpowiadał:

Ta dam ti, dam! Szto mam, to ti dam: sztyry morgy sadu i gramofon zo zadu!

(Dam ci, dam! Co mam, to ci dam: cztery morgi sadu i gramofon z tyłu!)

Gdy skończyli, przychodził kolejny z synów – „Kuba”.

Kuba zas pośpiwał: „A ja Kuba bez kostura, owce pasał ne budu, na wojenku ne pidu.” I zas sy sіł koló tata. Tato mu dał toj wódki chlypnuty. – A mi, nianiu, szto date? – Dam ti, wszystko ti dam: Od riky po wodu!

(Kuba znów pośpiewał: A ja Kuba bez kostura, owce pasał ne budu, na wojenku ne pidu. I znów usiadł sobie koło taty. Tato dał mu tej wódki lyknąć. – A mi, tato, co dacie? – Dam ci, wszystko ci dam: Od rzeki do wody!)

Jako ostatni miał według Olgi przychodzić „Stach”.

Win chodył koło kobycy i śpiewał:

*„A ja Stach jak ołowianyj ptach,
Owcy pasał ne budu i nycz robył ne budu”.*

(On chodził koło pniaka i śpiewał:

*A ja Stach, jak ołowiany ptak,
Owiec pasał nie będę i nic nie będę robił.*

I, podobnie jak starsi bracia, pytał ojca:

A mi szto date?

(A co mi dacie?)

Ojciec odpowiadał:

Dam ti wszystko, Stachu. Dam ti chyżu, stajniu, ale bude bez dachu.

(Dam ci wszystko, Stachu. Dam ci dom, stajnię, ale będzie bez dachu.)

На кінець подякували вітцу, же іх вивінували і сипівали. Ольга констатувала своє оповідання про „Федорах”:

Крас сипіванки сипівали [...]. А потім дівчата іх взяли до себе на гостину. І ся гостили до рана. То барз крас було¹⁷.

Ольга зреяціонувала тіж єдну з забав уряджаных през хлопци на „вечырках” в Білцаевій:

„сіяння петрушки”. - Хлопci єден за другым поклякали на ноги, зімали ся за загорткы і так ішли през хыжу, єден за другым і „сіяли петрушку”, а інчый пришол і вляп ім воды за карк. I так підливал петрушку.

Приведений през Ольгу опис „вечырок”, хоць барз некомплектний¹⁸, барз збогатил моі знання о tym елементі лемківской традыцыі і позволил, в зоставінію з інчыма реляциями, зрыхтувати обрядове видовиско п.н. „Федоры”, презентоване на вельгох сценах Польщы і за границю, котре дочекало ся тіж телевізійной реестраціі і нагород на Меджнародовым Фестівали Фольклору Гірских Земель в Закопаным.

На „вечыркы” Ольга ходила зо свойом старшом сестром Анном (вр. в 1914 р.). Обі любили сипівати. Моя спілбесідница з гордистю повтаряла:

Найвеце мы зо сестром сипівали.

Пісен вчыла іх бабуся Пелягія (вр. около 1870 р.) і мама Юстина (вр. ок. 1890 р.):

Баба - мамины мама, знали барз сипівати, приходили і нас вчыли. З Вавкы были. Moi мама тіж знали сипівати. Moi сестры тіж.

Єдном з улюблених пісен дівчат на „вечырках” была пісня „Ішла Єлена”.

Na koniec podziękowali ojcu, że ich wywianowały, i śpiewały. Olga konstatowała swoją opowieść o „Fedorach”:

Kras śpiwanki śpiwały [...]. A potom diwczata ich wzialy do siebe na hostynu. I sia hostyly, do rana. To barz kras było¹⁷.

(Piękne piosenki śpiewały [...]. A potem dziewczęta ich wzięły do siebie na gościnę. I się gościli, do rana. To bardzo pięknie było.)

Olga zrelacjonowała także jedną z zabaw urządzanych przez chłopców na „weczirkach” w Binczarowej:

„sijania petruszki”. - Chłopci jeden za drugim poklakaly na nohy, zimaly sia za zahortky i tak iszły bez chyżu, jeden za drugim i „sijaly petruszku”, a inszyj pryszoł i włał im wody za kark. I tak pidliwał petruszku.

(„sianie pietruszki”. - Chłopcy jeden za drugim poklekali, złapali się za okrycia i tak szli przez izbę, jeden za drugim i „siali pietruszkę”, a inny przyszedł i włał im wody za szyję. I tak podlewał pietruszkę.)

Przytoczony przez Olgę opis „weczirok”, choć mocno niekompletny¹⁸, znacząco wzbogacił moją wiedzę o tym elemencie lemkowskij tradycji i pozwolił, w zestawieniu z innymi relacjami, przygotować widowisko obrzędowe pod nazwą „Fedory”, prezentowane na wielu scenach Polski i za granicą. Doczekało się ono także rejestracji telewizyjnej i nagród na Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich w Zakopanem.

Na „weczirkę” Olga chodziła ze swoją starszą siostrą Anną (ur. 1914 r.). Obie bardzo lubiły śpiewać. Moja rozmówczyni z dumą powtarzała:

Najweci my zo sestrom śpiwały.

(Najwięcej my z siostrą śpiewałyśmy).

¹⁷ АЛАПІТ „Кычера”, Інтервю Ю. Старинского з Ольгом Череп з 8 жовтня 1997 р.

¹⁸ В описі неє меджэ інчыма інформаціі о четвертым з братів – „Бачы”.

¹⁷ ALAPiT „Kyczera” w Legnicy. Wywiad J. Starzyńskiego z Olgą Czerep z 8 października 1997 r.

¹⁸ W opisie zabrakło między innymi informacji o czwartym z braci – „Baczy”.

*Стародавна была, барз стара. Найвеце сў
на вечырках съпівали, бо то был піст. То такы
гвашні съпівали, лем такы жалісны¹⁹.*

В інчий з бесід Ольга вспоминала, же на „вечырках” съпівали тіж пісні „Ішла сиротонька” і „Ішла дівка по воду” (о дябли, котрий пірвал дівча і понюс до пекла)²⁰.

З оповідань Семана Мадзеляна вынікат ёднак, же Ольга знала дуже пісен юж як дітина. Пару з них навчыл ся од неї при пасіню гуси і коров. Были серед них популярны съпіванкы: „Не лій дощык, не лій”²¹, „Летіло яблушко гори конарями, скарал ес мя Боже тройма фраірами”²², а тіж „В городі калина, в городі лісочкa”, котра подля нього

пришла зо всходу [...],
съпівали ю Галичане²³.

Част пісен, котры зарэєструвал сём од Ольги, то фактычні знаны пісні украінськы, котрых

¹⁹ АЛАПІТ „Кычера”, Інтервю Ю. Старинскага з Ольгом Чэреп з 8 жовтня 1997 р.

²⁰ Пос. тата книжка, съпіванка № 11 (плітка СД № 12).

²¹ Порывай: Mroczek J., Ze studiów nad melodiami lemkowskich pieśni pasterzkich, [w:] „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1966, № 1, с. 51-63.

²² Версия, яку записал сём од Ольги зачынала ся кус інакше: „Влетіло яблушко до конар ямы, пожегнал мя Пан Біг з трьома фреірами” – пос. тата книжка, съпіванка № 7 (плітка СД № 1).

²³ АЛАПІТ „Кычера”, Інтервю Ю. Старинскага з Семаном Мадзеляном з 11 лістопада 2009 р.

Pieśni uczyła ich babcia Pelagia (ur. ok. 1870 r.) i mama Justyna (ur. ok. 1890 r.):

Baba – mamyny mama, znaly barz śpiwaty, prychodyły i nas wczyły. Z Wawky były. Moji mama tiż znaly śpiwaty. Moje sestry tiż.

(Babcia – mamy mama, umiała bardzo śpiewać, przychodziła i nas uczyła. Z Wawrzki była.

Moja mama też umiała śpiewać.

Moje siostry też).

Jedną z ulubionych pieśni dziewcząt na „weczirkach” była pieśń „Iszla Jelena”.

Starodawna była, barz stara. Najwecy jej na weczirkach śpiwaly, bo to był pist. To taky własne śpiwaly, lem taky żałosny¹⁹.

(Starodawna była, bardzo stara. Najwięcej jej na weczyrkach śpiewali, bo to był post. To takie właśnie śpiewali, tylko takie żałosne.)

W innym z wywiadów Olga wspominała, że na „weczirkach” śpiewano także pieśni „Iszla syrotonka” i „Iszla diwka po wodzie” (o diable, który porwał dziewczynę i poniósł do piekła)²⁰.

Ze wspomnień Semana Madzelana wynika jednak, że sporo pieśni Olga знала już jako dziecko.

¹⁹ АЛЗПІТ „Kyczera” w Legnicy, Wywiad J. Starzyńskiego z Olgą Czerep z 8 października 1997 r.

²⁰ Zob. niniejszy tomik, pieśń nr 11 (plity CD nr 12).

Ольга могла навчыты ся в школі, бо ей учытелями были Українці – супружество Михайло і Стефанія Гуцулякы. Декотры могла почути од свого вітца Семана, котрий в роках 1916-1918 пребывал на всході як воєнноплінний. Незалежні єднак од того, ци Ольга съпівала стары лемківськы пісні, ци пісні українськы, портафіла надати ім свій специфічний характер. Съпів выполнял ёй жыття, аж і товды коли прежывала трудны хвилі, а може особливі гвашні товды. Оповідала мі, же плакала, коли була тяжко хвора.

Не зато-м плакала, же гмру, але зато, же моі съпіванкы пропадут.

Циж можна было лишыти без одповіди tot сво-
йоридний дистамент?!

През час моих візит в бабы Ольги записал ём понад 50 пісен. Зайнспіруваний ёй особом в марци 1998 р. зорганізувал ём з ансамблем „Кычера” конкурс на найстарши, найбарже оригінальны лемківськы пісні „З лемківской студенкы”, в которым взяло участ парунадцет лемківских съпіваків з терену колишнього воєвідства лігницького²⁴. Ольга виграла tot конкурс. Пару тыжни пізнійше ю і інчых участників лігницьких змагань одвиділа екіпа Радйового Центрум Народной Культуры в Варшаві, реєструючи парудесяте творив. Парунадцет з них нашло ся на пłyті *Музыка жерел. Менчости народовы і етнічны в Польши*, ч. I, в tym засъпівана през Ольгу Череп пісня з „Федорив” – „Савле, Савле”²⁵.

Але баба Ольга, хоц звыклі весела, трапила ся не лем дольом своіх „съпіванок”. В єдным з листив

²⁴ Пом. *Lemkowskie perelki. Przegląd pieśni i ballad „Z lemkiwskoj krynyci”*, „Gazeta Wrocławskas”, 18 марта 1998 р.; (Emie), *Zabytki z melodią*, „Gazeta Lubuska”, 17 марта 1998 р.

²⁵ Kolekcja Muzyki Ludowej Polskiego Radia Muzyka źródeł 13. *Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce*, cz. I, Warszawa 1999. Пом.: Kanikowski P., *Nagrane po chalupach. Śpiewacy z podlegnickich wieśow na płycie kompaktowej*, „Gazeta Wrocławskas”, 9 листопада 1998 р.; Olszański T.A., *Prawdziwa muzyka ludu*, „Gadki z Chatki”, 2000, nr 31.

Kilku z nich miał nauczyć się od niej podczas wspólnego pasienia gęsi i krów. Była tam popularna wśród lemkowskich pasterzy pieśń „Ne lij doszczyk, ne lij”²¹, ale także „Letilo jabłuszko hory konariamy, skarał jes mia Boże trioma frairiamy”²² oraz „W horodi kalyna, w horodi lysoczka”, która jego zdaniem

*pryszała zo schodu [...], śpiawały jej Halyczane*²³.
(przyszała ze wschodu [...], śpiewali ją Galicjanie (tu: Ukrailcy)).

Część utworów zarejestrowanych od Olgi to powszechnie znane pieśni ukraińskie, których Olga mogła nauczyć się w szkole, bowiem jej nauczycielami byli Ukrailcy – małżeństwo Michał i Stefania Huculakowie. Niektóre mogła zasłyszeć od swego ojca Semana, który w latach 1916–1918 przebywał na wschodzie jako jeniec wojenny. Niezależnie jednak, czy Olga śpiewała stare pieśni lemkowski, czy ukraińskie, potrafiła nadać im swój specyficzny charakter. Śpiew wypełniał jej życie, nawet wtedy, gdy przeżywała trudne chwile, a może szczególnie wtedy. Opowiadała mi, że płakała, gdy była ciężko chora.

Ne zato-m płakała, że hmru, ale zato, że moi śpiwanki propadut.

(Nie dlatego płakałam, że umrę, ale dlatego, że moje śpiwanki zginą.)

Czyż można było pozostawić bez odpowiedzi ten swoisty testament?!

Podczas moich wizyt u babci Olgi zapisałem łącznie ponad 50 pieśni. Zainspirowany jej osobą, w marcu 1998 r. zorganizowałem z zespołem „Kyczera” konkurs na najstarsze, najbardziej oryginalne pieśni lemковskie

²¹ Por. Mroczek J., *Ze studiów nad melodiami lemkowskich pieśni pasterskich*, [w.] „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku”, 1966, nr 1, s. 51-63.

²² Wersja, którą zapisałem od Olgi zaczynała się nieco inaczej: „Wletilo jabłuszko do konar jamy, pożehnal nia Pan Bił z trioma freiramy” – zob. niniejszy tomik, pieśń nr 7 (płyta CD nr 1).

²³ ALZPiT „Kyczera” w Legnicy, Wywiad J. Starzyńskiego z Semanem Madzela-nem z 11 listopada 2009 r.

до мене трапила ся тіж дольом лемківських діти і будучнистом Лемковини:

Пишу по свому, по лемківски, та не знам, ци прочытате. Мы стары зname по свому, але наши diti не знают i не будут знати. Treba бы ся было dakomu starati, жебы наши diti вчыли ся в школі по лемківски, хоц єдну годину [...], бо родиче не wczat ix по свому, бо ся боят, же польськи diti будут ix бити, як по свому будут gadati [...]. Barz negarði, як нянько Lemko i mama Lemkynia до себе гадают по свому, a до ditiны по польськи. I tak наша Lemkowina певні загыне, як не буде ся кому o томo starati.

Тота простодушнист Ольги і віра в чловечу доброту мусіла розчуляти. Памятам, коли в 1997 році Лігниця рыхтувала ся до візити Яна Павла II, Ольга всунула мі до кышені лист:

Вы знате дуже люди. Ноле дайте го Pani, най ся ставит за нами!

Чытам дбачо крислены слова:

Дорогій і коханий наш Сьватий Отче – пишу до Отця Сьватого лист з просьбом i зажаліньм. В 1947, первого липця, выгнало нас Польське Войско мусово з повіту Новий Санч на Одзысканы Землі. Мы лишили мешканя i вшытко в мешканю, а нас дали до домів без двери i выглядинв [...]. Мы лишили поля засіянны i засаджены, а на одзысканий земли казали нам обрати пусты поля i никто ся тым не інтересувал, што люде будут в зимі істи. [...] А тоты нашеы дорогы лісы забрало Паньство i вырубало [...]. Вельку кривду нам зробили.

З великим просьбом звертаме ся до справедливого, мудрого Отця Сьватого, штобы Сьватий Отец оголосил Паньству, жебы ту на Заході заплатило нам хоцкі за тоты лісы, котрых нам барз жаль.

„Z lemkiwskoj studenky”, w którym wzięło udział kilkunastu lemkowskich śpiewaków z terenu byłego województwa legnickiego²⁴. Olga została zwyciężczynią. Kilka tygodni później ją i innych uczestników legnickich zmagań odwiedziła ekipa Radiowego Centrum Kultury Ludowej w Warszawie. Zarejestrowano łącznie kilkadziesiąt utworów; kilkanaście z nich znalazło się na płycie Muzyka źródeł. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce, cz. I, w tym zaśpiewana przez Olę Czerep pieśń z „Fedorów” – „Sawle, Sawle”²⁵.

Ale baba Olga, choć zwykle pogodna, martwiła się nie tylko o los swoich „śpiwanok”. W jednym z listów do mnie użalała się nad losem lemkowskich dzieci i przyszłością Łemkowyny:

Pyszupo swomu, polemkowsky, ta ne znam, cyproczytate. My stary zname po swomu, ale naszy dity ne znajut i ne budut znaty. Treba by sia bylo dakomu staraty, žeby naszy dity wczylly sia w szkoli po lemkowskich choc jednu chodynu [...], bo rodycze ne wczat ich po swomu, bo sia bojat, że ich polsky dity budut byty, jak po swomu budut gadaty [...]. Barz ne hardi, jak tato Lemko i mama Lemka do sebe gadajut po swomu, a do dziecka po polsky. I tak nasza Lemkownyna pewni zahyne, jak ne bude sia komu o to staraty.

(Piszę po swojemu, po lemkowski, więc nie wiem, czy przeczytacie. My, starzy, umiemy mówić po swojemu, ale nasze dzieci nie umieją i nie będą umiały. Należało by się postarać, żeby nasze dzieci uczyły się w szkole po lemkowski chociaż jedną godzinę [...], bo rodzice nie uczą ich po swojemu, bo się boją, że ich polskie dzieci będą bić, jak po swojemu będą mówić [...]. Bardzo nietrudnie, jak tato Lemko i mama Lemka do siebie mówią po swojemu, a do dziecka po polsku. I tak nasza Łemkowszczyzna pewnie zaginie, jeśli nikt o nią nie zadba.)

²⁴ Zob. (zb), Łemkowskie perelki. Przegląd pieśni i ballad „Z lemkiwskoj krynyci”, „Gazeta Wrocławska”, 18 marca 1998 r.; (Emie), Zabytki z melodią, „Gazeta Lubuska”, 17 marca 1998 r.

²⁵ Kolekcja Muzyki Ludowej Polskiego Radia Muzyka źródeł 13. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce, cz. I, Warszawa 1999. Zob. także: Kanikowski P., Nagrane po chałupach. Śpiewacy z podlegnickich wiosek na płycie kompaktowej, „Gazeta Wrocławska”, 9 listopada 1998 r.; Olszański T.A., Prawdziwa muzyka ludu, „Gadki z Chatki”, 2000, nr 31.

Од тамтой візиты минуло юж вельо років, а я фурт
тримам лист Ольги в торбі „Справы до залатвіня”.

Ольга вмерла 17 січня 2001 рока. Лишила мі
в „нашлідзві” пару годин награнь, парунадцет
старых знімок, выгафтувану през себе запаску,
не висланий лист до Яна Павла II і ... цніня.
З хвильом ей смерти освідомил єм си, же разом
з ньом одышол фрагмент Лемковини, фрагмент
світа, котрий престал істніти по виселінію Лемків.
Але тіж вартости, котры люде покрою Ольги
репрезентували, і котрым остали вірны до кінця своїх
дни. Ци хтіл бым іщи дашто додати? Лем єдно: - Бабо
Ольго – Вашы съпіванкы не пропадут!

Юрко Старинський

Owa prostolinijność Olgi i ufność w ludzką dobroć musiała rozczułać. Pamiętam, kiedy w 1997 roku Legnica przygotowywała się do wizyty Jana Pawła II, Olga wsunęła mi do kieszeni list:

Wy znate duże ludy. Nole dajte ho Papi, naj sia stawyt za namy!

(Pan zna dużo ludzi. Proszę dać go Papieżowi, niech się wstawi za nami!)

Czytam starannie kreślone słowa:

Drogi i kochany nasz Święty Ojciec — piszę do Ojca Świętego list z prośbą i zażaleniem. W roku 1947, pierwszego lipca, wygnało nas Wojsko Polskie musowo z powiatu Nowy Sącz na odzyskane ziemie. My zostawili mieszkania i wszystko w mieszkaniu, a nas dali do domów bez drzwi i okien [...]. My zostawili pola zasiane i zasadzone, a na odzyskanej ziemi kazali nam obrąć puste pola i nikt się tym nie interesował, co te ludzie będą w zimie jedli. [...] A te nasze drogie lasy zabrało Państwo i wyrąbało [...]. Wielką krzywdę nam wyrządzili. Z wielką prośbą zwracamy się do sprawiedliwego, mądrego Ojca Świętego, ażeby Święty Ojciec ogłosił Państwu, co by nam tu na zachodzie zapłaciło przynajmniej za te lasy, co nam za nimi bardzo żał.

Od tamtej wizyty minęło już wiele lat, a ja ciągle trzymam list Olgi w teczce „Sprawy do załatwienia”.

Olga zmarła 17 stycznia 2001 roku. Pozostawiła mi „w spadku” kilka godzin nagrani, kilkanaście starych zdjęć, wyhaftowaną przez siebie zapaskę, niewysłany list do Jana Pawła II i... tesknotę. Z chwilą jej śmierci uświadomiłem sobie, że razem z nią odszedł fragment Łemkowszczyzny, fragment świata, który przestał istnieć wraz z wysiedleniem Łemków. Ale także wartości, które ludzie pokroju Olgi reprezentowali, i którym pozostały wierni do końca swoich dni. Czy chciałbym jeszcze coś dodać? Tylko jedno: – *Babo Olho – Waszy spiwankы ne propadut!*

Jerzy Starzyński

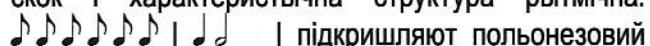
Репертуар Ольги Череп

ХАРАКТЕРИСТИКА

Тридцет пят творив представеных в тий публикациі то улюблений репертуар Ольги Череп. Ёст барз врозмаічений, особливі богато репрезентуваны сут пісні повсядны: дівочы, парибоцкы, сиротиньскы, а тіж пару незвычайні інтересуючых народных баляд і пісен о епічным харктеры. Пару пісен з обрядового репертуару презентує вшыткы обряды родинны (кстины, шлюб і погриб) і кождоричны обряды зимовы („Федоры”, Риство, Щедрий вечер).

1. А в містечку Берестечку

Шляхецкы мотывы, забава в ратушу, польонезовий харктер – то мотывы не барз часты в лемківскім репертуари. Героіном драматычных подій, котры мали місце в містечку Берестечку (гнешня Україна), ёст молоде дівча, дівка боднара, котра з невідомых причин нашла ся в ратушу. Не приняла залицянок ґрафа Потоцкого, выбрала смерт. Отец, котрий прибыл, жебы поховать дівку, гмерат з жалю. Оповідженая істория кінчыт ся зъвіданьном: ци вартат? Циж не належало жыти і мешкати в палацах,нич тепер „гнити в земли”?

Словний текст ёст 14-складовым двовершом о укладі 8 + 6, в веќности стричок розширеній до реального триверша a|b. Основом формуваня мельодіі ёст велькотерціовий пентахорд (g^1-d^2) зо субфіналісом (fis^1) і субквартом (d^1). Мельодика докладні силябічна експонує в першій фразі інтервал кварты. Квартовий скок і характеристычна структура ритмічна: підкришлюют польонезовий

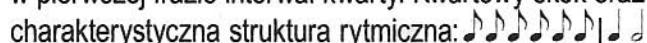
Repertuar Olgi Czerep

CHARAKTERYSTYKA

35 utworów przedstawionych w niniejszej publikacji to ulubiony repertuar Olgi Czerep. Jest bardzo urozmaicony; szczególnie bogato reprezentowane są pieśni powszechnie: dziewczęce, kawalerskie, sierocie, a także kilka niezwykle interesujących ludowych ballad i pieśni o charakterze epicznym. Kilka pieśni z repertuaru obrzędowego prezentuje wszystkie obrzędy rodzinne (chrzciny, ślub i pogrzeb) oraz doroczne obrzędy zimowe („Fedory”, Boże Narodzenie, „Szczedryj weczer”).

1. A w misteczkku Beresteczku

Motyw szlacheckie, zabawa w ratuszu, polonezowy charakter – to motyw niezbyt częste w łemkowskim repertuarze. Bohaterką dramatycznych wydarzeń, które miały miejsce w mieście Beresteczko (dzisiejsza Ukraina), jest młoda dziewczyna, córka bednarza, która z niewiadomych powodów znalazła się w ratuszu. Nie chcąc przyjąć zalotów hrabiego Potockiego, skazała się na śmierć. Ojciec, który przybył, żeby pochować córkę, umiera z żalu. Historia opowiadana przez narratorkę kończy się pytaniem: czy było warto? Czyż nie należało – mimo wszystko – mieszkać w pałacach, a nie teraz „gnić pod ziemią”?

Tekst słowny to 14-zgłoskowy dwuwiersz o układzie 8 + 6, w większości zwrotek rozszerzony do realnego trójwiersza a|b. Podstawę kształtuowania melodii stanowi wielkotercjowy pentachord (g^1-d^2) z subfinalis (fis^1) i subkwartą (d^1). Melodyka ściśle sylabiczna eksponuje w pierwszej frazie interwał kwarty. Kwartowy skok oraz charakterystyczna struktura rytmiczna:

характер. Пісня, виконана в повільним темпі, мат дуже Ґліссанд і понуток.

2. A в нашым садочку росне яблиночка

Пісня обичайова, в котрий центральне місце занимав вінець (символ дівоцтва) і нашлідство його втрати. Текст єст престорогом для дівчате: вказує, до чого провадит ей легковажнє заховання. В закінчыню появят ся заскакуючий высновок: не трап ся – маш богату сестру, она ти поможе. Циж бы богацтвом можна было одкупити втрачений вінець?

Структура верша – ізосилябічний дистих 12-складовий з цезурами, котры ділят верс симетричні – осталася розшырена до реального штыроверша а;:б. Мельодика силябічна о широкым амбітуси нони порушат ся в рамках велькотерцового гексахорду ($g^1\text{-}e^1$) з доданом субфіналіс (fis^1) і субквартом (d^1). Пісня утримана в регулярным, паристым метрум, в виконаню Ольги Череп вказує модифікації виникаючы з дыховых затримань.

podkreślają polonezowy charakter. Pieśń, wykonana w wolnym tempie, obfituje w glissanda i ponutki.

2. A w naszym sadoczkku rosne jabł'i noczka

Pieśń obyczajowa, w której centralne miejsce zajmuje wianek (symbol dziewczętwa) i konsekwencje jego utraty. Tekst stanowi przestrogi dla dziewczyny: pokazuje, do czego prowadzi jej lekkomyślne zachowanie. W zakończeniu pojawia się zaskakująca konkluzja: nie

martw się – masz bogatą siostrę, ona ci pomoże. Czyżby bogactwem można było odkupić utracony wianek?

Struktura wiersza – izosylabiczny dystych 12-zgłoskowy ze średniówkami dzielącymi wers symetrycznie – została rozszerzona do realnego czterowiersza a;:b. Melodyka sylabiczna o szerokim ambitusie nony porusza się w ramach wielkotercjowego heksachordu ($g^1\text{-}e^1$) z dodaną subfinalis (fis^1) i subkwartą (d^1). Pieśń utrzymana w regularnym, parzystym metrum,

w wykonaniu Olgi Czerep wykazuje modyfikacje wynikające z oddechowych zatrzymań.

3. Была я весела

Пісня єст скаргом молодой дівки, котра гвашні осталася женом. Скінчыла ся для ней радист і дівоча веселіст. Сыліваня не єст знаком забавы, лем способом на вспокоіня жалю. Пісня образує тыпову ситуацию давного лемківского села, де – подібні зрештом як в інчых рэгіонах – мужженства ридко были з любові.

3. Była ja wesoła

Pieśń jest skargą młodej dziewczyny, która właśnie została mężatką. Skończyła się dla niej radość i dziewczęca wesołość. Śpiewanie nie jest oznaką zabawy, lecz sposobem na ukojenie żalu. Pieśń obrazuje typową sytuację dawnej łemkowskiej wsi, gdzie – podobnie zresztą jak w innych regionach – małżeństwa rzadko zawierano z miłości.

Структура версифікаційна і виникаючы з виконання модифікації сут ідентичны як в попередній пісні. Під взглядом тональним пісня використує великотерцівий пентахорд (g^1-d^2) розширеній о субсемітоном (fis^1) і субкварту (d^1). Архаічний характер підкришлят інтервал кварти (d^1-g^1 і a^1-d^2) – появят ся він на початку фразы¹ і в єй закінч�ню. Пісня виконана в свободній способ не видає реґулярного метрум: осцилює медже $\frac{4}{4}$ а $\frac{5}{4}$. Для виконання характеристичний єст ритм пунктувань, будучий виником тыповой для лемківської практики маніры виконавчої².

4. В глубокым Дунаю

Пісня обичайова описуюча драму розгриваючу ся медже трйома особами: дівчатом, парибком і його матірю. Початок не заповідат трагедії: точyt ся любовна бесіда, закоханы взаємні ся одпроваджают. I ото нагла зміна – дівча постановят одыйти. Ваньо – певні в приплыві шаленої зъвісти – топит укохану, котра го лишила. Выдавати бы ся могло, же за tot поступок буде през матір осуджений. Она єднак го хвалит. Выгваркы суміня не дают сынови спокою, і так прибує вину зошмарити на матір: коли оженил бы ся вчасніше, не дышло бы до того злочыну. Мати одмітует зашмарку – то з причины палюнки дівча го не хтіло.

Основна версифікаційна структура – частий для лемківского репертуару дистых 12-складовий о складі $6+6$ – піддає ся ту модифікації в структуру $12(6+6)$, $12(\underline{6+6+6})^3$, котра в части стричок осталася окрем того розширенна в реальній триверш $a|b$. Пісня характеризує ся широким амбітусом ($g-b^1$) і релятивні повільним темпом. Використує звуковий матеріял скалі мольової гармонічної.

¹ В варіанті мельодичним, котрий товаришыт стричкам од 2 до 5.

² Посм. Tarasiewicz B., *Wesele lemkowski. Obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, Legnica 2009, s. 239.

³ Підкришіння ($\underline{6+6}$) означат, же фрагмент версифікаційной структуры остал повторений зо взгляду на конструкцию музичну.

Struktura wersyfikacyjna oraz wynikające z wykonania modyfikacje są identyczne jak w pieśni poprzedniej. Pod względem tonalnym pieśń wykorzystuje wielkotercjowy pentachord (g^1-d^2) rozszerzony o subsemitonium (fis^1) i subkwartę (d^1). Archaiczny charakter podkreśla interwał kwarty (d^1-g^1 i a^1-d^2) – pojawia się on zarówno na początku frazy¹, jak i w jej zakończeniu. Pieśń wykonana w swobodny sposób nie wykazuje regularnego metrum: oscyluje między $\frac{4}{4}$ a $\frac{5}{4}$. Dla wykonania charakterystyczny jest rytm punktowany, będący wynikiem typowej dla łemkowskiej praktyki maniery wykonawczej².

4. W głubokym Dunaju

Pieśń obyczajowa opisująca dramat rozgrywający się między trzema postaciami: dziewczyną, chłopakiem i jego matką. Początek nie zapowiada tragedii: toczy się miłosny dialog, zakochani wzajemnie się odprowadzają. I oto nagła zmiana – dziewczyna postanawia odejść. Janek – zapewne w przypływie szalu – topi ukochaną, która go odrzuciła. Wydawać by się mogło, że za czyn ten będzie przez matkę potępiony. Ta jednak go chwali. Wyrzuty sumienia nie dają synowi spokoju, więc próbuje winę zrzucić na matkę: jeśli ożeniłby się wcześniej, nie doszłoby do tej zbrodni. Matka odrzuca zarzuty – to z powodu wódki dziewczyna go nie chciała.

Podstawowa struktura wersyfikacyjna – częsty dla repertuaru łemkowskiego dystych 12-zgłoskowy o układzie $6+6$ – uległa tu modyfikacji w strukturę $12(6+6)$, $12(\underline{6+6+6})^3$, która w części zwrotek została ponadto rozszerzona w realny trójwiersz $a|b$. Pieśń charakteryzuje się szerokim ambitusem ($g-b^1$) i stosunkowo wolnym tempem. Wykorzystuje materiał dźwiękowy skali mollowej harmonicznej. Swobodne pod względem metrycznym wykonanie uznać można za oddechowe „modyfikacje” metrum: $\frac{6}{4}$ i $\frac{3}{4}$.

¹ W wariantie melodycznym towarzyszącym zwrotkom od 2. do 5.

² Por. Tarasiewicz B., *Wesele lemkowski. Obrzęd i muzyka. Tradycja a współczesność*, Legnica 2009, s. 239.

³ Podkreślenie ($\underline{6+6}$) oznacza, że fragment struktury wersyfikacyjnej został powtórzony ze względu na konstrukcję muzyczną.

Свобідне під взглядом метричним виконання узнати можна за оддыховы „модифікації” метрум: $\frac{6}{4}$ і $\frac{3}{4}$.

5. В городі калина, в городі лісочка

То тыповий приклад любовной лірыки – бесіда закоханих хлопця і дівчате. Пісня вырижнят ся версифікаційном структуром – єст то штыроверс о слідуючым укладі: 12(6+6), 12(6+6), |: 9+3, 9 :|. Выражні терційовий спосіб формування мельодики і амбітус (d^1-g^2) вказуют, же пісня тата належыт до релігійні новой версты народной творчости. Характеристичне єст змінне метрум, котре в другій часті твору вказує на впливи метроритмікі танечной. Силябічна мельодика зачудовує врозмаіченом, фалистом ленійом.

6. В щырым полі криж

То тыпова балада з мотывом вины і кары. Дівча, котре присігало любов ідучому на войну коханкови, зламало дане слово. З листив од приятeli вояк довідал ся о ей зраді, а коли вернул з войны, покарал дівча.

Структура версифікаційна тексту то штыроверш метаболічний о укладі 5, 5, 8, 5⁴. В результаті повториня остал він розширеній до реального шестьверса. Пісня, утримана в регулярным тридільным метрум, выкорыстує звуки скалі мольової гармонічной⁵. Характеристичний для формування мельодичного той пісні єст широкій амбітус ($g-b'$), ініціяльныі інтервал – квarta опадаюча і превага секундовых кроків. Пісня виконана в прудкым темпі MM $\text{♪}=188$.

7. Влетіло яблушко до конар ямы

Пісня дівоча оповідат о духовым роздертю молодой дівкы, котру Pan Біг обдарил трйома нареченым, она єднак любит інчого.

⁴ В стричках 2., 5. і 6. – 5, 5, 9, 5.

⁵ В оздобнику – f' .

5. W horodi kalⁱna, w horodi liseczka

To typowy przykład liryki miłosnej – dialog zakochanego chłopaka i dziewczyny. Pieśń wyróżnia się strukturą wersyfikacyjną – jest to czterowers o następującym układzie: 12(6+6), 12(6+6), |: 9+3, 9 :|. Wyraźnie tercjoowy sposób kształtuowania melodyki oraz szeroki ambitus (d^1-g^2) wskazują, że pieśń ta należy do stosunkowo nowej warstwy ludowej twórczości. Charakterystyczne jest zmienne metrum, które w drugiej części utworu wskazuje na wpływy metrorytmiki tanecznej. Sylabiczna melodyka urzeka urozmaiconą, falującą linią.

6. W szczyr^ym poly krⁱż

To typowa ballada z motywem winy i kary. Dziewczyna, która przysięgała miłość wyruszającemu na wojnę kochankowi, złamała dane słowo. Z listów od przyjaciół żołnierz dowiedział się o jej zdradzie. Po powrocie z wojny chłopak wymierzył dziewczynie karę.

Struktura wersyfikacyjna tekstu to czterowiersz metaboliczny o układzie 5, 5, 8, 5⁴. W wyniku powtórzenia został on rozszerzony do realnego sześciowersu. Pieśń, utrzymana w regularnym trójdzielnym metrum, wykorzystuje dźwięki skali mollowej harmonicznej⁵. Charakterystyczny dla kształtuowania melodycznego tej pieśni jest szeroki ambitus ($g-b'$), inicjalny interwał – kwarta opadająca oraz przewaga kroków sekundowych. Pieśń wykonana w szybkim tempie MM $\text{♪}=188$.

7. Wletiło jabluszko do konar jamy

Pieśń dziewczęca opowiada o rozterkach młodej dziewczyny, która Pan Bóg obdarzył trzema narzecznymi, она jednak kocha innego.

⁴ W zwrotkach 2., 5. i 6. – 5, 5, 9, 5.

⁵ W ozdobniku – f' .

Структура версифікаційна то частий в лемківських піснях систем: дистих 12-складовий о системі 6 + 6 переформуваним в структуру 12(6+6), 12(6+6+6)⁶, котра остає окрім того розширена до реального триверша a|b. Пісня виконана єст в способ барз свободний, в релятивні повільним темпі MM $\downarrow = 90$. Єст то цікавий приклад мельодії утриманий в скалі еольській о тыповим для ней опадаючим керунку. Пісня, використуючи вшытки степені скалі, зачинаєт ся од VIII степеня і фіналізує на I.

8. Горы наши, горы

Лем горы і горбки стают ся съвідками смутку, котрого причиною єст миняючи. То до них кличе молодий чловек, котрий, обтяженій єст певні обовязками дорослих, спостериг, же його молодист невертано минула.

Новий текст використує презентуваний в часніші мельодичний мотив (пор. пісню nr 3). Зміни сут невелькі і тычат ся лем змін метричних, котри сут результатом свободи виконавчої.

9. Горила липка, горила

То жартоблива пісня звязана з забавами пастыри в часі ярніх обрядів на сватого Русала. Дівча сідаче під липком⁷, котра горит, хлопці гасили водом ношеном в ситі. Tot шыроко розповсяднений текст в репертуари Ольги Череп дистал порядковий образ. В місце тыпового для інчих версий той пісні ізосилябічного дистиху появят ся його метаболічна одміна – 8(5+3), 9(6+3)⁸. Структура тата в музычній реалізації преформувана остає в системі: 8(5+3):9(6+6+3). Модифікація тексту словного находит одзеркаління в архітектоніці пісні. Mat она будову двочастну: в перший штыротактова

⁶ В стричці 1. – 11(6+5), 12(6+6).

⁷ Липка – прикрашена пасамунками сосна або ялиця звязана з пастырським традиційном палиння деревка.

⁸ Розширення другого верса отримано през додання інтерекції або єдносилябового слова або здрибніння (напр. миленька).

Struktura wersyfikacyjna to częsty w lemickich pieśniach układ: dystych 12-zgłoskowy o układzie 6 + 6 zmodyfikowanym w strukturę 12(6+6), 12(6+6+6), która zostaje ponadto rozszerzona do realnego trójwiersza a|b. Pieśń wykonana jest w sposób bardzo swobodny, w stosunkowo wolnym tempie MM $\downarrow = 90$. Jest to ciekawy przykład melodii utrzymanej w skali eolskiej o typowym dla niej opadającym kierunku. Pieśń, wykorzystując wszystkie stopnie skali, zaczyna się od VIII stopnia i finalizuje na I.

8. Hory naszy, hory

Tylko góry i pagórki stają się świadkami smutku spowodowanego przemijaniem. To do nich woła młody człowiek, który, obciążony już zapewne obowiązkami dorosłych, dostrzegł, iż jego młodość bezpowrotnie minęła.

Nowy tekst wykorzystuje prezentowany wcześniej wątek melodyczny (por. pieśń nr 3). Modyfikacje są nieznaczne i dotyczą jedynie zmian metrycznych będących wynikiem swobody wykonawczej.

9. Horⁱła lⁱpka, horⁱła

To żartobliwa pieśń związana z zabawami pasterzy w czasie wiosennych obrzędów na św. Rusala. Dziewczynę siedzącą pod palącą się lⁱpka⁷ chłopcy gasili wodą noszoną w sicie. Ten szeroko rozpowszechniony tekst w repertuarze Olgi Czerep uzyskał kolejną odsłonę.

W miejscu typowego dla innych wersji tej pieśni izosylabicznego dystychu pojawia się jego metaboliczna odmiana – 8(5+3), 9(6+3)⁸. Struktura ta w realizacji muzycznej przekształcona zostaje w układ: 8(5+3):9(6+6+3). Modyfikacja tekstu słownego znajduje odzwierciedlenie w architektonice pieśni. Ma ona budowę dwuczę-

⁶ W zwrotce 1. - 11(6+5), 12(6+6).

⁷ Lⁱpka - ozdobiona wstążkami sosna lub jodła.

⁸ Rozszerzenie drugiego wersu uzyskano przez dodanie interakcji bądź jednosylabowego słowa lub zdrobnienia (np. myleńka).

фраза, порушаюча ся в просторі од субкварты до II ступеня скалі і використуюча характеристичний мотив синкопи, остає повторена о квинту вище (при повториню появят ся підвищена кварта). Друга част порушат ся в простори d^1-h^1 . Ціліст єст утримана в помірним темпі.

10. Ішла дівка по воду

Балада презентує інтересуючу сцену з уділом дівки і дьяла. В тыповий, кождоденний ситуації ідуча по воду дівка єст кущена і тий покусі піddaє ся. Нашлідком єст пекло, до котрого в фінальний стричці дябов веде душу і тіло дівки. Пісня представляє ток подій в спосиб селективний і фрагментаричний, а фабуллярни люки не лем надають акції темпа, але тіж поглублюють настрій таємності і незвичайності. Словний текст то єденадцет 7-складових двоверсових стрічок. Мельодия використуюча простор од субкварты по вищю терцию ($d^1 e^1 f^1 g^1 a^1 b^1$)⁹ постановчо єст силябічна. Ритміка єднородна оперта на повтаряльним мотыві | | в закінчынню піddaє ся аугментациі | | | . Форма твору (7 тактив) операт ся на рядово зоставленых фразах: двух двотактовых, використуючих перший ритмічний мотив, і третій – використуючий другій мотив.

11. Ішла Елена

Пісня о релігійний тематыци. Основу стрички становит єден верс з дистыху 10-складового о симетричным положыню цезуры.

В виконанях Ольги Череп¹⁰ перша стричка становит рид музичного мотта – виконана в повільним, величественным темпі, значучо вырижнят ся з оставших, котры приberают мало не танечний характер. Словний текст, з увагы на музичну форму,

ścioową: w pierwszej czterotaktowa fraza, poruszająca się w przestrzeni od subkwarty do II stopnia skali i wykorzystująca charakterystyczny motyw synkopy, zostaje powtórzona o kwintę wyżej (przy powtórzeniu pojawia się podwyższona kwarta). Druga część porusza się w przestrzeni d^1-h^1 . Całość jest utrzymana w umiarkowanym tempie.

10. Iszła diwka po wodu

Ballada prezentuje interesującą scenę z udziałem dziewczyny i diabła. W typowej, codziennej sytuacji idącej po wodę dziewczyna jest kuszoną i tej pokusie ulega. Konsekwencją jest piekło, do którego w finalnej zwrotce diabeł wiedzie duszę i ciało dziewczyny.

Pieśń przedstawia bieg wypadków w sposób wybiórczy i fragmentaryczny, a luki fabularne nie tylko nadają akcji tempa, ale także pogłębiają nastrój tajemniczości i niesamowitości.

Tekst słowny to jedenaście 7-zgłoskowych dwuwiersowych zwrotek. Melodia wykorzystująca obszar od subkwarty po górną tercję ($d^1 e^1 f^1 g^1 a^1 b^1$)⁹ konsekwentnie jest sylabiczna. Rytmika jednorodna oparta na powtarzalnym motywie | | w zakończeniu ulega augmentacji | | | . Forma utworu (7 tantów) opiera się na szeregowo zestawionych frazach: dwóch dwutaktowych, wykorzystujących pierwszy rytmiczny motyw, i trzeciej – wykorzystującej drugi motyw.

11. Iszła Jelena

Pieśń o tematyce religijnej. Podstawę zwrotki stanowi jeden wers z dystychu 10-zgłoskowego o symetrycznym położeniu średniówki.

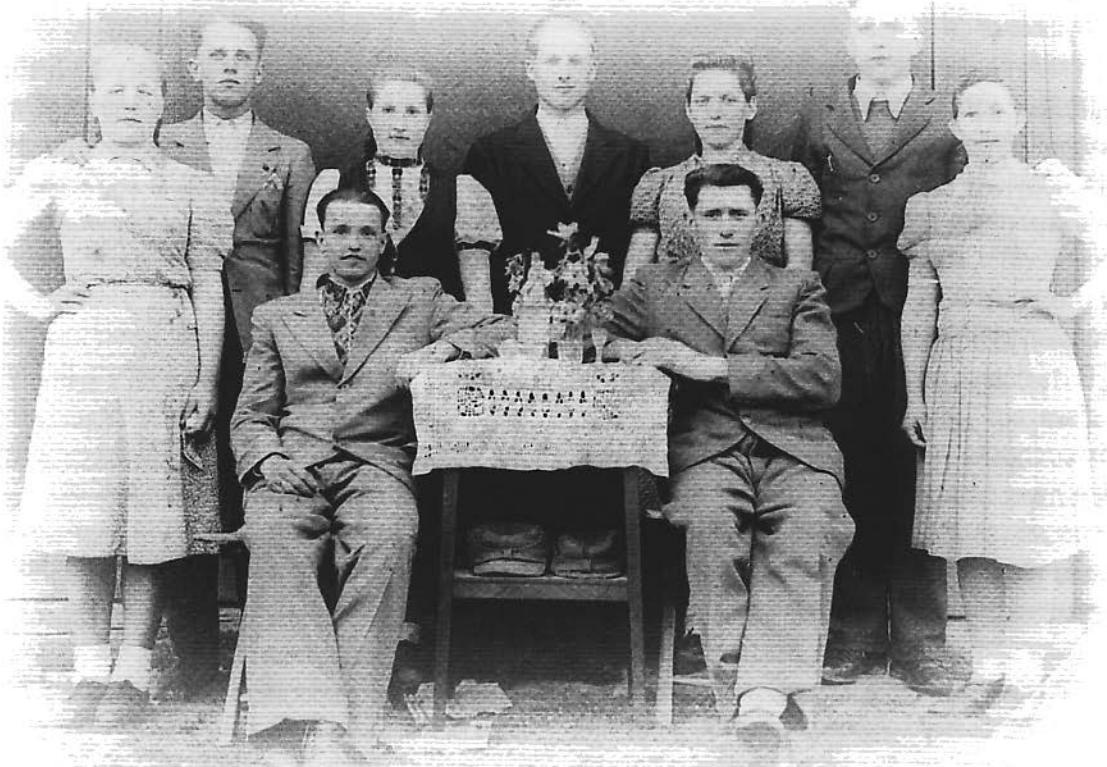
W wykonaniach Olgi Czerep¹⁰ pierwsza zwrotka stanowi rodzaj muzycznego motta – wykonana w wolnym, majestatycznym tempie, znacząco wyróżnia się z pozostałych,

⁹ Єдноразово появят ся в оздобнику fis¹.

¹⁰ Пісню зареєструвано триразово.

⁹ Jednorazowo pojawia się w ozdobniku fis¹.

¹⁰ Pieśń zarejestrowano trzykrotnie.

приймують систему: 5+5+5. Повторина другого члена насуває повязання з формом літанийном. Єст тут видочне не лем в верстві словний, але найперше в музичний. Ціліст складається з трьох двотактових одризків, використуючих вспільній мотив ритмічний: $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} |$. Два перші каденціонують на II ступені, третій на I. Реляция медже другим і третьим одризком є типова для форм літанийних, в яких остатній одризок матує форму одповіді. Зачиняється він окрім того найвищим для цілої пісні звуком. Під тональним взглядом пісня використує матеріал скалі ускопреділовий – великотерційового пентахорду (g^1-d^2), який в інципіті остається розширеній про субкварту. Пісня виконання Ольги Череп збогачена єст численними понутками і гліссандами.

które uzyskują niemal taneczny charakter. Tekst słowny, z uwagi na formę muzyczną, przyjmuje układ: 5+5+5. Powtórzenie drugiego członu nasuwa skojarzenia z formą litaniijną. Jest to widoczne nie tylko w warstwie słownej, ale przede wszystkim w muzycznej. Całość składa się z trzech dwutaktowych odcinków, wykorzystujących wspólny motyw rytmiczny: $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} |$. Dwa pierwsze kadencjonują na II stopniu, trzeci na I. Relacja między drugim i trzecim odcinkiem jest typowa dla form litaniijnych, w których ostatni odcinek ma formę odpowiedzi. Rozpoczyna się on ponadto najwyższym dla całej pieśni dźwiękiem. Pod względem tonalnym pieśń wykorzystuje materiał skali wąskozakresowej – wielkotercjowego pentachordu (g^1-d^2), który w incipicie zostaje rozszerzony o subkwartę. Pieśń w wykonaniu Olgi Czerep wzbogacona jest licznymi ponutkami i glissandami.

12. Ішла сиротонька

Балядя вказує смутну сиротинську долю і зъвірське одиношыня мачохы. Сирота, ідучи дорогом, стричат Пана Бога, котрий высылат ю на цмонтір. Там – при гробі матери – дітина може выплакати свій біль і побесідувати з ньом о своім нещасливым жытю. Пан Біг, котрий чул оповіданя, заберат сироту до неба. Мачоха – зъвірстница остае пірвана през дябли до пекла. І тепер юж знат, як належало обходити ся за сиротом – на жаль, за пізно.

Структура версифікаційна пісні то 12-складовий дистихі о системі 6 + 6, котрий в часті стричок остал розширеній до реального триверша. Пісня о амбітуси октавы цілковиті выкористує тональний матеріял скалі міксолідійской. Мельодика силябічна о выражні опадаючым рысунку. Повільне темпо выполнання і дрибны пересуніня ритмічны выникаючы з выполнавчой маніры надают баляді специфічний характер.

13. Ішол лісничий] через ліс

Коротка съпіванка о популяції тематыци. Структура версифікаційна то 8-складовий дистихі, котрого основний систем модифікуваний єст в реалізації музичний і розширеній до реального триверша – 8(5+5+3):8(5+5+3)¹¹. Tot популярний музичний мотыв, міцно експонуючий синкопу, збудуваний з двух ідентичных під ритмічным взглядом шестътактовых одризків, порушат ся в простори $d^1\text{-}e^2$ выкористуючы звуки велькотерціового гексахорду з квартом звекшеном розширеного о d^1 , e^1 , fis^1 .

14. Мамцьо моя, що-ж мі з того

Обычайова пісня порушаюча важний для традиційного лемківского соціальства проблем мужженств, котры аранжуовано, не зважаючы на

12. Iszła sⁱy rotońka

Ballada pokazuje smutny sierocy los i okrutne traktowanie przez macochę. Sierota, idąc drogą, spotyka Pana Boga. Ten wysyła ją na cmentarz. Tam – przy grobie matki – dziecko może wypłakać swój ból i porozmawiać z nią o swym nieszczęśliwym życiu. Pan Bóg, który usłyszał opowieść, zabiera sierotę do nieba. Okrutna macocha zostaje porwana przez diabły do piekła. Już teraz wie, jak należało obchodzić się z sierotą – niestety, poniewczasie.

Struktura wersyfikacyjna pieśni to 12-zgłoskowy dystich o układzie 6 + 6, który w części zwrotek został rozszerzony do realnego trójwiersza. Pieśń o ambitusie oktawy w pełni wykorzystuje materiał tonalny skali miksolidyjskiej. Melodyka sylabiczna o wyraźnie opadającym rysunku. Wolne tempo wykonania i drobne przesunięcia rytmiczne wynikające z maniery wykonawczej nadają balladzie specyficzny charakter.

13. Iszoł lisnⁱ czⁱ [jj] czerez lis

Krótką piosenką o tematyce myśliwskiej. Struktura wersyfikacyjna to 8-zgłoskowy dystich, którego podstawowy układ modyfikowany jest w realizacji muzycznej i rozszerzony do realnego trójwiersza – 8(5+5+3):8(5+5+3)¹¹. Ten popularny wątek muzyczny, silnie eksponujący synkopę, zbudowany z dwóch identycznych pod względem rytmicznym sześciotaktowych odcinków, porusza się w przestrzeni $d^1\text{-}e^2$ wykorzystując dźwięki wielkotercjowego heksachordu z kwartą zwiększoną rozszerzonego o dźwięki d^1 , e^1 , fis^1 .

14. Mamcio moja, szczo-ż mi z toho

Pieśń obyczajowa poruszająca ważną dla tradycyjnej lemkowski społeczności kwestię mażeństw, które aranżowano, nie zważając na uczucia młodych. W pytaniu córki, kierowanym do matki, słyszać zarzut: Cóż mi z tego, że mnie wydałaś za starego?

¹¹ В стричках 2. і 3. - 8(5+5+3):9(6+6+3).

¹¹ W zwrotkach 2. і 3. - 8(5+5+3):9(6+6+3).

чутя молодых. В зъвіданю дівки, керуваним до матери, чути зашмарку: *Штож мі з того, же-с мя дала за старого?* Старого мужа жена здраджат з коханым Ваньом. Жебы оциганити мужа, выпущат гуси і просит го о поміч в заганяню іх. Зъвіданя о причину той ситуациі, тлумачыт ся бесідом на його тему з товаришком. Высновок выражений на закінчыня пісні вымовні тлумачыт: *ліпше з молодым під тернином ніч зо старым під перином.*

Структура версифікаційна то 8-складовий дистих розширеній до реального штыроверша – 8(4+4)::8(4+4). Мельодика о амбітусі октавы выкорыстує звуки скалі дорицкой. Пісня мат особливу форму – в музичний верстві можна вызначыти ось симетриі.

Текст словний а :: б

Текст музичний а б б а

Двотактовий одризок а міцно контрастує з єдно-тактовым одризком б: выкорыстує матеріял з нижнього вытинка скалі (пентахорд g^1-d^2), долшы і зрижницюваны вартости рytмічны. Одризок б порушат ся в просторы c^2-g^2 і выкорыстує осемковий рytм модифікаваний през маніру выконавчу в рytм пунктуваний ♩ ♩.

15. *Млядост моя, млядост*

Продолжат мотыв піднятый в пісні „Горы наши, горы” (пор. пісню nr 8). Увага тата дотычыт ёднако тексту словного (жаль з причины втраченой молодости), як і музичного (ест то тот сам мотыв кус змінений під взглядом метроритмічным).

16. *Не лій, дощык, не лій*

Пастыр звертат ся до дощу і до коров, і просит о прихильнист. Текст словний операт ся на дистыху 12-складовым о системі 6 + 6. През доданя інтерекціі структура тата остае змодифікавана і приберат форму 6 + i6, 6 + i6. Мельодика

Starego męża kobieta zdradza z ukochanym Jankiem. Żeby oszukać męża, wypuszcza gęsi i prosi go o pomoc w ich zagnaniu. Pytana o powód tej sytuacji, tłumaczy się rozmową na jego temat z koleżanką. Konkluzja wyrażona na zakończenie pieśni wymownie tłumaczy: *lepiej z młodym pod tarniną niż ze starym pod pierzyną.* Struktura wersyfikacyjna to 8-zgłoskowy dystych rozszerzony do realnego czterowiersza – 8(4+4)::8(4+4). Melodyka o ambitusie oktawy wykorzystuje dźwięki skali doryckiej. Pieśń ma szczególną formę – w warstwie muzycznej można wyznaczyć oś symetrii.

Tekst słowny a :: b

Tekst muzyczny a b b a

Dwutaktowy odcinek a silnie kontrastuje z jednotaktowym odcinkiem b: wykorzystuje materiał z dolnego wycinka skali (pentachord g^1-d^2), dłuższe і zróżnicowane wartości rytmiczne. Odcinek b porusza się w przestrzeni c^2-g^2 і wykorzystuje ósemkowy rytm modyfikowany przez manierę wykonawczą w rytm punktowany ♩ ♩.

15. *Mładost moja, mładost*

Kontynuuje wątek podjęty w pieśni „Hory naszy, hory” (por. pieśń nr 8). Uwaga ta dotyczy zarówno tekstu słownego (żal z powodu utraconej młodości), jak i muzycznego (jest to ten sam wątek nieznacznie modyfikowany pod względem metrorytmicznym).

16. *Ne lij, doszczyk, ne lij*

Pasterz zwraca się do deszczu i do krów, prosząc o przychylność. Tekst słowny opiera się na dystychu 12-zgłoskowym o układzie 6 + 6. Przez dodanie interakcji struktura ta zostaje zmodyfikowana i przyjmuje postać 6 + i6, 6 + i6.

Melodyka o wyraźnie descendantalnym rysunku (initialis – na VII, finalis – na I) porusza się w przestrzeni dźwięków tworzących skalę mollową o zmiennie intonowanym VII stopniu. Forma pieśni to dwa

о выражні десцендентальним рисунку (ініяліс – на VII, фіналіс – на I) порушат ся в просторі звуків, котри творят скалю мользову о змінні іntonуваним VII степені. Форма пісні то два п'ятьтактови речыня музичны кадэнционуючы на V і I степенях скалі. Дводільне метрум, мотыв синкопований і поміркуване tempo wykonania дополняют характеристыку.

17. Ой, а в нашым огрудечку

Пісня о любовний тематыці, котра належыт до струі пісен повсядных. Структура версифікацийна то 8-складовий дистых розшырений в музичний формі до реального штыроверсу – a:|b Оперта на звуках великтэрцового пентахорду ($g^1\text{--}d^2$) розшыреного о субфіналіс (fis^1) і субкварту (d^1) утримана ест в метрум мішаным.

18. Ой, а в ночи о пілночи

Василь, за нагварком коханкы, не зважаючы на спячу в колысці дітину, мордує свою жену. Втікаючы пред підозриньом сусідкы, скрывают ся в сестры. Тата єднак, видячы кров на боку чела брата, зачынат го підозривати. Василь признае ся до вины, піддае ся кары

pięciotaktowe zdania muzyczne kadencjonujace na V i I stopniach skali. Dwudzielne metrum, motyw synkopowany i umiarkowane tempo wykonania dopełniają charakterystyki.

17. Oj, a w naszym ogródeczku

Pieś o tematyce miłosnej, należąca do nurtu pieśni powszechnych. Struktura wersyfikacyjna to 8-zgłoskowy dystych rozszerzony w muzycznej formie do realnego czterowersu – a:|b. Oparta na dźwiękach wielkotercjowego pentachordu ($g^1\text{--}d^2$) rozszerzonego o subfinalis (fis^1) i subkwartę (d^1) utrzymana jest w metrum mieszanym.

18. Oj, a w nocy o piwnoczy

Wasyl, za namową kochanki, nie zważając na śpiące w kołysce dziecko, morduje swoją żonę. Uciekając przed podejrzeniami sąsiadki, ukrywa się u siostry. Ta jednak, widząc krew na skroni brata, nabiera podejrzeń. Wasyl przyznaje się do winy, odbera słuszną karę i żaluje swego czynu. To treść przejmującej ballady, którą Olga Czerep wykonała do polonezowej melodii scharakteryzowanej przy pieśni „A w misteczku Beresteczk” (por. pieś nr 1).

і жалує свого чыну. То зміст переймуючої баляды, котру Ольга Череп виконала до польонезової мельодії схарактеризованої при пісні „А в містечку Берестечку” (пор. пісню нр 1).

19. Oj, Boże, Boże, jak to zły

Выражений през парибка смуток з причыны браку жены і жартобливы выдумкы на зміну того стану – то зміст порядовой пісні. До знаного на Лемковині тексту виконавчыня долучыла новий мельодичний варіант. Порушат ся він в простори велькотерцового пентахорду (g^1-d^2) розширеного о звуки в простори субфінальным: d' , e' , fis' , в паристым метрум і експонує мотыв синкопы. Структура версифікацыйна тексту словного то 8-складовий дистых розширеній в музичний реалізаціі до реального штыроверсу a::b (a::b).

20. Oj, kumo, kumo

Алькоголь і його похвала то зміст порядовой пісні. Од понеділька аж до неділі кума препиват до кумы, бесідуючи: *Напійме ся, моя кумо – добра палюнка.* Структура версифікацыйна тексту то 10-складовий дистых о системі $5 + 5^{12}$. З увагы на реалізацію музичну розширенна остає до триверша a:b (a::b). В виконаню Ольги Череп зареєструвано три варіянты той пісні. Перший, о єднородний структури ритмічний, в основі которой находит ся двотактовий мотыв $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} |$, і два оставшы, в которых – з увагы на нову структуру версифікаційну - в другым, середущым одризу, ритм тот піддає ся зміні на форму барже танечну: $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} \text{♪} |$. Третій варіант рижніт ся од другого лем ініціальnym скоком кварти. Мельодія силябічна выкорыстує звуки малотерцового гексахорду (g^1-es^2). Танечний характер пісні підкрішлят не

19. Oj, Boże, Boże, jak to zły

Wyrażony przez chłopaka smutek z powodu braku żony i żartobliwe pomysły na zmianę tego stanu – to treść kolejnej pieśni.

Do znanego na Łemkowszczyźnie tekstu wykonawczyni dołączyła nowy melodyczny wariant. Porusza się on w przestrzeni wielkotercjowego pentachordu (g^1-d^2) rozszerzonego o dźwięki w przestrzeni subfinalnej: d' , e' , fis' , w parzystym metrum i eksponuje motyw synkopy. Struktura wersyfikacyjna tekstu słownego to 8-zgłoskowy dystych rozszerzony w muzycznej realizacji do realnego czterowersu a::b.

20. Oj, kumo, kumo

Alkohol i jego pochwała to treść kolejnej pieśni. Od poniedziałku aż do niedzieli kuma przepija do kumy, mówiąc: *Napijmy się, moja kumo – dobra wódka.*

Struktura wersyfikacyjna tekstu to 10-zgłoskowy dystych o układzie $5 + 5^{12}$. Z uwagi na realizację muzyczną rozszerzona zostaje do trójwiersza a::b. W wykonaniu Olgi Czerep zarejestrowano trzy warianty tej pieśni. Pierwszy, o jednorodnej strukturze rytmicznej, u podstaw której znajduje się dwutaktowy motyw $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} |$, i dwa pozostałe, w których – z uwagi na nową strukturę wersyfikacyjną – w drugim, środkowym odcinku, rytm ten ulega zmianie na formę bardziej taneczną: $\text{♪} \text{♪} \text{♪} | \text{♪} \text{♪} \text{♪} |$. Trzeci wariant różni od drugiego tylko inicjalny skok kwarty. Melodia sylabiczna wykorzystuje dźwięki małotercjowego heksachordu (g^1-es^2). Taneczny charakter pieśni podkreśla nie tylko charakterystyczna formuła rytmiczna, ale także szybkie tempo i wyrazista pulsacja.

21. Pⁱjem, pⁱjem

Pieśń biesiadna, w której – w odróżnieniu od poprzedniej – narratorem jest mężczyzna, zapewne – w oczach żony – pijak. Racząc się alkoholem przez wszystkie dni

¹² В стричках 2.-7. структура версифікаційна другого верса змінят ся і приймус форму 13(4+4+5).

¹² W zwrotkach 2. - 7. struktura wersyfikacyjna drugiego wersu zmienia się i przyjmuje postać 13(4+4+5).

лем характеристична формула ритмічна, але тіж прудкє темпо і виразиста пульсация.

21. Писем, писем

Пісня гостинна, в котрий – в одрижнію од попередньої – наратором єст муж, певні – в очах жены – пияк. Честуючи ся алькогольом през вшытки дни тижня, пропиват добыток. За кару: *сам си стелит і сам спит*.

Пісня вырижнят ся версифікаційном структуром: 9, 9, 15(7+8). В музичній реалізації дистає нову форму – пісні стричковой з рефреном: 9, 9, Реф.: 15(7+8) +9. Пісня о релятывні широким амбітуси noni великої порушат ся в простри великтетрцового гексахорду (g^1-e^2) розширеного о звуки в простори субфінальним: d' , e' , fis^1 . Широки інтервали підкришляют заведіяцкій характер той пісні. Основом реформування форми музичной сут дві сконтрастуваны штыроактовы фразы, котры творят систем: а а б а.

22. Там на гори два яворы

Темом пісні сут фантазії кавалера о коханці: повинна быти мила, варити му перогы і приносити іх до постели, а оженит ся лем з том, котру буде кохал.

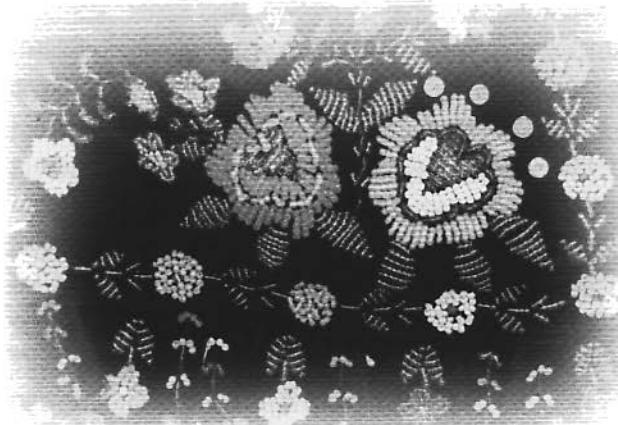
Основна структура версифікаційна – 14-складовий дистых – в нашлідстві діяня форми музичной остала міцно переформувана. Верс, през повториня членив, розширено до 24 складив і выкорыстано до єдной музичной стричкы, основу мельоді становит зато моностых о будові: 14(4+4+4+6+6). Під тональным взглядом мельодия порушат ся в простори великтетрцового тетрахорду (g^1-c^2) розширеного о субкварту (d')¹³.

tygodnia, przepija dobytek. Za karę: *sam sobie ścieli i sam śpi*.

Pieśń wyróżnia się strukturą wersyfikacyjną: 9, 9, 15(7+8). W muzycznej realizacji otrzymuje nową formę – pieśni zwrotkowej z refrenem: 9, 9, Ref.: 15(7+8) +9. Pieśń o stosunkowo szerokim ambitusie noni wielkiej porusza się w przestrzeni wielkotercjowego heksachordu (g^1-e^2) rozszerzonego o dźwięki w przestrzeni subfinalnej: d' , e' , fis^1 . Szerokie interwały podkreślają zawadiacki charakter tej pieśni. Podstawą kształtowania formy muzycznej są dwie skontrastowane czterotaktove frazy tworzące układ: a a b a.

22. Tam na hori dwa jawory

Tematem pieśni są marzenia kawalera o kochance: powinna być miła, gotować mu pierogi i przynosić je do łóżka, a ożeni się tylko z tą, którą będzie kochał. Podstawowa struktura wersyfikacyjna – 14-zgłoskowy dystych – na skutek oddziaływania formy muzycznej została silnie modyfikowana. Wers, przez powtarzanie członów, rozszerzono do 24 zgłosek i wykorzystano do jednej muzycznej zwrotki, podstawę melodii stanowi zatem monostych o budowie: 14(4+4+4+6+6). Pod względem tonalnym melodia porusza się w przestrzeni wielkotercjowego tetrachordu (g^1-c^2) rozszerzonego o subkwartę (d')¹³.

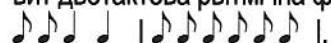

¹³ В понутках появят ся яко субфіналіс субсемітоніюm fis^1 .

¹³ W ponutkach pojawia się jako subfinalis subsemitonium fis^1 .

23. Як єм ішол през ліс, през ліщыну

Пісня любовна, в котрий хлопець залицят ся до дівчате. Структура версифікаційна – 10-складовий дистихі о системі 4 + 6 – в wykonaniu остала розширенна до реального триверша дополненного крикніњом: гея-гей. Під тональним взглядом мельодія выкорыстує звуки велькотерцівого гексахорду (g^1-e^2) розширеного о субфіналіс (fis^1). Основу формального формування становит двотактова ритмічна формула:

24. Як єм ішол през том ліс

Пісня о любовний тематыци вырижнят ся структуром версифікаційном: 13-складовим дистихом. Його верс, котрий през повториня членив розширенний ёст до 26 складив, стає ся основом музичной стричкы. Мельодія выкорыстує звуки скалі еольской, в пару стричках розшыряючи материял о змінні іntonуваний VII степень. Пісня выполнана остала барз свободні під взглядом метричным, записано ю з метрум змінным з сохраніњом характеристычной акцентациі.

25. Як я тебе в тым гаiku нападу

Пісня обычайова представлят бесіду дівчате і хлопця. Дівча выражают свою візию жены і матери, в котрий пестунка занимат ся дітми, а она ся бавит. Єднак кінцевы стричкы однимают ілюзіі: вшыткого ся ти одохце, як підеш жмыкати пеленкы в риці. Силябічна мельодика маюча дуже ґліссанд і понуток, широкій амбітус (d^1-f^2), материял звуковий выкорыстуючий еольску скалю розширенний о субкварту, змінне метрум і каденционуваня на II степени скалі характеризуют тоту пісню.

23. Jak jem iszoł prez lis, prez liszczu

Pieśń miłosna, w której chłopak zaleca się do dziewczyny. Struktura wersyfikacyjna – 10-zgłoskowy dystych o układzie 4 + 6 – w wykonaniu została rozszerzona do realnego trójwiersza uzupełnionego okrzykiem: heja-hej. Pod względem tonalnym melodia wykorzystuje dźwięki wielkotercjowego heksachordu (g^1-e^2) rozszerzonego o subfinalis (fis^1). Podstawę kształtowania formalnego stanowi dwutaktowa formuła rytmiczna:

24. Jak jem iszoł prez tot lis

Pieśń o tematyce miłosnej wyróżnia się strukturą wersyfikacyjną: 13-zgłoskowym dystchem. Jego wers, który przez powtórzenia członów rozszerzony jest do 26 zgłosek, staje się podstawą muzycznej zwrotki. Melodia wykorzystuje dźwięki skali eolskiej, w kilku zwrotkach rozszerzając materiał o zmiennie intonowany VII stopień. Pieśń wykonana została bardzo swobodnie pod względem metrycznym, zanotowana została z metrum zmiennym z zachowaniem charakterystycznej akcentacji.

25. Jak ja tebe w tym haiku napadu

Pieśń obyczajowa przedstawia dialog dziewczyny i chłopaka. Dziewczyna wyraża swą wizję żony i matki, w której piastunka zajmuje się dziećmi, a ona się bawi. Jednak końcowe zwrotki pozbawiają złudzeń: wszystkiego ci się odechce, jak pójdziesz pracować pieluszki w rzece.

Sylabiczna melodyka obfitująca w glissanda i ponutki, szeroki ambitus (d^1-f^2), materiał dźwiękowy wykorzystujący skalę eolską rozszerzony o subkwartę, zmienne metrum oraz kadencjonowanie na II stopniu skali charakteryzują tę pieśń.

26. Сыпівай, хресна мамо

Події звязаны з приходом дітины на сьвіт обхожено в рамках родины. На кстини запрашано хресных (нонашок, нонашків для дітины), котры были кумами для родичив. Обряды были дост скромны. В репертуари особливe місце занимали приспівки, в которых припоминало хресным о их обовязку – быти духовыми опікунами дітины. Часто тіж сыпівано жартобливы съпіваки о кумах¹⁴.

Під музичним взглядом тата пісня выкористує популярний мотыв, появляючийся вельократні в тым збірнику (пор. пісні № 3 і 8). В описуваним награню нерегулярне в попередніх мотивах метрум лишене остало выполнавчих модифікаций і з'їнтерпретуване може быти яко монолітне метрум допарне $\frac{4}{4}$. Остал пунктуваний ритм яко результат выполнавчої маніри.

27. Пасла пастырочка

„Пастырочка” – бо така єст власна назва пісні, котра мат лем обрядовий контекст. До той мельодии танцювано з молодом (юж замужњом бабом, бо зараз по очепинах) танец званий обертаний. Тоту фазу весіля называно *під шаблем*. Был то момент складаня паньству молодым подарунків – пінязи на чепец. Каждий весільний мусіл затанцювати з молодом, а за танец заплатити. Тот мельодичний мотыв выступувал на Лемковині в вельох вариантах і выполнувано го з рижными текстами. Словний текст то штыроверс о нерегулярний структури версификаційний 12(6+6), 7, 12, 7. Становит він основу стрички, котра дополнена єст асемантычным рефреном. Під тональным взглядом мельодия порушат ся по пентахорди великтетровым (g^1-d^2) розширеным о звуки d' , e' , fis' . З уваги на ужыткову функцию той пісні выражни

26. Śpiwaj, chresna mama

Wydarzenia związane z przyjściem dziecka na świat obchodzone w ramach rodziny. Na chrzczyny zapraszano chrzestnych (*nonaszki* i *nonaszków* - dla dziecka, *kumy* i *kumów* - dla rodziców). Obrzędy były stosunkowo skromne. W repertuarze szczególnie miejsce zajmowały przyśpiewki, w których przypominano chrzestnym o ich obowiązkach względem chrześniaka. Często także śpiewano żartobliwe pieśni o kumach¹⁴.

Pod względem muzycznym pieśń ta wykorzystuje popularny wątek, pojawiający się wielokrotnie w prezentowanych zbiorze (por. pieśń nr 3 i 8). W opisywanym nagraniu nieregularne w poprzednich wątkach metrum pozbawione zostało wykonawczych modyfikacji i zinterpretowane może być jako jednolite metrum parzyste $\frac{4}{4}$. Pozostał punktowany rytm będący wynikiem maniery wykonawczej.

27. Pasła pastyreczka

„Pastyreczka” – gdyż taka jest nazwa własna pieśni – ma ściśle obrzędowy kontekst. Do tej melodii tańczono z młodą mężatką (tuż po oczepinach) taniec zwany *obertany*. Tę fazę wesela nazywano *pid szablam*. Był to moment składania państwu młodym prezentów – datków na czepec. Każdy uczestnik wesela musiał zatańczyć z młodą, a za taniec zapłacić. Ten wątek melodyczny występował na Łemkowszczyźnie w wielu wariantach i wykonywano go z różnymi tekstami.

Tekst słowny to czterowers o nieregularnej strukturze wersyfikacyjnej 12(6+6), 7, 12, 7. Stanowi on podstawę zwrotki, która dopełniona jest asemantycznym refrenem. Pod względem tonalnym melodia porusza się po pentachordzie wielkotercjowym (g^1-e^2) rozszerzonym o dźwięki d' , e' , fis' . Z uwagi na użytkową funkcję tej pieśni wyraźnie zaznaczony jest taneczny charakter, stąd regularne trójdzielne metrum i dyscyplina wykonawcza, której obce są fermaty i zwolnienia.

¹⁴ При окажі кстин сыпівано певні презентувану в ґрупі повсядніх пісень „Ой, кумо, кумо”.

¹⁴ Przy okazji chrzcin śpiewano zapewne prezentowaną w grupie pieśni powszechnych „Oj, kumo, kumo”.

зазначеній єст танечний характер,proto реѓулярн тридільне метрум і выполнюча дисципліна, котри чужи сут ферматы і спомаління.

28.-29. „Приспівки весільни”

Представлены пісні звязаны з весільном лучат ся з рижними фазами весіля. Лем съпів *Дайтє-же нам, дайтє* товаришыт благословіню молодиці в єй родинний хыжи. Решта текстив мат характер приспівковий, бо лишены конкретного обрядового контексту, могли появяти ся в вельох моментах весіля.

Як єм пришол до вас

Структура версифікаційна тексту то два цезуроны версы 12-складовы о форматі 6 + 6. Во вшытых стричках другій верс єст повторений. Мельодия товаришуча текстам мат варіянты, котры кус ся рижнят в мельодичний верстві. Вшытки варіянты операют ся на скалі ускопреділовий і выкорыстуют звуки тетрахорду велькотерцівого (g^1-c^2)¹⁵. Дистинктывном ціхом єст реѓулярна будова ритмічна выкорыстуюча двотакт о характеристычным ритмі мазурковым $\text{♪} \text{ ♪} \text{ ♪} \text{ ♪} | \text{ ♪} \text{ ♪ } |$. Мельодика силябічна операт ся на походах секундовых. Характеристыкы мотыву дополнят прудкі темпо MM $\text{♪}=135$ і танечний характер wykonання.

Шугаю молодий

Пісня тата репрезентує мало знаний мотыв мельодичний звязаний з весільном обрядовістю. Словний текст операт ся на схематі тыповым для весільной приспівки: дистыху 12-складовым о укладі 6+6. През доданя інтерекції структура тата остає змодифікувана і приймує форму 6 + i6, 6 + i6. Стася она основом для весільной приспівки. Текст лучыт ся з презентуваном юж в тым збірнику мельодийом (пор. пісня nr 16). Зміны сут невелькы і тычат ся лем змін метричных, котры сут результатом свободы выполнючай.

¹⁵ Лем в оздобниках появят ся субсемітоніюm *fis*¹.

28.-29. „Pryśpiwki wesilni” (przyśpiewki weselne)

Prezentowane pieśni związane z weselem łączą się z różnymi fazami wesela. Jedynie śpiew *Dajte-że nam, dajte* towarzyszy błogosławieństwu panny młodej w jej rodzinnym domu. Pozostałe teksty mają charakter przyśpiewkowy, gdyż, pozbawione konkretnego obrzędowego kontekstu, mogły pojawiać się w wielu momentach wesela.

Jak jem pr^yszoł do was

Struktura wersyfikacyjna tekstu to dwa średniówkowe wersy 12-zgłoskowe o formacie 6 + 6. We wszystkich zwrotkach drugi wers jest powtórzony. Melodia towarzysząca tekstem ma warianty różniące się nieznacznie w warstwie melodycznej. Wszystkie opierają się na skali wąskozakresowej i wykorzystują dźwięki tetrachordu wielkotercjowego (g^1-c^2)¹⁵. Dystynktywną cechą jest regularna budowa rytmiczna wykorzystująca dwutakt o charakterystycznym rytmie mazurkowym $\text{♪} \text{ ♪} \text{ ♪} \text{ ♪} | \text{ ♪} \text{ ♪ } |$. Melodyka sylabiczna opiera się na pochodach sekundowych. Charakterystyki wątku dopełnia szybkie tempo MM $\text{♪}=135$ i taneczny charakter wykonania.

Szuhaļu młodij

Pieśń ta reprezentuje mało znany wątek melodyczny związany z obrzędowością weselną. Tekst słowny opiera się na typowym dla weselnej przyśpiewki schemacie: dystychu 12-zgłoskowym o układzie 6+6. Przez dodanie interakcji struktura ta zostaje zmodyfikowana i przyjmuje postać 6 + i6, 6 + i6. Staje się ona podstawą dla weselnej przyśpiewki.

Tekst wykorzystuje prezentowany wcześniej wątek melodyczny (por. pieśń nr 16). Modyfikacje są nieznaczne i dotyczą jedynie zmian metrycznych będących wynikiem swobody wykonawczej.

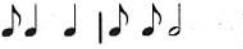
¹⁵ Jedynie w ozdobnikach pojawia się subsemitonium *fis*¹.

30. Кажут люде, що я умру

Пісня о українській провененці звязана єст з обрядом погребовим. До традиціі Лемків належытничне сіджыня при небіщыку непрерывні през три добы. Был то час молитвы і вспоминаня небіщика. Сыпівано пісні релігійны, жалобны, а тік одзначаючы ся особливом поетыком, съвітскы пісні. „Кажут люде, що я умру” то з єдной стороны рефлексия над марнистю земного жытia, з другой – просьба души керувана до Бога.

Регулярна структура версификацыйна (14-складовец о укладі 8 + 6) становит основу стрички. Мельодика з перевагом секунд порушат ся в простори малотерцового гексаходу (g^1-es^2) і рішучо выказує рисунок асцендентально-десцендентальний (ініяліс і фіналіс припадают на перший степень скалі, зас каденция первого речыня - на пятый). Характеристыку дополнят тридільне метрум, повільне tempo выполнаня і насычений гліссандами способ выполнаня.

31. Ой, Лазарю, брате мій

Пісня єст унікатовым прикладом творчости звязаной з погребовыми обрядами. То єст бесіда небіщика з Лазаріем, скерувана до нього просьба о поміч. Здає ся быти фрагментом більшої цілості. Пісня вырижнят ся структуром версификацыйном, котра єст ізосилябічним дистыхом сімскладовым. В выполнаню розшырят ся она до реального триверша a|b. Мельодия выкорыстує звуки великтетрцового пентагорду (g^1-d^2). Інтерваліка єст врозмаічена, появяют ся секунды, терці і кварти. Поєдны фразы каденціонуют на IV, II і I степенях скалі. Пісня утримана єст в регулярным тридільным метрум. Двотактовы фразы конструуваны сут в опертю о ритмічній схемат: . Пісню выполнано в повільным темпі.

30. Każut lude, szczo ja umru

Pieśń o ukraińskiej provenienции związana jest z obrzędowością pogrzebową. Do tradycji Łemków należy czuwanie przyzmarłym nieprzerwanie przez trzy doby. Był to czas modlitwy i wspomniania zmarłego. Śpiewano zarówno pieśni religijne, żałobne, jak i – odznaczające się szczególną poetyką – pieśni świeckie. „Każut lude, szczo ja umru” to z jednej strony refleksja nad marnością doczesnego życia, z drugiej – prośba duszy kierowana do Boga. Regularna struktura wersyfikacyjna (14-zgłoskowiec o układzie 8 + 6) stanowi podstawę zwrotki. Melodika o zdecydowanej przewadze sekund porusza się w przestrzeni małotercjowego heksachodu (g^1-es^2) i wykazuje zdecydowany rysunek ascendentalno-descendentalny (initialis i finalis przypadają na pierwszy stopień skali, zaś kadencja pierwszego zdania – na piąty). Charakterystykę dopenia trójdzielne metrum, wolne tempo wykonania i nasycony glissandami sposób wykonania.

31. Oj, Lazariu, brate mij

Pieśń stanowi unikatowy przykład twórczości związanej z obrzędowością pogrzebową. To dialog zmarłego z Łazarzem, skierowana do niego prośba o pomoc. Zdaje się być fragmentem większej całości.

Pieśń wyróżnia się strukturą wersyfikacyjną będącą izosylabicznym dystychem siedmiogłoskowym. W wykonaniu rozszerza się ona do realnego trójwiersza a|b. Melodia wykorzystuje dźwięki wielkotercjowego pentachordu (g^1-d^2). Interwalika jest urozmaicona, pojawiają się sekundy, terce i kwarty. Poszczególne frazy kadencjonują na IV, II i I stopniach skali. Pieśń utrzymana jest w regularnym trójdzielnym metrum. Dwutaktowe frazy konstruowane są w oparciu o schemat rytmiczny: .

Pieśń wykonano w wolnym tempie.

32. Савле, Савле, ты Федоре

Пісня становит важну част інсценізації називаної „Федорами”, съпіваної на вечырках през хлопцы – переоблечены. Порядовы части товаришили появлению ся герояв представліні: Савла, Кубы, Бачы і Стаха.

Основом формування пісні ёст стричка повтаряна триразово. Така тристрічкова конструкция стала ціліст, котра была формом представлення ся герояв в порядковий фігуры. В рамках стричкы вырижнити можна незмінний штыротактовий рефрен о дводільним метрум. Рефрен тот мат стаій текст: *Я овчаром не будзем, на военку не підем, стае ся дистинктывном ціхом той пісні.*

Структура версифікаційна то штыроверс о укладі 8, 8, 7, 7. Мельодика докладні сиябічна порушат ся в просторі велькотерцівого пентахорду (g^1-d^2) розшыреного о субкварту. Перша част стричкы о метрум тридільным, збудувана з двух ідентичных двотактовых фраз мельодично-ритмічных каденцийонуючых на II степени скалі, мат выражні фалюючий прохід. Друга част стричкы в метрум дводільным зачынат ся найвыжшым звуком скалі і – сохраняючи фалюючо-десцендентальний прохід лені мельодичной – фіналізує на I степени скалі. Пісня выполнана в темпі *юсто*.

33. В глубокій долині

То крас образок з жытія малого Ісуса, экспонуючій його старунок о Матір і вказуючій ўночасні драму бідного, бездомнога материства. Сцена, котра діє ся в глубокій долині, вымовні підкришлена ёст бесідом Маріі і Ісуса.

Версифікаційна структура то метаболічний дистых о укладі 12(6+6), 14(8+6). Мельодия выкорыстує звуки велькотерцівого пентахорду (g^1-d^2) розшыреного о субсемітонюм (fis^1) і субкварту (d'). Фрагменты, котры выкорыстуют 6-складовы

32. Sawle, Sawle, ty Fedore

Pieśń stanowi istotną część inscenacji zwanej „Fedorami”, wykonywanej przez przebierańców w czasie „weczyrków”. Kolejne części towarzyszyły pojawienniu się bohaterów przedstawienia: Sawla, Kuby, Baczy i Stacha.

Podstawą kształtowania pieśni jest powtarzana trzykrotnie zwrotka. Taka trzyzwrotkowa konstrukcja stanowiła całość będącą formą przedstawiania się kolejnej postaci. W ramach zwrotki wyróżnić można stały czterotaktowy refren o dwudzielnym metrum. Refren ten, występując ze stałym tekstem: *Ja owczarem ne budzem, na wojenku ne pidem*, staje się dystynktynową cechą tej pieśni.

Struktura wersyfikacyjna to czterowers o układzie 8, 8, 7, 7. Melodyka ściśle sylabiczna porusza się w przestrzeni wielkoterccjowego pentachordu (g^1-d^2) rozszerzonego o subkwartę. Pierwsza część zwrotki o metrum trójdzielnym, zbudowana z dwóch identycznych dwutaktowych fraz melodyczno-rytmicznych kadencjonujących na II stopniu skali, ma wyraźnie falujący przebieg. Druga część zwrotki w metrum dwudzielnym rozpoczyna się najwyższym dźwiękiem skali i – zachowując falujaco-descendentalny przebieg linii melodycznej – finalizuje na I stopniu skali. Pieśń wykonana w tempie *giusto*.

33. W hłubokij dolini

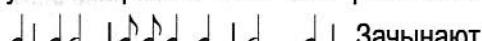
To piękny obrazek z życia małego Jezusa, eksponujący jego troskę o Matkę i pokazujący jednocześnie dramat ubogiego i bezdomnego macierzyństwa. Scena, która rozgrywa się w głębokiej dolinie, wymownie podkreślona jest rozmową Marii i Jezusa.

Struktura wersyfikacyjna to metaboliczny dystych o układzie 12(6+6), 14(8+6). Melodia wykorzystuje dźwięki wielkoterccjowego pentachordu (g^1-d^2) rozszerzonego o subsemitonium (fis^1) i subkwartę (d'). Fragmenty wykorzystujące 6-zgłoskowe człony wersu

члены версу сут утриманы в метрум допарным, 8-складовы члены верса – в метрум непаристым. Силябічні формувана мельодия ридко збогачана єст оздобниками: перед- і понотком. Пісню wykonano в торжественным, повільным темпі.

34. *Во Віфлеємі стала ся новина*

Віфлеєм, пречиста Діва Мария, люде, котры перешлідуют новонароджене Дітятко – єрусалимска правдивіст. Вкомпонує ся она в цілковито інчий образ – ото втеча до Єгипту і товаришучий ій ...зимний, карпатскій вітер і стричений ғазда, котрий сіє на полі пшеницю. То його стричают і Мария, і диганяючы ю люде: вшытки они поздравляют ғазду словами: Дай Боже щесьця. То дві – здавало бы ся незалежны – сценеріі, проникают ся, спричыняючы, же новина: пречиста Діва породила Сына, котру говошено деси далеко во Віфлеємі, єст так само важна для простого хлопа в лемківским селі.

Коляда выкорыстує десят стричок дистыха ізосилябічного о укладі 11(5+6), 11. Форма тата стає ся розшырена през повториня другого верса в триверш a|b. Стает ся она основом музyczной конструкции, котром єст осмотактова фаза музyczна розшырена през повториня другого речыня. Силябічна мельодика выкорыстує звуки велькотерційового гексахору (g^1-e^2). Оба речыня збудуваны сут в опертю о такій сам ритмічний схемат: Зачынаюць ся од V ступеня скалі, збудуваны сут еднакже з інчых мотывів мельодичных і каденционують на III і I ступенях скалі. Коляда выполнена в дост прудкым темпі, выказує танечний характер.

są utrzymane w metrum parzystym, 8-zgłoskowe członny wersu – w metrum nieparzystym. Sylabicznie kształtowana melodia sporadycznie wzbogacona jest ozdobnikami: przed- i ponotką. Pieśń wykonano w urocystym, wolnym tempie.

34. *Wo W_yiflejemi stała sia nowyna*

Betlejem, przeczysta Dziewica Maryja, prześladujący nowonarodzone Dzieciątko Żydzi – to jerozolimska rzeczywistość. Wtapia się ona w zgoła inny obraz – oto ucieczka do Egiptu i towarzyszący jej... zimny, karpacki wiatr oraz napotkany gospodarz, który sieje na polu pszenicę. To jego spotykają i Maryja, i goniący ją Żydzi: wszyscy oni pozdrawiają gospodarza słowami: Szczęść Boże. Te dwie – wydawały się niezależne – scenerie, przenikają się, powodując, że nowina: przeczysta Dziewica porodziła Syna, którą głoszono gdzieś daleko w Betlejem, jest tak samo ważna dla prostego chłopa w lemkowski wsi.

Kolęda wykorzystuje dziesięć zwrotek dystychu izosylicznego o układzie 11(5+6), 11. Forma ta zostaje rozszerzona przez powtórzenie drugiego wersu w trójwiersz a|b. Staje się ona podstawą konstrukcji muzycznej, którą jest ósmiotaktowy okres muzyczny rozszerzony przez powtórzenie drugiego zdania. Sylabiczna melodyka wykorzystuje dźwięki wielkotercjowego heksachoru (g^1-e^2). Oba zdania zbudowane są w oparciu o identyczny schemat rytmiczny: Rozpoczynają się od V stopnia skali, zbudowane są jednakże z innych motywów melodycznych i kadencjonują na III i I stopniach skali. Kolęda wykonana w stosunkowo szybkim tempie, wykazuje taneczny charakter.

35. Щедрий вечер, добрий вечер

То съпів скеруваний до ғазди і мешканці його хыжы: ғаздыні і діти, і єст він єдном з найстарших одмін коляд – колядом жычыньовом. Міцно лучыт ся з риствяныма обрядами, а особливі з традыциjom колядуваня в Щедрий вечер. Пісня выказує тыпову всхіднославянську одміну музичной выповіди. Під тональным взглядом порушат ся по велькотерціовым тетраході ($g^1\text{-}c^2$) з доданом субквартом (d') і субсемітоном (fis'). Центральне місце занимат – прирыхтуваний мелізматом – мотыв $\downarrow \downarrow \downarrow$ міцно контрастуючий з єднородном осемковом ритміком. Розпочынат він част, котру узнати належыт за стоянний рефрэн в тій вінчуючий коляді. Попереджат ю інвокация, котра вказує на адрысата тых жычынь.

35. Szczedrⁱj wecz^er, dobrⁱj wecz^er

To śpiew skierowany do gospodarza i mieszkańców jego domu: gospodyn i dzieci, będący jednym z najstarszych rodzajów kolęd – kolędą życzeniową. Silnie łączy się z obrzędowością bożonarodzeniową, a w szczególności z tradycją kolędowania w „Szczedrⁱj wecz^er”. Pieśń wykazuje typowo wschodniosłowiański rodzaj muzycznej narracji. Pod względem tonalnym porusza się po wielkotercjowym tetrachordzie ($g^1\text{-}c^2$) z dodaną subkwartą (d') oraz subsemitonium (fis'). Centralne miejsce zajmuje – przygotowany melizmatem – motyw $\downarrow \downarrow \downarrow$ silnie kontrastujący z jednorodną ósemkową rytmiką. Rozpoczyna on część, która uznać należy za stały refren w owej winszującej kolędzie. Poprzedza ją inwokacja, będąca wskazaniem adresata tych życzeń.

Ольга Череп (вр. 1919) єст нашлідницьом передказаной през сей бабусю Пелягію (вр. ок. 1870) і маму Юстину (вр. ок. 1890) XIX-вічной традыциі выконавчай. Репертуар передаваний з покоління на покоління устном традыциjom перетримал ся в ей съпівах до кінця ХХ в. Становит він ледво невеликій вытинок музичного богацтва давной Лемковини і не може быти узнаний за представничий цілого богацтва. Пред парунадцетьюма роками зареєструвано фрагментаричний і дост припадковий вытинок того репертуару. Смерт Ольги Череп (2001) знеможливила дополніння го і здобытя веце важных інформаций

Olga Czerep (ur. 1919) jest spadkobierczynią przekazanej przez jej babcię Pelagię (ur. ok. 1870) i mamę Justynę (ur. ok. 1890) XIX-wiecznej tradycji wykonawczej. Repertuar przekazywany z pokolenia na pokolenie tradycją ustną przetrwał w jej śpiewach do końca XX wieku. Stanowi on zaledwie niewielki wycinek muzycznego bogactwa dawnej Łemkowszczyzny i nie może być uznany za dlań reprezentatywny. Przed kilkunastu laty zarejestrowano fragmentarny i dość przypadkowy wycinek tego repertuaru. Śmierć Olgi Czerep (2001) uniemożliwiła jego uzupełnienie i uzyskanie wielu ważnych informacji kontekstowych. Otrzymany prze-

контекстових. Матеріял, котрий дистала єм тепер до опрацювання не становит зато звязністю, повної цілості і позваляє на доконання лем барз поцілкової його характеристики.

„Вечирки”, котрих учасничком в молодості була Ольга Череп, творили виняткову оказію до виникнання і розвивання репертуару балядового і епіцького. Бо деж глядати догіднішою до того вимоги нич в домашній затишынці при широкій вспілучасні сельської соціальності? Прото в репертуари Ольги Череп все жывочы были архаічны пісні і баляды, котры передавали свойоридний кодекс моральний. Тоты пісні одзначають ся експресивним стыльом музычного оповідання: мельодії часто оперти на ускопреділовых скалях были выконуваны през съпівачку з характерном маніром, в повільному темпі полученым з ритмічном свободом, ідуичом в пари з браком докладні означеного метрум. Такій способ выконання, не ограничений ритмічными вимогами, позвалял на ужывання ґліссанд, понуток і звуків перехідных.

Окрем наратывных пісен епічных особливі цінны были съпівы погрибовы. Выконуваны давно при небіщыку, становили – подібні як коляды – свойоридний приклад народной релігійности.

В презентуваным збірнику нашли ся тіж популярны пісні, котры належат до репертуару найчастійше выконуваного, але велью з них дистало ту новы мельодичны варианты. Чысленны пісні представляют давний стыль думаня тональнаго. Незвычайні цінныма сут ту мельодії збудуваны в оперту о скалю ускопреділову і модальны, але при них появяют ся і такы, котры навидочняют новшу тональnist *dur-moll*.

В съпівах Ольги Череп сут видочны елементы, котры вказуют на прониканя до лемківской традыциі сусідных дъялектив музычных. Шліды польских впливів находиме хоцбы в приявности ритму польонезового і в мотывах синкопованых. Видочны сут тіж елементы украіньськы. Впливы тоты становяц ілюстрацию тыпового в етнічных культурах явиска асиміляцыі репертуару на ґрунт власной традыциі.

ze mnie obecnie do opracowania materiał nie stanowi zatem spójnego, kompletnego zbioru i pozwala na dokonanie jedynie bardzo ogólnej jego charakterystyki.

„Weczyrky”, ktorzych uczestniczką była w młodości Olga Czerep, stwarzały wyjątkową okazję do tworzenia i kultywowania repertuaru balladowego i epickego. Gdzie bowiem szukać dogodniejszych do tego warunków niż w domowym zaciszu przy szerokim współudziale wiejskiej społeczności? Stąd w repertuarze Olgi Czerep wciąż żywotne były archaiczne pieśni i ballady przekazujące swoisty kodeks moralny. Owe pieśni odznaczają się ekspresywnym stylem muzycznej narracji: melodye często oparte na wąskozakresowych skalach były wykonywane przez śpiewaczkę z charakterystyczną manierą, w powolnym tempie połączonym ze swobodą rytmiczną, idącą w parze z brakiem ściśle określonego metrum. Taki sposób wykonania, nie ograniczony wymogami rytmicznymi, pozwalał na stosowanie glissand, ponutek i dźwięków przejściowych.

Obok narracyjnych pieśni epickich szczególnie cenne były śpiewy pogrzebowe. Wykonywane niegdyś w czasie czuwania przy zmarłym, stanowiły – podobnie jak kolędy – swoisty przykład ludowej religijności.

W prezentowanym zbiorze znalazły się także popularne pieśni należące do obiegowego repertuaru, ale wiele z nich uzyskało tu nowe melodyczne warianty. Liczne pieśni prezentują dawny styl myślenia tonalnego. Niezwykle cenne są tu melodye zbudowane w oparciu o skale wąskozakresowe i modalne, ale obok nich pojawiają się i takie, które uwidaczniają nowszą tonalność *dur-moll*.

W śpiewach Olgi Czerep są widoczne elementy, które wskazują na przenikanie do łemkowskiej tradycji sąsiednich dialektów muzycznych. Ślady wpływów polskich znajdujemy chociażby w obecności rytmu polonezowego i w motywach synkopowanych. Widoczne są także pierwiastki ukraińskie. Wpływ te stanowią ilustrację typowego w kulturach etnicznych zjawiska asymilacji repertuaru na gruncie własnej tradycji.

В зв'язку з тим, що публікації використано з зареєстрованих на магнітофонових лентах інтервю, проведених в роках 1997 – 1998 през Юрія Стариńskiego. Матеріали тоді остали здійснені і суттєвовані в архіві Лемківського Колективу Пісні і Танця „Кичера“. Дополнінням є записи з реалізовані 12 травня 1998, які є результатом конкурсу „З народної студенки“.

По додаванню селекції матеріалу до публікації відзначено 35 творів. З уваги на унікальний характер багатьох пісень поміщено тіж в публікації неповні тексти і непрецизійні подані през виконавця. До публікації долучено плітку ЦД з 17 творами. Не поміщено вшитких творів з огляду на технічний стан записів.

1. Правила опрацування словесних текстів

Принято правило записування текстів пісні в двох формах:

a) запис кириличним алфавітом з ужитком сконструйованих правил граматичних і ортографічних лемківського языка¹,

б) запис латинським алфавітом збогаченом в додаткові знаки, які дозволяють докладніше представити малі фонетичні ріжниці:

yⁱ, y^e, y^o – для фонеми посередньої медже двома гласними,

w – нескладотворче ѿ (в одновідніх польських ви-

W przygotowaniu niniejszej publikacji wykorzystano zarejestrowane na taśmie magnetofonowej rozmowy przeprowadzone w latach 1997–1998 przez Jerzego Starzyńskiego. Materiały te zostały zdigitalizowane i są przechowywane w archiwum Łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera“. Ich uzupełnieniem stanowią nagrania zrealizowane 12 maja 1998, będące rezultatem konkursu „Z łemkowskoj studenky“.

Ze zgromadzonego materiału wybrano do niniejszej publikacji 35 utworów. Z uwagi na unikatowy charakter nie odrzucono tekstów niepełnych i nieprecyzyjnie podanych przez wykonawcę. Siedemnaście utworów z tego zbioru znajduje się na płytce CD dołączonej do książki; z pozostałych zrezygnowano ze względu na złym technicznym stan nagrani.

1. Zasady opracowania tekstów słownych

Przyjęto zasadę zapisywania tekstów pieśni w dwóch formach:

a) cyrylicą z zastosowaniem skonstrowanych zasad gramatycznych i ortograficznych języka łemkowskiego¹,

b) alfabetem łacińskim, wzbogaconym o dodatkowe znaki pozwalające dokładniej przedstawić niuanse fonetyczne:

yⁱ, y^e, y^o – dla fonemu pośredniego między dwoma samogłoskami,

w – niezgłoskotwórcze ſ (w odpowiednich wyrazach

¹ Хомяк М., Фонтанський Г., Граматyка лемківського языка, Варшава 2004.

¹ Chomiak M., Fontański H., Gramatyka języka łemkowskiego, Warszawa 2004.

разах виступає ту буква w: *dīwcza* – дівчину, *ławka* – лавка).

Запис tot враховує гваркови малы рижници і позвалят на oddаня маніры Ольги Череп. За головне правило узнато вірне oddаня в записі нюансив вимовы зо шлідуючыма результатами:

- тото само слово може быти рижні нотуване, особливі в припадку фонем посередніх (напр. ѿ). В материялі однотувано припадкы трансформації того самого слова;
- в припадку повториня слова при повториню рефреновым занотувано рижницю в скобках, напр. *c(z)y-le*, [ц(з)-ле];
- не дополнят ся повторинь в вельостричковых формах, коли выконавец в конкретным припадку их не засыпівал².

При записі принято обовязуючу в польським языку фонетычну конвенцию³, заховуючи єдночасні правила ортографії лемківского языка⁴.

Розпознання і навидочніня версифікаційной структуры операт ся на правилах опрацуваных през Філарета Колессу⁵ і Олену Віндакевічову⁶. За основны чынники ришаючы о версифікаційний будові узнае ся чысло складив і систем рымів. В вантпливых ситуациях як нарядний узнано музичний аспект.

В записі словных текстив для повторинь ужыто слідуючи симболі:

- | : :| - для повториня члена верса розшыряючого структуру верша зо взгляду на музичну форму;

² Минята повториня спричынят скорочыня музичной стрички, або съвідоме принятая коротшой формы.

³ Напр. оглухніня звучных согласных перед глухыми: *susidka* (чит. *susitka*), подибні як в польском языку *sąsiadka* (czyt. *sąsiatka*). Подибні – плынну вимову двух гласных: *moim* (чит. *moim*).

⁴ Цільом oddаня фонетыкы съвідомі ужыват ся в фонетычным записи *bars* заміст правильного *barz* (котре чытат ся в польском языку яко *baz* – *barz*).

⁵ Пор. Колесса Ф., Народні пісні з Галицької Лемківщини, „Етнографічний Збірник”, Лівів 1929.

⁶ Пор. Windakiewiczowa H., *Studio nad wierszem i zwrotką poezji polskiej ludowej*, „Rozprawy Akademii Umiejętności, Wydział Filologiczny”, seria 3, t. 7, Kraków 1913.

польских występuje tu litera w: *dīwcza* – дівчину, *ławka* – лавка).

Zapis ten uwzględnia gwarowe niuanse i pozwala na oddanie dialekta i maniery Olgi Czerep. Za naczelną zasadę uznano wierne oddanie w zapisie wymowy z następującymi konsekwencjami:

- ten sam wyraz może być różnie notowany, szczególnie w przypadku fonemów pośrednich (np. ѿ). W materiale odnotowano przypadki transformacji tego samego słowa;
- w wypadku powtórzenia słowa przy powtórzeniu refrenowym zanotowano różnicę w nawiasie, np. *c(z)y-le*;
- nie uzupełniano powtórzeń w formach wielozwrotnkowych, jeśli wykonawca w konkretnym przypadku ich nie zaśpiewał².

Przy zapisie przyjęto obowiązującą w języku polskim konwencję fonetyczną³, przy zachowaniu jednocześnie zasad ortografii języka łemkowskiego⁴.

Rozpoznanie i uwidocznienie struktury wersyfikacyjnej opiera się na zasadach opracowanych przez Filareta Kolessę⁵ i Helenę Windakiewiczową⁶. Za podstawowe czynniki decydujące o budowie wersyfikacyjnej uznaje się liczbę sylab oraz układ rymów. W sytuacjach wątpliwych jako nadrzędny uznano aspekt muzyczny.

W zapisie tekstów słownych dla powtórzeń zastosowano następujące symbole:

- | : :| – dla powtórzenia członu wersu rozszerzającego strukturę wiersza ze względu na formę muzyczną;

² Pominięcie powtórzenia powoduje bądź skrócenie zwrotki muzycznej, bądź świadomie przyjęcie krótszej formy.

³ Np. ubezdźwięcznienie spółgłosek dźwięcznych przed bezdźwięcznymi: *susidka* (czyt. *susitka*), podobnie jak w języku polskim *sąsiadka* (czyt. *sąsiatka*). Podobnie – płynną wymowę dwóch samogłosek: *moim* (czyt. *mojm*).

⁴ W celu oddania fonetyki świadomie stosuje się w zapisie fonetycznym *bars* zamiast poprawnego *barz* (котре чытат ся в языку полскому як *baż* – *barz*).

⁵ Por. Kolessa F., *Narodni pisan' z Galic'koj Lemkivščini*, „Etnografičnij Zbirnik”, L'viv 1929.

⁶ Por. Windakiewiczowa H., *Studio nad wierszem i zwrotką poezji polskiej ludowej*, „Rozprawy Akademii Umiejętności, Wydział Filologiczny”, seria 3, t. 7, Kraków 1913.

- |::| - для подвійного повториня члена верса розширяючого структуру верша зо взгляду на музичну форму;
- { } – для повториня цілого версу або фрагменту стрички, розширяючого єї структуру під взглядом числа версив (число за скобками означат число повторинь);
- Реф. – для рефрену.

Незмінний рефрен, т.е. виступаючий в незмінений формі по кождий стричці, нотуваний єст єдноразово по перший стричці⁷. Змінни рефрены нотуваны сут в фактичний формі.

Осибном справом єст проблема вариантности. В аналізуваным материялі находит ся пару творив выполнаных два або три раз⁸. В більшости не виступує іх вірне повториня. Дивергенциі сут рижного рода: од фонетичных нюансив по зміни словного тексту. В публикації нашли ся тоты варианты, в которых рижниці выходят поза фонетичны нюансы. Зміни в однесіню до версії принятой за прімарну⁹ поміщено в приписах.

2. Правила транскрипции і опрацування музичного репертуару

 Приняты нотацийны правила операють ся на традиційний методі транскрипции европейской музыки народной¹⁰.

Мельодії транспонуваны сут в такій способ, же бы центральним звуком было *g*¹, незалежні од оригінальної тонації. Безоглядна высокіст ініціального звука подана єст на початку мельодії в формі ромбоіdalnoї пустой ноты заміщеной в скобках. Ініціальний звук записуваний єст в ре-

⁷ Появіня ся ідентичного рефрену (приспіву) по порядковых стричках єст означене скорочоњем: Реф.

⁸ Факт тот остал однотуваний в метриці твору.

⁹ Тота версия означена єст в метриці римском цифром I.

¹⁰ Пор. Sobieska J., Sobieski M., *Polska muzyka ludowa i jej problemy*, Kraków 1973.

- |::| – dla podwójnego powtórzenia członu wersu rozszerzającego strukturę wiersza ze względu na formę muzyczną;

- { } – dla powtórzenia całego wersu lub fragmentu strofy rozszerzającego jej strukturę pod względem liczby wersów (liczba za nawiasem oznacza liczbę powtórzeń);

- Ref. – dla refrenu.

Refren stały, tj. występujący w niezmienionej postaci po każdej zwrotce, notowany jest jednorazowo po zwrotce pierwsej⁷. Refreny zmienne notowane są w formie rzeczywistej.

Odrębnym zagadnieniem jest wariantowość. W analizowanym materiale znajduje się kilka utworów wykonanych dwu- lub trzykrotnie⁸. W większości wypadków nie występuje ich wierne powtórzenie. Dywergencje są różnego rodzaju: od niuansów fonetycznych po zmiany tekstu słownego. W publikacji znalazły się te warianty, w których różnice wychodzą poza niuanse fonetyczne. Zmiany w odniesieniu do wersji przyjętej za prymarną⁹ umieszczone w przypisach.

2. Zasady transkrypcji i opracowania repertuaru muzycznego

 Przyjęte zasady notacyjne opierają się na tradycyjnej metodzie transkrypcji europejskiej muzyki ludowej¹⁰. Melodie transponowane są w taki sposób, by dźwiękiem centralnym było *g*¹, niezależnie od oryginalnej tonacji. Bezwzględna wysokość dźwięku inicjalnego podana jest na początku melodii w postaci romboidalnej pustej nuty umieszczonej w nawiasie .

⁷ Pojawienie się identycznego refrenu po kolejnych zwrotkach oznaczone jest skrótem: Ref.

⁸ Fakt ten został odnotowany w metryczce utworu.

⁹ Wersja ta oznaczona jest w metryczce cyfrą rzymską I.

¹⁰ Por. Sobieska J., Sobieski M., *Polska muzyka ludowa i jej problemy*, Kraków 1973.

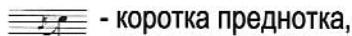
альний спосіб і не враховує знаків приключо-
вих. Хроматичні знаки трактуваны сут як при-
падковы знаки (заховуют важніст в предлі тaktu).
При ключу поміщены сут лем товды, коли кон-
секвентні виступают в цілым проході мельодії.
Записуваны сут товды згідні з іх фактичним
положыньом, а не згідні з правилами музичної
ортографії. Од того правила одступує ся в при-
падку мельодії *dur-moll*. Інтонаційны одхylіня
записуваны сут лем товды, коли сут они важни для
кристалізації тональной структуры, для іх означы-
ня ужываны сут шлідуючи симболі:

- ↑ - для підвиження менчыхнич пілтон,
- ↓ - для обнижыння менчыхнич пілтон.

Орнаменты выписуваны сут реальні. Ужываны сут
шлідуючи означыня:

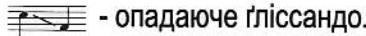
- коротка понотка,

- коротка преднотка,

- двигаюче гліссандо,

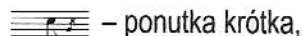
- опадаюче гліссандо.

Темпо мельодії означене при помочи метроному¹¹
ест просередньом скоростю проходу мельодії.
Мельодії, которых темпо выполнаня не прекрачат
120 вдаринь метрономічных на минуту¹², записуваны
сут в метрум чвертнотовым; мельодії о вказив-
нику выжшым – в метрум вісемковым. Вyzначни-
ком темпа ест тіж выражений в секундах безогляд-
ний час тырваня мельодії.

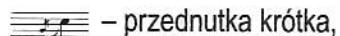
Dźwięk inicjalny zapisywany jest w sposób realny i nie uwzględnia znaków przykluczowych.

Znaki chromatyczne traktowane są jak znaki przygod-
ne (zachowują ważność w obrębie taktu). Przy kluczu
umieszczone są jedynie wtedy, gdy występują konse-
kwentnie w całym przebiegu melodii. Zapisywane są
wówczas zgodnie z ich rzeczywistym położeniem, a nie
zgodnie z zasadami ortografii muzycznej. Od zasady tej
odstępuje się w przypadku melodii *dur-moll*.
Odchylenia intonacyjne notowane są jedynie wte-
dy, gdy są istotne dla krystalizacji struktury tonalnej.
Dla ich oznaczenia stosowane są następujące symbole:
↑ – dla podwyższeń mniejszych niż półton,
↓ – dla obniżeń mniejszych niż półton.

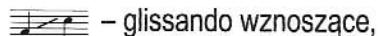
Ornamenty wypisywane są realnie. Stosowane są
następujące oznaczenia:

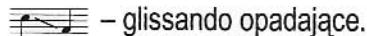
- ponutka krótka,

- przednutka krótka,

- glissando wznoszące,

- glissando opadające.

Tempo melodii oznaczone za pomocą metronomu¹¹ jest
przeciętną szybkością przebiegu melodii. Jeśli tempo
wykonania nie przekracza 120 uderzeń metronomicz-
nych na minutę¹², zapisywane są w metrum ćwierć-
nutowym; melodye o wskaźniku wyższym – w metrum
ósemkowym. Wyznacznikiem tempa jest także wyrazo-
ny w sekundach bezwzględny czas trwania melodii.

¹¹ Взир MM = метрычна єдиница x 60 ділена през час [MM = JM x 60/t].

¹² Границя 120 MM не ест трактувана в штывний способ.

¹¹ Wzór MM = jednostka metryczna × 60 dzielona przez czas [MM = JM × 60/t].

¹² Granica 120 MM nie jest traktowana w sposób sztywny.

Здецидувана векшыст мельодий збірника єст метрична. Метрум вызначено в опертю о акценты і прохід мельодії. Творы змінны метричні записаны сут в мішаным метрум.

Для означыня выконавчай маніры полігаючай на мінімальних пересунінях ритмічных в предлі тaktu ужыват ся шлідуючы означыня:

Рамена кута означают простор ритмічного замішаня, долше рамено находит ся над нотом або нотами, котры піддали ся скорочыню, колічко нотуване єст над нотом (нотамы) приймуюче найдолшу вартист. Тыповым для народной традыцыі музычной єст явиско вариантовости. В однесіню до того збірника варианты выникают з варябільного выкананя поєднных стричок пісні. Пісні награны в інчий версии не выказывают важных одступств¹³.

Принято правило выписуваня вариантив, в которых рижници дотычат змін інчыхнич мельодичны (напр. метрычны або ритмичны). Зміны мельодичны нотуваны сут як *ossia*¹⁴. Не нотувано вариантив, котры рижнят ся формальні, а рижница тата єст нашлідком неповториня части стрички.

З увагы на ужытковый характер той публикации і конечніст получыння записи нотового з текстом словным мельодия записана яко головна тычыт ся завсе першой стричкы тексту словного. Тіж вшелякы дрибниці (т.е. означыня ММ, звук ініціяльний, оздобники і выконавчы маніры) односят до ней.

Для фрагментив вірні повтореных, т.е. без змін музычных і з тым самым текстом словным, ужываний єст знак репетиції.

Zdecydowana większość melodii zbioru jest metryczna. Metrum wyznaczono w oparciu o akcenty i przebieg melodii. Utwory zmienne metrycznie notowane są w metrum mieszanym.

Dla oznaczenia maniery wykonawczej polegającej na minimalnych przesunięciach rytmicznych w obrębie taktu stosuje się następujące oznaczenia:

Ramiona kąta określają obszar zaburzenia rytmicznego, dłuższe ramię znajduje się nad nutą lub nutami, które uległy skróceniu, kóleczko notowane jest nad nutą (nutami) przyjmującą wartość najdłuższą.

Typowym dla ludowej tradycji muzycznej jest zjawisko wariantowości. W odniesieniu do posiadanego zbioru warianty wynikają z wariabilnego wykonania poszczególnych zwrotek pieśni. Pieśni nagrane w innej wersji nie wykazują istotnych odstępstw¹³.

Przyjęto zasadę wypisywania wariantów, w których różnice dotyczą zmian innych niż melodyczne (np. metryczne czy rytmiczne). Zmiany melodyczne notowane są jako *ossia*¹⁴. Nie notowano wariantów, które różnią się formalnie, a różnica ta jest wynikiem niepowtórzenia części zwrotki.

Z uwagi na użytkowy charakter niniejszej publikacji i konieczność połączenia zapisu nutowego z tekstem słownym, melodia zanotowana jako główna dotyczy zawsze pierwszej zwrotki tekstu słownego. Także do niej odnoszą się wszelkie szczegóły (tj. oznaczenie MM, dźwięk inicjalny, ozdobniki i maniery wykonawcze). Dla fragmentów powtarzonych wiernie, tj. bez zmian muzycznych i z tym samym tekstem słownym, stosowany jest znak repetycji.

¹³ Рідко тычат ся часу тырваня і невеличко (в границях пілтону) – ініціяльного звука.

¹⁴ Для більшої чительності выписуваны сут лем зміны одношыня ся до мельодії занотованой на перший пятленії колумны. Цифра поміщенна під таким фрагментом вказує нумер стрички, котрой зміна дотычит.

¹³ Sporadycznie dotyczą czasu trwania i nieznacznie (w granicach półtonu) – dźwięku inicjalnego.

¹⁴ Dla większej czytelności wypisywane są tylko zmiany w stosunku do melodii zanotowanej na pierwszej pięciolinii kolumny. Cyfra umieszczona pod takim fragmentem wskazuje numer zwrotki, której zmiana dotyczy.

Поза омовленыма правилами транскрипції ужываны сут всемістні приняті правила писовні і музычной ортографії.

3. Порядковы увагы

Принято правило упорядкування творив подля тематычного систему. В першій часті поміщено репертуар повсядний, а в другій обрядовий. В першій групі застосувано азбучній системе, в другій погруповано подля обрядів:

1. родинны (кстыны, весілля, погриб),
2. кождоричны („Федоры”, Риство, Щедрий вечер).

При кождым творы поміщено інформацию о зарэєстраваных версиях і даті реалізацыі награня. Означынъем вказано тоты творы, котры поміщено на плыті.

Poza omówionymi zasadami transkrypcji stosowane są ogólnie przyjęte zasady pisowni i ortografii muzycznej.

3. Uwagi porządkowe

Utwory uporządkowano według tematyki. W pierwszej części umieszczono repertuar powszechny, w drugiej obrzędowy. W pierwszej grupie zastosowano układ alfabetyczny, w drugiej pogrupowano według obrzędów:

1. rodzinne (chrzciny, wesele, pogrzeb),
2. doroczne („Fedory”, Boże Narodzenie, „Szczedry weczer”).

Przy każdym utworze umieszczono informację o za-rejestrowanych wersjach oraz dacie realizacji nagrania. Oznaczeniem wskazano te utwory, które zamie-szczono na płycie.

Сыпівanky повсядны Pieśni powszechnie

А в містечку Берестечку - A w misteczku Beresteczku

Записано дві версії: I. 12.05.1998 (●) II. 08.10.1997
 Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 (●) II. 08.10.1997

ЦД 8
СР

The musical notation consists of two staves. The top staff is in 3/4 time, treble clef, and has a tempo of 90 BPM. It contains lyrics in Polish: "A w mі-stechku Be-re-ste-chku, ko-man-da sto-ja-la. Mo-lo-da-ja dіv-chy-no-nь-ka". The bottom staff is also in 3/4 time, treble clef, and has a tempo of 90 BPM. It contains lyrics in Polish: "w ra-tu-shy gu-lia-la.". Measure numbers 2-14 and 25" are indicated below the staves.

1. А в містечку Берестечку команда стояла.
 {Молодая дівчынонька в ратушы гуляла.} x2
2. А пришол там пан Потоцкій, зачал танец грati
 {і зачал він дівчыноньку за ручку стискати¹.} x2
3. А молода дівчынонька цых жартів не знала².
 {Вытягнула білу ручку, в лицے єму дала.} x2
4. А були там такы люде, що сказали з тиха:
 „Тікай, тікай, дівчынонько, буде тобі лихो”.
5. Ой, втікала дівчынонька з містечка на місто,
 {а за нею пан Потоцкій зі всім своїм війском³.} x2⁴
6. Єден піймал, один піймал, за долгую косу⁵.
 „ой, жаль мі тя, дівчынонько, жаль мі твого льосу”.

1. A w misteczku Beresteczku komanda stojała.
 {Młodaja diwczynońka w ratuszⁱ huliała.} x2
2. A pr^jształ tam pan Potockij, zaczął tanec hratiⁱ
 {i zaczął win diwczynońku za ruczku st^jskatⁱ.} x2
3. A moloda diwczⁱnońka cych żartiw ne знала².
 {Wytiahnula bilu ruczku, w l^jce jemu dała.} x2
4. A bulⁱ tam taky liude, szczo skazałⁱ z t^jcha:
 „Tikaj, tikaj, diwczⁱnońko, bude tobi l^jcho”.
5. Oj, wtikała diwczⁱnońka z misteczka na misto,
 {a za neju pan Potockij zⁱ wsim swoim wijskom³.} x2⁴
6. Jeden pijmał, odyn pijmał, za dołhuju kosu⁵.
 „oj, żal mi tia, diwczynońko, żal mi twoho losu”.

¹ В версії II: і почал він дівчыноньку за ручку стискати.

² В версії II: Молодая дівчынонька, тых жартів не знала.

³ В версії II: а за нею два гайдуки зо всім своїм війском.

⁴ В версії II: не є повториня другого версу.

⁵ В версії II: Один піймал, один піймал, за долгую косу.

¹ W wersji II: i poczał win diwczynonku za ruczku st^jskatⁱ.

² W wersji II: Molodaja diwczynońka t^jch żartiw ne знала.

³ W wersji II: a za neju dwa hajduki zo wsim swoim wijskom.

⁴ W wersji II: brak powtórzenia drugiego wersu.

⁵ W wersji II: Odyn pijmał, odyn pijmał, za dołhuju kosu.

7. Другий піймал, другий піймал, пригорнул до себе:
„ой, жаль мі тя, дівчинонько, ой, жаль мі тя – тебе”.

8. Ой, привели дівчиноньку до красных палаців,⁶
{посадили дівчиноньку на кресльі сидячу.} x2

9. Ой, ци волиш, дівчинонько, в тых палацах жыти?
Ой, ци волиш, дівчинонько, в сірий земли гнити?

10. Ой, волю я, ой, волю я, в сірий земли гнити
{ніж з тобою – недолюде - в тых палацах жыти.} x2

11. Ой, вистрілил пан Потоцкій з нової рушниці.
{Забил, забил дівчиноньку на кресльі сідючы.} x2

12. Дайте знати боднареві, дайте скоро знати,
{жебы пришол старий боднар дочку поховати.} x2

13. А як пришол старий боднар дочку поховати,
{упал, упал він на землю - зачал умерати.} x2

14. Ой, волілас, дівчинонько, в тых палацах жыти
а ніж тепер, а ніж тепер, в сірий земли гнити.

7. Druhⁱj pijmał, druhⁱj pijmał, prⁱhornuł do sebe:
„oj, żał mi tia, diwczynońko, oj, żał mi tia – tebe”.

8. Oj, prⁱwelⁱ diwczynońku do krasnych palacⁱw,⁶
{posadⁱj i diwczynońku na kreśli sⁱdiaczu.} x2

9. Oj, cⁱ wolⁱsz, diwczynońko, w tych pałacach żyti?
Oj, cⁱ wolⁱsz, diwczynońko, w sⁱrⁱj zemlⁱ hnytⁱ?

10. Oj, woluj ja, oj, woluj ja, w sⁱrⁱj zemlⁱ hnytⁱ
{nⁱż z toboju - nedolude - w tych pałacach żyti.} x2

11. Oj, wystrylⁱł pan Potockij z nowoże rusznⁱci.
{Zabił, zabił diwczynońku na kreśli sⁱdiuczy.} x2

12. Dajte zнати bodnarewⁱ, dajte skoro zнати,
{żeby prⁱszoł starⁱj bodnar doczku pochowatⁱ.} x2

13. A jak prⁱszoł starⁱj bodnar doczku pochowatⁱ,
{upał, upał win na zemliu - zaczął umⁱratⁱ.} x2

14. Oj, woliłas, diwczynońko, w tych pałacach żyti
a nⁱż teper, a nⁱż teper, w sⁱrⁱj zemlⁱ hnytⁱ

⁶ В версії II: Ой, повели дівчиноньку до красных палаців.

⁶ W wersji II: Oj, powelⁱ diwczynońku do krasnych palacⁱw.

А в нашым садочку росне яблиночка - A w naszym sadoczku rosne jabł' noczka

Записано: 30.04.1998

Zarejestrowano: 30.04.1998

J=112

A v na-shym sa-do - chku ros-ne ja-blinoch- ka. A v na-shym sa-do - chku ros-ne ja-blinoch- ka,
po-hi-li - la sя з neй є-dna ga - lu-zoch - ka. Po-hi-li - la sя з neй є-dna ga - lu-zoch - ka.

1. {А в нашым садочку росне яблиночка,} x2
{похилила ся з ней єдна галузочка.} x2

2. {Галузка схилила, вершок ся йїй зламал.} x2
{Парадний паробок з дівчатом в карты грал.} x2

3. {Грали они, грали, обидвоє грали.} x2
{З великого граня взяли ся до спаня.} x2

4. {Прилетіл чорний птах, сіл си на яличку,} x2
{так гарді засьпівал - зобудил Ганичку.} x2

5. {„Ставай, Ганцю, ставай - дост єс ся выспала,} x2
{бо юж твій віночок быстра вода взяла.”} x2

6. {„Як мі она взяла - най мі она несе.} x2
{Она мі го зопре в калиновым лесе.”} x2

7. {В калиновым лесе вода древко несе.} x2
{Сідит на ним дівча, златы власы чеше.} x2

8. {Чесала, чесала - горенько плакала,} x2
{же юж єй віночок быстра вода взяла.} x2

1. {A w naszym sadoczku rosne jabł' noczka,} x2
{pochyl'la sia z nej jedna hałuzoczka.} x2

2. {Hałuzka schyliła, werszok sia jij złamał.} x2
{Paradnyj parobok z diwczatom w karty hral.} x2

3. {Hral' on', hral', obydwoje hral'.} x2
{Z wiel'koho hrania wzialy sia do spania.} x2

4. {Pryletił czorny ptach, sil się na jał'czku,} x2
{tak hardi zaśpiewał - zobudził Han'czku.} x2

5. {„Stawaj, Hanciu, stawaj - dost jes sia wyspała,} x2
{bo już twij winoczok bystra woda wziała.”} x2

6. {„Jak mi ona wziała - naj mi ona nese.} x2
{Ona mi ho zopre w kal'nowym lese.”} x2

7. {W kal'nowym lese woda drewko nese.} x2
{Sidził na nim diwczka, złaty włosy czesze.} x2

8. {Czesała, czesala - horeńko płakała,} x2
{że już jej winoczok bystra woda wziała.} x2

9. {„Гулялас, пиялас, вигравалас в карты.} x2
{мысьлілас дівчыно - же то будут жарты.”} x2

10. {„Бодай лиxo взяло такe жартуваня.} x2
{же ня запасочка вколо не обстала.} x2

11. {Ани запасочка, ани фартушочок.} x2
{Ой, Боже мій, Боже, де tot мій віночок?} x2

12. {Не мартв ся, дівчыно, не заламуй ручкы.} x2
{Маш брата кравчыка - фартушок попустит.} x2

13. {Не мартв ся, дівчыно, не заламуй ручкы.} x2
{Маш сестру богату - віночок одкупит.} x2

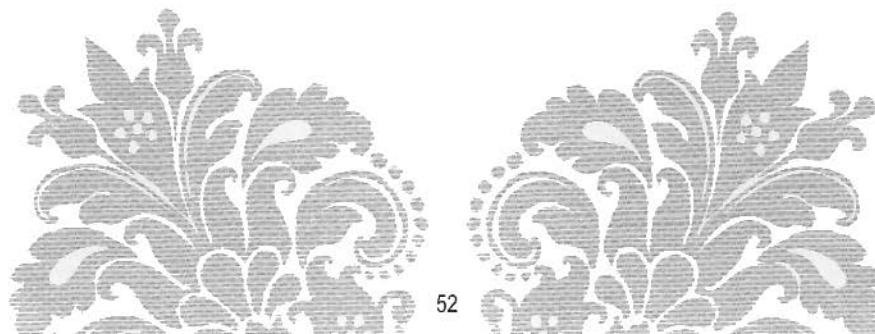
9. {„Hulałas, pⁱjałas, wⁱhrawałas w karty, } x2
{myśliłas diwczyno - że to budut żarty.”} x2

10. {„Bodaj lⁱcho wziało takie żartuwania,} x2
{że nia zapasoczka wkoło ne obstała.} x2

11. {Anⁱ zapasoczka, anⁱ fartuszoczok.} x2
{Oj, Boże mij, Boże, de tot mij winoczok?} x2

12. {Ne martw sia, diwczyno, ne załamuj ruczky.} x2
{Masz brata krawczⁱka - fartuszok popustⁱt.} x2

13. {Ne martw sia, diwczyno, ne załamuj ruczky.} x2
{Masz sestru bohatu - winoczok odkupⁱt.} x2

Была я весела - Była ja wesoła

Записано: 08.10.1997

Zarejestrowano: 08.10.1997

Была я ве- се-ла, але нев тым рочку. Была я ве- се-ла, але не в тым рочку.

Пішла мі ве- се-ліст на го-ру вы- со- чку. Пішла мі вс- се-ліст на го-ру вы-со- чку.

1. {Была я весела, але не в тым рочку.} x2
{Пішла мі веселіст на гору высочку.} x2
2. {За гору высочку, за море червене.} x2
{Юж мое серденько не буде веселе.} x2
3. {Не за то я ссыпив - бым розкошувала,} x2
{але за то ссыпив - жебым жаль прервала.} x2
4. {Сыпіваночки моі - де я вас подію?} x2
{Піду до лесика - там я вас посію.} x2
5. {Будут там дівчата на грибы ходити,} x2
{моі ссыпіваночки будут находити.} x2

1. {Była ja wesoła, ale ne w tym roczku.} x2
{Piszla mi weselist na horu wysoczku.} x2
2. {Za horu wysoczku, za more czerwene.} x2
{Już moje serdeńko ne bude wesełe.} x2
3. {Ne za to ja śpiwam - bym rozkoszuwała,} x2
{ale za to śpiwam - żebym żał prerwała.} x2
4. {Śpiwanoczky moi - de ja was podiju?} x2
{Pidu do leska - tam ja was posiju.} x2
5. {Budut tam diwczata na hryby chodty,} x2
{moi śpiwanoczky budut nachodty.} x2

В глубокым Дунаю - W hłubokym Dunaju

Записано дві версії: I. 12.05.1998 (○) II. 30.04.1997
 Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 (○) II. 30.04.1997

ЦД 9
 CD

=100

В глубоким Дунаю качка ся купала. По-відж, моя мила, моя наймilenьша,
 ко-му-с серце да-ла? По-відж, моя ми-ла, моя най-ми-лень-ша, ко-му-с сер-це да-ла?

25"

1. В глубокым Дунаю качка ся купала.
 „Повідж, моя мила, моя наймilenьша,
 кому-с серце дала?”} x2¹
2. „Нікому, нікому, лем миленький тобі.
 {[: При вікні, при столі :| - припоминай собі.”} x2
3. В ночы, о півночы, о першій годині.
 [: „Одпровад же ты ня, :| одпровад же ты ня.”
4. Одпровадила го штыри милі подаль.
 {[: „Тераз тя, Янечку, :| тераз тя юж лишам.”} x2
5. Ой, взял Янек Янцю попід оба бочки
 [: і шмарил єй, шмарил, :| на Дунай глубочкій.
6. Спял ся йі фартушок на широкым колі.
 [: „Ратуй мя, Янечку, :| ратуй - серце мое.”
7. „Не зато-м тя топил, жебым тя ратувал.
 [: Жебы твій фартушок :| воды не сконтувал.”

1. W hłubokym Dunaju kaczka sia kupała.
 {„Powidż, moja myła, moja najmⁱleńska,
 komu-s serce dała?”} x2¹
2. „Nⁱkomu, nⁱkomu, lem mⁱleńkⁱj tobi.
 {[: Prⁱwikni, prⁱstoli :| - prⁱpomⁱnaj sobi.”} x2
3. W noczy, o piwnoczy, o perszⁱj hodⁱni.
 [: „Odprowad že ty nia, :| odprowad že ty nia.”
4. Odprowadⁱła ho sztyri mⁱli podał.
 {[: „Teraz tia, Janeczku, :| teraz tia już lⁱszam.”} x2
5. Oj, wział Janek Jańcjiu popid oba boczki
 [: i szmarⁱł jej, szmarⁱł, :| na Dunaj hłuboczkⁱj.
6. Spiał sia ji fartuszok na szⁱrokym koli.
 {„Ratuj mia, Janeczku, :| ratuj - serce moje.”
7. „Ne zato-m tia topił, żebym tia ratuwał.
 [: Żeby twij fartuszok :| wody ne skosztuwał.”

¹ В версії II: не є повториня другого версу (дотичні тиж 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. стрічки).

¹ W wersji II: brak powtórzenia drugiego wersu (dotyczy także 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12 zwrotki).

8. А як пришол домю, оповідат мамі,
|: же його коханя :| пливе по Дунайї.²

9. „Добрий[-с] сину зробил, же єс єй утопил.
|: Не будеш ты більше :| до дівчыны ходил.”³

10. „Добрий вы, мамычко, добрий говорите,
{|: же вы мого жалю :| в серци не видите.”⁴} x2

11. А жебы ты, мамо, сто тых дяблів зіла.
|: Чого-с ты ня давно, :| давно не женила?”

12. „Было ся, мій сину, сам ся оженити.
{|: Ale ты, мій сину, :| хтіл горівку пити.} x2

13. Виділа дівчына, же ты великий пияк.
{|: Не хотіла з тобом :| говорити нияк.”} x2

8. A jak pr^jszoł domiu, opowidat mami,
|: że joho kochania :| pływe po Dunaju.²

9. „Dobr^j[s] synu zrobⁱł, że jes jej utopⁱł.
|: Ne budesz ty bilsze :| do diwczⁱny chodⁱł.”³

10. „Dobr^j wy, mamyczko, dobr^j howor^yte,
{|: że wy moho żalu :| w sercⁱ ne wⁱdⁱte.”⁴} x2

11. Ażeby ty, mamo, sto tych diabliw zila.
|: Czoho-s ty nia dawno, :| dawno ne żenyła?”

12. „Było sia, mij synu, sam sia ożenⁱtⁱ.
{|: Ale ty, mij synu, :| chtīł horiuku pyty.} x2

13. Wⁱdīla diwczⁱna, że ty welk^j pⁱjak.
{|: Ne chotīla z tobom :| howorⁱtⁱ nⁱjak.”} x2

² В версії II: |: же його коханя :| пливє по Дунаю.

³ В версії II: |: Не будеш ты більше :| до коханки ходил.

⁴ В версії II: |: бо вы мого жалю :| в серци не видите.

² W wersji II: |: że joho kochania :| pływe po Dunaju.

³ W wersji II: |: Ne budesz ty bilsze :| do kochanki chodⁱł.

⁴ W wersji II: |: bo wy moho żalu :| w sercⁱ ne wⁱdⁱte.

В городі калина, в городі лисечка - W horodi kalⁱna, w horodi liseczka

Записано дві версії: I. 12.05.1998 ⓠ II. 08.10.1997
Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 ⓠ II. 08.10.1997

ЦД 3
CD

1. В городі калина, в городі лисечка.¹

Любил я дівчыну, а мене дівчына.

{Любил я дівчыну |: три літі, :|

трудно було жыти на съвіті.} x2

2. Заюздиł коніся, заюздиł другого.

Піду до дівчыны. Ци буде що з того?

{Ци буде що з того, |: ци-ле ні :|?

Не жалій серденька ты мені.} x2

3. А де-ж бы я тобі серденька жаліла?

То не моя вина, але мацерина.²

{А як скаже мати - |: що буде, :|

бо зо мном майонтук не буде.} x2

{Як не скаже мати - |: скаже брат :|.

Ой, бо на майонток каждый рад.} x2

Як не скаже брат - |: то сестра, :|

що мені братова принесла.³

1. W horodi kalⁱna, w horodi liseczka.¹

Lubyl ja diwczⁱnu, a mene diwczⁱna.

{Lubyl ja diwczⁱnu |: trⁱ litⁱ, :|

trudno bulo żyⁱ na świⁱti.} x2

2. Zajuzdⁱł konisia, zajuzdⁱł druhoho.

Pidu do diwczⁱny. Cy bude szczo z toho?

{Cⁱ bude szczo z toho, |: c(z)y-le ni :|?

Ne żałⁱj serdeńka ty meni.} x2

3. A de-ż by ja tobi serdeńka żaliła?

To ne moja wⁱna, ale macerⁱna.²

{A jak skaże matⁱ - |: szczo bude, :|

bo zo mnom majątku ne bude.} x2

{Jak ne skaże matⁱ - |: skaże brat :|.

Oj, bo na majątek každⁱj rad.} x2

Jak ne skaże brat - |: to sestra, :|

szczo meni bratowa prⁱnesła.³

¹ В версії II: В городі лісечка, в городі калина.

² В версії II: То не моя вина, але материна.

³ Тоту част записано в версії II.

¹ W wersji II: W horodi liseczka, w horodi kalⁱna.

² W wersji II: To ne moja wⁱna, ale materⁱna.

³ Ten fragment zanotowano w wersji II.

В щырим поли криж - W szczyrⁱm poly krⁱż

Записано: 08.10.1997

Zarejestrowano: 08.10.1997

188

В щы - рим по - ли криж. Зближ ся, ми - ла, зближ. Як я

пі - ду на тувой - ну, при - ся - гу мі лиш.

19"

2,5,6

1. В щырим поли криж.
Зближ ся, мила, зближ
{Як я піду на ту войну,
присягу мі лиш.} x2

2. Мила приклакла,
два пальці двигла.
{Присігала миленькому,
же му буде вірна.} x2

3. Милий лист писал:
ци мила здрава?
{Камаратя одписуют,
же ся выдала.} x2

4. Милий урляп взял,
до дом приіхал.
{Пришол він там під віконце,
милу выкликал.} x2

1. W szczyrⁱm poly krⁱż.
Zblⁱż sia, mⁱla, zblⁱż.
{Jak ja pidu na tu wojnu,
prⁱsiahu mi lⁱsz.} x2

2. Mⁱla prⁱklakła,
dwa palci dwi hła.
{Prⁱsiała mⁱleńkomu,
że mu bude wirna.} x2

3. Myłⁱj lⁱst pisał:
cy mⁱla zdrawa?
{Kamaratia odpysujut,
że sia wydała.} x2

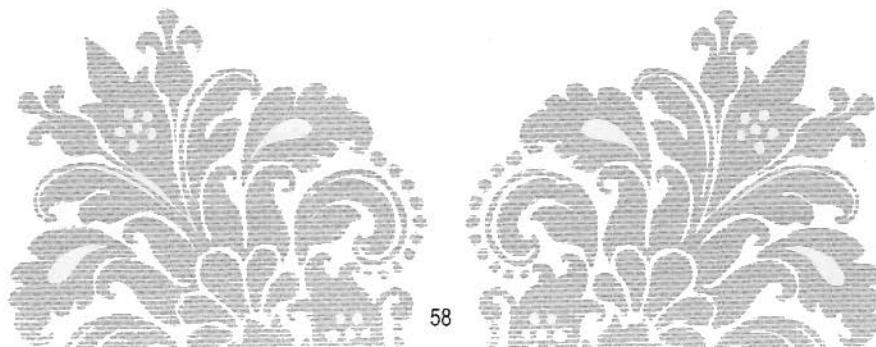
4. Myłⁱj urlap wział,
do dom prychał.
{Prⁱszoł win tam pid wikonce,
mⁱlu wyklikał.} x2

5. Миленька вышла
тай заплакала:
{же я бідна, нещаслива,
присягу зламала.} x2

6. Ліворвер набил
у правой руце.
{Стрыліл він єй у серденько -
нещасной гайдуце.} x2

5. Mⁱleńka wyszła
taj zapłakała:
{że ja bidna, neszczasⁱwa,
prⁱsiahu złamała.} x2

6. Liworwer nabył
u prawoj ruce.
{Strylⁱł win jej u serdeńko -
neszczasnoj hajduce.} x2

Влетіло яблушко до конар ямы - Wletiło jabłuszko do konar jamy

Записано дві версії: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997
Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997

ЦД 1
CD

1. Влетіло яблушко до конар ямы.

{:: Пожегнал ня Пан Біг ::| з трьома фреірамы.} x2

2. Єден на подвірю, другий під віконком,¹

{:: третій під дверками ::| черкат острожками.} x2

3. Хоцбыс собі черкал до рана білого,²

{:: я ті не отворю, ::| бо я мам ічного.} x2

1. Wletiło jabłuszko do konar jamy.

{:: Pożehnał nia Pan Bih ::| z trioma freiramy.} x2

2. Jeden na podwirju, druhⁱj pid wikonkom,¹

{:: tretij pid dwerkamⁱ::| czerkat ostrožkamⁱ.} x2

3. Chocbys sobi czerkał do rana biłoho,²

{:: ja tⁱ ne otworju ::| bo ja mam inczoho.} x2

¹ В версії II: Єден на подвірю, другий під окенком.

² В версії II: перший верс повторений.

¹ W wersji II: Jeden na podwirju, druhⁱj pid okenkom.

² W wersji II: pierwszy wers powtórzony.

Горы наши, горы - Hory naszy, hory

Записано: 30.04.1998

Zarejestrowano: 30.04.1998

The musical notation is in 4/4 time, key signature is G major. The tempo is indicated as 105 BPM. The lyrics are written below the notes, divided into two lines. The first line ends with a fermata over the last note. The second line begins with a repeat sign and a new measure, ending with a fermata over the last note. The lyrics are:

Го - ры на - шы, го - ры, го - ры на - шы слав - ны. Го - ры на - шы, го - ры, го - ры на - шы слав - ны,
де ся нам по - ді - ли на - шы ча - сы дав - ны? Де ся нам по - ді - ли на - шы ча - сы дав - ны?

20"

1. {Горы наши, горы, горы наши славны,} x2
{де ся нам поділи наши часы давны?} x2

2. {Горы наши, горы, горы і горбочки,} x2
{де ся нам поділи наши мляды рочки?} x2

3. {Moi мляды літа не ужили сьвіта.} x2
{Moi мляды часы не зазнали красы.} x2

1. {Hory naszy , hory, hory naszy slawny,} x2
{de sia nam podilⁱ naszy czasy dawny?} x2

2. {Hory naszⁱ, hory, hory i horboczky,} x2
{de sia nam podilⁱ naszy mlady roczky?} x2

3. {Moi mlady lita ne użylⁱ świta.} x2
{Moi mlady czasy ne zaznalⁱ krasy.} x2

Горила липка, горила - Horⁱ_yła lⁱpka, horⁱ_yła

Записано: 08.10.1997

Zarejestrowano: 08.10.1997

Го-ри-ла лип-ка, го-ри-ла. Го-ри-ла лип-ка, го-ри-
ла, а під ньом ми-ле-нь-ка, а під ньом ми-ле-нь-ка ci-di-la.

1. {Горила липка, горила,} x2
{: a pіd nyom mylen'ka :| sidila.} x2
2. {Іскорки на ню падали.} x2
{: Oй, як хлопці за ньом :| plakali.} x2
3. {Ой, цит-те хлопці, не плачте.} x2
{: lem zelenu lⁱpku :| zagaste.} x2
4. {В решеті воду носили} x2
{: taj zelenu lⁱpku :| hasyl.} x2
5. {Тівко дівоцкой подобы,} x2
{: oj, szto na reszeti :| toj wody.} x2

1. {Horⁱ_yła lⁱpka, horⁱ_yła,} x2
{: a pid niom myleńka :| sidⁱla.} x2
2. {Iskorky na niu padalⁱ.} x2
{: Oj, jak chłopci za niom :| płakalⁱ.} x2
3. {Oj, cyt-te chłopci, ne płaczte,} x2
{: lem zelenu lⁱpku :| zahaste.} x2
4. {W reszeti wodu nosⁱ_y_y} x2
{: taj zelenu lⁱpku :| hasylⁱ.} x2
5. {Tiwko diwockoj podoby,} x2
{: oj, szto na reszeti :| toj wody.} x2

Ішла дівка по воду - Iszła diwka po wodу

Записано три версії: I. 12.05.1998 (II. 30.04.1998, III. 19.02.1997)

Zarejestrowano trzy wersje: I. 12.05.1998 (II. 30.04.1998, III. 19.02.1997)

ЩД
CD 7

11''

1. Ішла дівка по воду
{без зелену заграду.} x2

2. Виділа там жовтий квіт,
{зачала там вінець вит.} x2

3. Пришол тут ній шатанець;
{„Дівко, дівко, дай вянець.”¹} x2

4.² „Не дам я ті мій вянець,
{бо ти з пекла посланець.} x2

5. „По чым же-с ня познала,
{же-с ня таким назвала?}” x2

6. „Позналам тя по роді,
{по шатанським поході.}³” x2

7. Як єй пірвал, так єй ніс⁴
{понад горы, понад ліс.} x2

1. Iszła diwka po wodу
{bez zelenu zahradu.} x2

2. W^ydiła tam żowt^yj kwit,
{zaczała tam winec w^yt.} x2

3. Pr^yszoł gu nij szatanec:
{„Diwko, diwko, daj wianec”.¹} x2

4.² „Ne dam ja ti mij wianec,
{bo ty z pekła posłanec.} x2

5. „Po czym że-s nia poznała,
{że-s nia takym nazwała?}” x2

6. „Poznałam tia po rodzi,
{po szatańskim pochodi.}³” x2

7. Jak jej pirwał, tak jej nis⁴
{ponad hory, ponad lis.} x2

¹ В версії II: Дівко, дівко, дай вінець.

² Тота стрічка походить з версії III.

³ В версії II: „Позналам тя по ході,
{по шатанський урод!}” x2

⁴ В версії II: Як єй пірвал, так єй нюс.

¹ W wersji II: Diwko, diwko, daj winec.

² Ta zwrotka pochodzi z wersji III.

³ W wersji II: „Poznałam tia po chodi,
{po szatańskij urodi.}” x2

⁴ W wersji II: Jak jej pirwał, tak jej niäs.

8. Пришли они над пекло:
{„Боже, Боже - як тепло.”} x2

9. „Отверайтe камратя,
{отверайтe, вы, братя.”} x2

10. „Што там такe несете,
{же отверацкажете?”} x2

11. „Несем душу и тіло,
{што на пекло служило.”} x2

8. Pr^yszlⁱ onⁱ nad pekło:
{„Boże, Boże - jak tepło.”} x2

9. „Otwerajte, kamratia,
{otwerajte, wy, bratia.”} x2

10. „Szto tam takie nesete,
{że otwerac każete?”} x2

11. „Nesem duszu i tiło,
{szto na pekło służyło.”} x2

Ішла Єлена - Iszła Jelena

Записано три версії: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997, III. 30.04.1998
 Zarejestrowano trzy wersje: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997, III. 30.04.1998

ЧД CD 12

1. Ішла Єлена |: гори [л]уками, :|
2. стритила ся она |: з трьома Жыдами :|.
3. Ой, Жыди, Жыди, |: вы геретыци, :|
4. ци вы то были |: Бога мучыли :?|
5. Ой, не мы, не мы, |: лем наши старши, :|
6. они то были |: Бога мучыли :|.
7. А видиш, Жыде, |: гору высоку :?|¹
8. А на тий горі |: три хресты стоят :|.
9. А при тых хрестах |: три гробы лежат :|.²
10. На первым гробі |: съвятый Ян лежыт :|.
11. На другым гробі |: Свята Пречиста, :|
12. що породила |: Ісуса Христа :|.
13. На третім гробі |: сам Ісус Христос, :|³
14. що съвіт сотворил, |: люди размножыл :|.
15. А на тым гробі |: пташок вылітат :|. ⁴
16. Не был то пташок, |: але Сын Божий, :|
17. що съвіт сотворил, |: люди размножыл :|.

1. Iszła Jelena |: horⁱ [l]ukamⁱ, :|
2. stritⁱla sia ona |: z trioma Źydamiⁱ :|.
3. Oj, Źydⁱ, Źydⁱ, |: wy heretⁱcⁱ, :|
4. cⁱwy to bylⁱ |: Boha muczylⁱ :?|
5. Oj, ne my, ne my, |: lem naszy starszy, :|
6. onⁱ to bylⁱ |: Boha muczylⁱ :|.
7. A widⁱsz, Źyde, |: horu wysoku :?|¹
8. A na tⁱj hori |: trⁱ chresty stojat :|.
9. A priⁱ tych chrestach |: trⁱ hroby leżat :|.²
10. Na perszⁱm hrobi |: świątⁱj Jan leżyty :|.
11. Na drugym hrobi |: Świata Preczysta, :|
12. szczo porodⁱla |: Isusa Chrⁱsta :|.
13. Na tretim hrobi |: sam Isus Chrⁱstos, :|³
14. szczo świd sotworⁱł, |: ludⁱ rozmnożył :|.
15. A na tym hrobi |: ptaszok wylitat :|. ⁴
16. Ne był to ptaszok, |: ale Syn Božⁱj, :|
17. szczo świd sotworⁱł, |: ludy rozmnożył :|.

¹ В версії II: А покаж, Жыде, |: гору высоку :|.

² В версії III: При первым хресті |: три гробы лежат :|.

³ В версії II: На третім гробі |: лем сам Спаситель, :|.

⁴ В версіях II і III: не є трьох остатніх стрічок.

¹ W wersji II: A pokaż, Źyde, |: horu wysoku :|.

² W wersji III: Prⁱ perszym chresti |: trⁱ hroby leżat :|.

³ W wersji II: Na tretim hrobi |: lem sam Spasⁱtel, :|.

⁴ W wersjach II i III: brak trzech ostatnich zwrotek.

Ішла сиротонька - Iszła s_yrotońka

Записано три версії: I. 12.05.1998 (II. 08.10.1997, III. 30.04.1998
 Zarejestrowano trzy wersje: I. 12.05.1998 (II. 08.10.1997, III. 30.04.1998

ЦД 11
 CD 11

1. Ішла сиротонька, дорогом ідучы,
 {дорогом ідучы, мамы глядаючи.} x2
2. Надыбали ёй там, надыбали два псы.
 {Не был хто ся зобрац, хто сирітку одняц.} x2
3. Сам ся Пан Біг зобрал, сам сирітку однял.
 Сам ся Пан Біг зобрал, сам сирітку однял.
4. „Ой, а де ты ідеш, убога сирітко,
 {дорогом ідучы, мамы глядаючи?} x2
5. А іди[й] ты, іди[й], на зелений цвінтар.
 {Єст там лелієчка, урвий собі зо дві.} x2
6. Урви[й] собі зо дві, урви[й] собі зо три.”
 {„А хто же там, хто же, на тым моім гробі?”} x2
7. „Ой, я – мамцьо, а я. Пуст-те ня до себе.
 Ой, я мамцьо, а я. Возте мя до себе.”

1. Iszła s_yrotońka, dorohom iduczy,
 {dorohom iduczy, mamy hladajuczy.} x2
2. Nadybalⁱ jej tam, nadybalⁱ dwa psy.
 {Ne był chto sia zobrac, chto s_yritku odniac.} x2
3. Sam sia Pan Bih zobrał, sam s_yritku odniał.
 Sam sia Pan Bih zobrał, sam s_yritku odniał.
4. „Oj, a de ty idesz, uboga s_yritko,
 {dorohom iduczy, mamy hladajuczy?} x2
5. A idⁱ[j] ty, idⁱ[j], na zelenⁱ[j] cwⁱntar.
 {Jest tam lelⁱjeczka, urwyj sobi zo dwi.} x2
6. Urwyj sobi zo dwi, urwyj sobi zo trⁱ.”
 {„A chto že tam, chto že, na tym moim hrobi?”} x2
7. „Oj, ja - mamcio, a ja. Wozte nia do sebe.
 Oj, ja - mamcio, a ja. Wozte nia do sebe.”

8. „Што бы ты гев іла? Што ты бы гев пила?
Зимну росу пила, ласком Боском жыла.¹

9. А іди[й] ты, іди[й], гу свойій мачосі,
{най она тя мыє, най она тя чеше."} x2

10. „Як она ня мыє, поза карк мя биє.
{Як она ня чеше, з главы мі кров тече.} x2

11. Своім сиротонькам колачыкы пече.²
{А мі, сиротонці, з отрубів загнете."} x2

12. Зоспал Пан Біг, зоспал, двох ангелів з неба.
{Взяли сиротоньку wysoko - до неба.} x2

13. Зоспал Пан Біг, зоспал, пекельників з пекла.
{Взяли мацошыцю глубоко - до пекла.} x2

14. „Жебы я ся могла, на тамтот съвіт достац,
{знала бы я знала, як сиротам плацыц."} x2

15. Не скоро, не скоро, нещасна мачохо,
{бо ёс залетіла до пекла глубоко.} x2

8. „Szto by ty hew iła? Szto ty by hew pyla?
Zimnu rosu pila, laskom boskom żyła.¹

9. A idy[ij] ty, idy[ij], gu swojij maczosi,
{naj ona tia myje, naj ona tia czesze."} x2

10. „Jak ona nia myje, poza kark mia bię.
{Jak ona nia czesze, z hlawy mi krow tecze.} x2

11. Swoim srotońkam kołaczyki pecze.²
{A mi, srotońci, z otrubiuw zahnete."} x2

12. Zoszął Pan Bih, zoszął, dwóch anheliw z neba.
{Wzialy srotońku wysoko - do neba.} x2

13. Zoszął Pan Bih, zoszął, pekelni kiw z pekla.
{Wzialy macoszyciu hłuboko - do pekla.} x2

14. „Żeby ja sia mohła, na tamtот świd dostac,
{znała by ja znała, jak srotam płacyc."} x2

15. Ne skoro, ne skoro, neszczasna maczocho,
{bo jes zaletila, do pekla hłuboko.} x2

¹ В версиях II і III: другий верс повторений.

² В версиях II і III: Своім дівчатонькам колачыкы пече.

¹ W wersjach II i III: drugi wers był powtórzony.

² W wersjach II i III: Swoim diwczatońkam kołaczyki pecze.

Ішол лісничий через ліс - Iszoł lisnⁱczⁱ[j] czerez lis

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

 ♩=120

2/4

I - шол ліс - ни - чи[й], i - шол ліс - ни - чи[й], че - рез ліс.

22"

Вы - діл ε - ле - ня, вы - діл ε - ле - пя, як ся пас.

2-3 2-3

1. |:Ішол лісничий :| через ліс.

{|: Виділ єленя, :| як ся пас.} x2

2. |: Чекай, єленю, | на хвилю.

{|: Най я си карабин :| набию.} x2

3. |: А юж карабин :| набитий.

{|: А юж лежыт єлень :| забитий.} x2

1. |: Iszoł lisnⁱczⁱ[j] :| czerez lis.

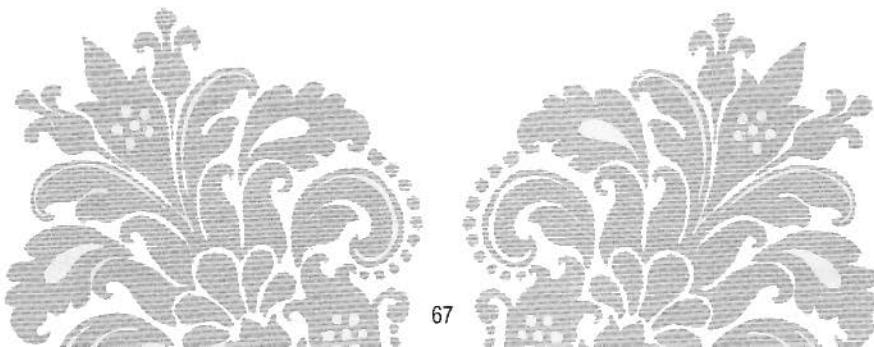
{|: Wydił jelenia, :| jak sia pas.} x2

2. |: Czekaj, jeleniu, :| na chwⁱlu.

{|: Naj ja sy karabⁱn :| nabⁱju.} x2

3. |: A już karabⁱn :| nabⁱtⁱj.

{|: A już leżⁱt jelen :| zabⁱtⁱj.} x2

Мамцьо моя, що-ж мі з того - Mamcio moja, szczo-ż mi z toho

Записано три версii: I. 12.05.1998 (II. 19.02.1997, III. 08.10.1997)

Zarejestrowano trzy wersje: I. 12.05.1998 (II. 19.02.1997, III. 08.10.1997)

ЦД 4
CD

Mam - цьо мо - я, що - ж мі з то - го.

Mam - цьо мо - я, що - ж мі з то - го

2-13

15"

же - с мя да - ла за ста - ро - го, же - с мя да - ла за ста - ро - го?

1. {„Мамцьо моя, що-ж мі з того,} x2
{же-с мя дала за старого?} x2

2. {Старий ляже - зараз храпит,} x2
{ани раз ня не облапит.} x2

3.¹ {Я старого не любила.} x2
{На пецу-м му постелила.} x2

4.² {Най ся старий поневерат,} x2
{як ся гу мі не поберат.} x2

5. {Пришол Янчик під окенко³} x2
{охолодити серденько.} x2

4. {Мила вікно отворила,} x2
{без два плоты прескочила.} x2

5. {А третій быв пліт терньовий.} x2
{Під ним сідил чорнобровий.} x2

1. {„Mamcio moja, szczo-ż mi z toho,} x2
(że-s mia dała za staroho?) x2

2. {Star^y i(l)i)aże – zaraz chrap^yt,} x2
(an^y raz nia ne obłap^yt.) x2

3.¹ {Ja staroho ne lub^yla.} x2
{Na pecu-m mu postel^yla.} x2

4.² {Naj sia star^yj ponewerat,} x2
{jak sia gu mi ne poberat.} x2

5. {Pr^yszoł Jancz^yk pid ok(i)enko³} x2
{ocholod^yt serdeńko.} x2

4. {M^yła wikno otwor^yła} x2
{bez dwa płoty preskoczyła.} x2

5. {A tretij był plit terniow^yj.} x2
{Pid n^ym sid^yi czornobrow^yj.} x2

¹ Тота стричка походить з версii II.

² Тота стричка походить з версii II.

³ В версii III: Пришол Янчик під вікенко.

¹ Ta zwrotka pochodzi z wersji II.

² Ta zwrotka pochodzi z wersji II.

³ W wersji III: Pr^yszoł Jancz^yk pid wikenko.

6. {Так ся они ціували,} x2
{аж ся на землю поклали.} x2

7. {Бы старого обдурити,} x2
{гуси з кутця выпустити.} x2

8. {Гуси з кутця выпустила,} x2
на старого заволала,
на старого закричала.

9. „Старий, старий, выйд ты з хаты,} x2
{помож мі гуси нагнати.”⁴} x2

10. {А як вышол старий з хаты, } x2
{взял він собі кый сукатий.} x2

11. {„Де-с ты была вчера, мила⁵,} x2
{же-с ты гуси выпустила?”} x2

12. {Былам з єдном на розмові.⁶} x2
{Гадали сме си о тобі.”} x2

13. ⁷ {Ліпше з младым під тернином}
{ниж зо старым під перином.} x2

6. {Tak sia onⁱ ciuwalⁱ,} x2
{aż sia na zeml(i)u pokłalⁱ.} x2

7. {By staroho obdurⁱtⁱ,} x2
{husⁱ z kutcia wypustⁱtⁱ.} x2

8. {Husⁱ z kutcia wypustⁱła,} x2
na staroho zawoała,
na staroho zakrⁱczała.

9. „Starⁱj, starⁱj, wyjd ty z chaty,} x2
{pomoż mi husⁱ nahnatⁱ.”⁴} x2

10. {A jak wyszol starⁱj z chaty,} x2
{wzial win sobi kyj sukatⁱj.} x2

11. {„De-s ty była wczena, mⁱła⁵,} x2
{że-s ty husⁱ wypustⁱła?”} x2

12. {Byłam z jednom na rozmowi.⁶} x2
{Gadaly zme sy o tobi.”} x2

13. ⁷ {Lipsze z młodym pid ternⁱnom} x2
{nⁱż zo starym pid perⁱnom.} x2

⁴ В версії II: помож гуси мі нагнати.

⁵ В версії II: Mila, mila де-с ты была.

⁶ В версії II: Былам собі на розмові.

⁷ В версії II: тата стричка виступає по стричці 8.

⁴ W wersji II: pomoż husⁱ/mi nahnatⁱ.

⁵ W wersji II: Mⁱła, mⁱła, de-s ty była.

⁶ W wersji II: Byłam sobi na rozmowii.

⁷ W wersji II: ta zwrotka znajduje się po zwrotce 8.

15 Млядост моя, млядост - Mladost moja, mladost

Записано: 12.05.1998 Ⓢ
Zarejestrowano: 12.05.1998 Ⓢ

ЧД
CD 5

= 86

Mля-дост мо- я, мля-дост, як ём тя у-тра-тил? Мля - дост мо- я, мля-дост,
як ём тя у-тра-тил? Як же-бы тот ка-мін до во-ды за-пма-рил.
Як же-бы тот ка-мін до во-ды за-шма-рил.

25"

1. {Млядост моя, млядост, як ём тя утратил?} x2
{Як жебы тот камін до воды зашмарил.} x2

2. {Іщи ся тот камін в тій воді оберне.} x2
{але наша млядост нигда не поверне.} x2

1. {Mladost moja, mladost, jak jem tia utrat^y?} x2
{Jak żeby tot kamin do wody zaszmar^y.} x2

2. {Izczy sia tot kamin w tij wodi oberne.} x2
{ale nasza mladost nigda ne powerne.} x2

Не лій, дощык, не лій - Ne lij, doszczyk, ne lij

Записано: 08.10.1997

Zarejestrowano: 08.10.1997

The musical notation consists of two staves of music. The first staff starts with a tempo of $\text{♩} = 116$. The lyrics are: Не лій, до - щык, не лій, ой, бо тя ту нс трес - ба. The second staff continues the melody: О - быйд по - за го - ры, ой, вер - ний ся до не - ба. A measure repeat sign is placed above the second staff, and a "16'" instruction is written below it.

1. Не лій, дощык, не лій, ой, бо тя ту не треба.
{Обыайд поза горы, ой, верний ся до неба.} x2

2. Коровычки моі, ой, пасте ся мі сами,
{бо мя ножкы болят, ой, ходити за вами.} x2

1. Ne lij, doszczyk, ne lij, oj, bo tia tu ne treba.
{Obyjd poza hory, oj, wern^yj sia do neba.} x2

2. Korowyczky moi, oj, paste sia mi samⁱ,
{bo mia nožky bolat, oj, chodⁱtⁱ za wamⁱ.} x2

15 Ой, а в нашым огрудечку - Oj, a w naszym ogródeczku

Записано дві версії: I. 8.10.1997, II. 30.04.1998

Zarejestrowano dwie wersje: I. 8.10.1997, II. 30.04.1998

13"

1. {Ой, а в нашым огрудечку} x2
 {розвітала яблонечка.} x2

2. {На червено процвітала} x2
 {і червены ябка мала.} x2

3. {А хто-ж буде ябка зрывал.} x2
 {як мій милий ся погнівал?} x2

4. {Погнівал ся, не знам прошто?} x2
 {Ходил до мя, не знам по што?} x2

5. {Ходил, ходил цілу весну.} x2
 {Чекал на ня ніж виросну.} x2

6. {Ходил, ходил ціле літо.} x2
 {Пущалам го лем през вікно.} x2

7. {Ходил, ходил цілу осін.} x2
 {Пущалам го дверми - до сін.} x2

8. {Ходил, ходил цілу зиму.} x2
 {Пущалам го під перину.} x2

1. {Oj, a w naszym ogródeczku} x2
 {rozciwitała jabłoneczka.} x2

2. {Na czerweno procwitała} x2
 {i czerwony jabka mała.} x2

3. {A chto-ż bude jabka zrywał.} x2
 {jak mój miliy sia pohniwał?} x2

4. {Pohniwał sia, ne znam proszto?} x2
 {Chodil do mia, ne znam po szto?} x2

5. {Chodil, chodil cielu wesnu.} x2
 {Czekal na nia niz wyrosnu.} x2

6. {Chodil, chodil cielu lito.} x2
 {Puszczalam ho lem prez wikno.} x2

7. {Chodil, chodil cielu osin.} x2
 {Puszczalam ho dwermy - do sin.} x2

8. {Chodil, chodil cielu zimu.} x2
 {Puszczalam ho pid pernu.} x2

9. {Ходил, ходил і ня зрадил.} x2
{з вяничка мя выпровадил.} x2

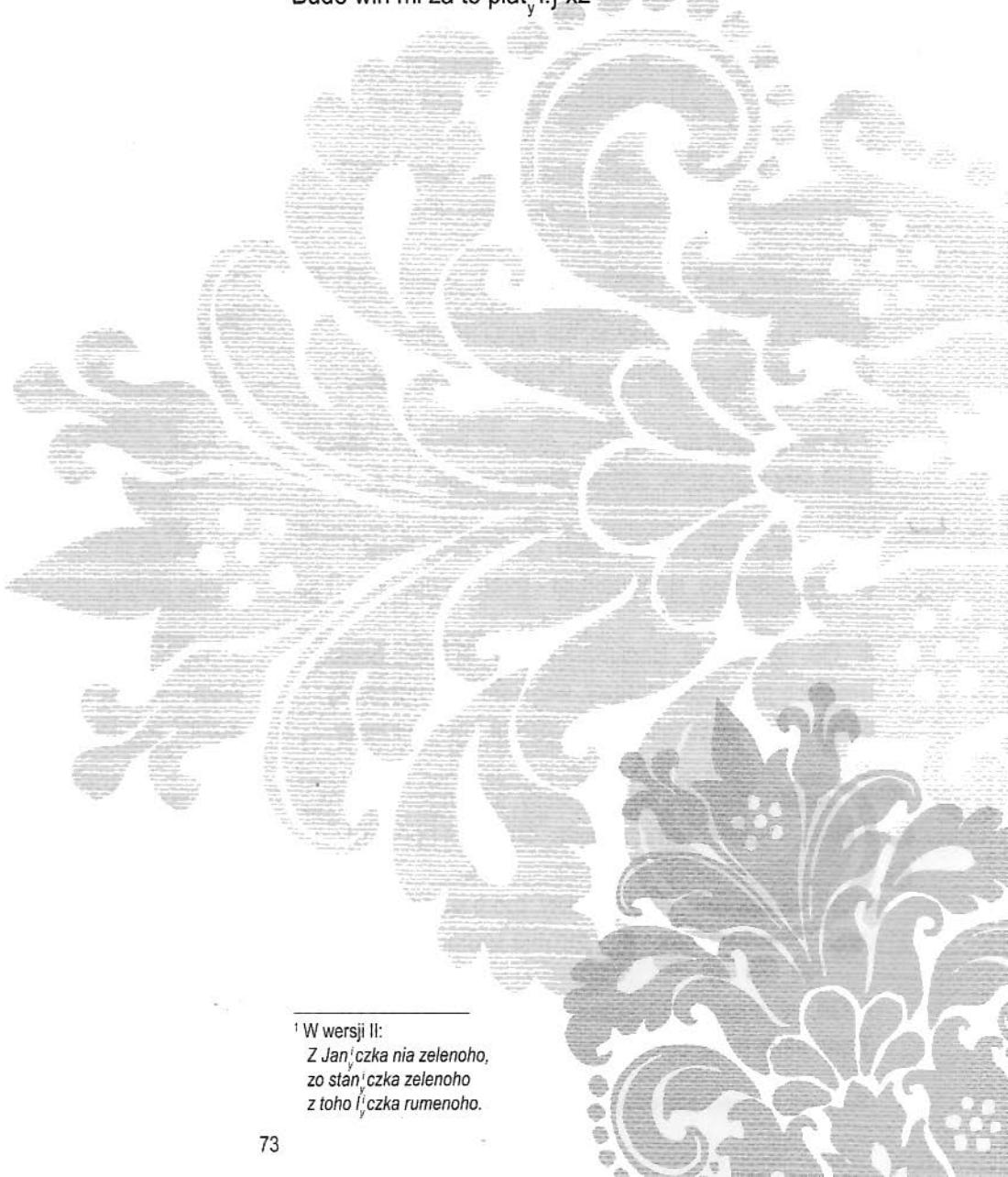
10. {З вяничка ня зеленого.} x2
{з того личка руменого.} x2¹

11. {Ходил, ходил і ня зрадил.} x2
{Буде він мі за то платил.} x2

9. {Chod^{ił}, chod^{ił} i nia zradyl.} x2
{z wianⁱczka nia wyprowad^{ił}.} x2

10. {Z wianⁱczka nia zelenoho.} x2
{z toho lⁱczka rumenoho.} x2¹

11. {Chod^{ił}, chod^{ił} i nia zdradył.} x2
Bude win mi za to płat^{ił}.} x2

¹ В версії II:
З Яничка ня зеленого,
зо станичка зеленого
з того личка руменого.

¹ W wersji II:
Z Janⁱczka nia zelenoho,
zo stanⁱczka zelenoho
z toho lⁱczka rumenoho.

18 Ой, а в ночы о півночы - Oj, a w noczy o piwnoczy

Записано дві версії: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997

Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 II. 08.10.1997

ЧД
CD 10

1. Ой, а в ночы о півночы, ще кури не піли,
{ішол Василь до дівчыны. Люде не виділи.} x2
2. А як пришол до хатини - „добрий вечер” – каже.
{Она єму відповіла: „забий жінку перше”.} x2
3. „Як-же я мам, як-же я мам, свою жінку бити?
{Жінка сълюбна, молоденька - буде ся просити.} x2
4. „Ой, не зважай, Васыленьку, на єйі просьбоńку.
Візьми в руки сокыроńку, видтний йій главоńку.
возьми в руки сокыроńку, одтний йій главоńку.”
5. Пришол Василь до домоńку, зачал жінку бити.
Жінка сълюбна, молоденька - стала ся просити.
6. „Як не зважаш, Васыленьку, що я молоденька,
{але посмот на колыску - дитина маленька.} x2
7. Ой, не зважал, Васыленко, на єйі просьбоńку.
{Взял він в руки сокыроńку, одтял йій главоńку.¹} x2

- 1.Oj, a w noczy o piwnoczy, szcze kury ne pilⁱ
{iszoł Wasyl do diwczyny. Lude ne wⁱdilⁱ.} x2
2. A jak prⁱszoł do chaczyny – „dобрⁱj weczer” – każe.
{Ona jemu widpowiła: „zabⁱj żinku persze.”} x2
3. „Jak-że ja mam, jak-że ja mam swoju żinku bⁱtⁱ?
{Żinka ślubna, molodeńka - bude sia prosⁱtⁱ.} x2
4. „Oj, ne zważaj Wasⁱleńku, na jej prośbońku.
Wiźmⁱ w ruky sokyrońku, widtnⁱj jij hlawońku,
woźmⁱ w ruky sokyrońku, odtnⁱj jij hlawońku.”
5. Prⁱszoł Wasyl do domońku, zaczał żinku bⁱtⁱ.
Żinka ślubna, molodeńka - stala sia prosⁱtⁱ.
6. „Jak ne zważasz Wasyleńku, szczo ja molodeńka,
{ale posmot na kol(ł)ysku - dⁱtⁱna maleńka.} x2
7. Oj, ne zważał, Wasyleńko, na jej prośbońku.
{Wział win w ruky sokyrońku, odtiał jij hlawońku.¹} x2

¹ В версії II: Взял він в руки сокыроńку, відтяг він в руки сокыроńку.

¹ W wersji II: Wział win w ruky sokyrońku, widziała jij hlawońku.

8. Ой, почула сусідоńka, до третьої хаты,
 {як зачала Васылеви дитина плакати.} x2
9. „Ой, Васылю, Васыленьку, де твоя жіноńka,²
 {же ся ті так розплакала дитина маленька?} x2
10. „Пішла она, пішла она, до мамы в гостину,
 {не хотіла з собом взяти маленьку дитину.}” x2
11. А були там такы люде, що сказали з тиха:
 „Тікай, тікай Васыленьку, буде тобі лихो.”
12. Тікал Васыль, тікал Васыль, через три оборы
 {і скрил ся він, і скрил ся він в сестры - до коморы.} x2
13. „Ой, Васылю, Васыленьку, кров на челиченъку?”
 {„Скажу я ты - сестро - правду, же-м забил жіноńку.”} x2
14. „Втікай Васыль, втікай Васыль, з той моїй коморы,
 {бо бы люде повідали, же з моїй намовы.} x2
15. Закувала зазуленъка, там в лісі - на прутю,
 {а юж ведут Васыленька в желізным окутю.} x2
16. Привели го, привели го пред старшого Жыдка.
 „Давай, Жыде, горівоńky. Давай, Жыде, винка,
 бо про єдну шварну дівку, забил ём си жінку.
17. А жебы мі Бог допоміг з тойі біды выйти.
 Десятому бым заказал – свою жінку бити,
 десятому бым заказал - сълюбну жінку бити.”

8. Oj, poczula susidońka, do tretioji chatⁱ,
 {jak zaczął(l) a Wasylewy dⁱtⁱ na plakatⁱ.} x2
9. „Oj, Wasylu, Wasyleńku, de twoja żinońka,²
 {że sia ti tak rozplakała dⁱtⁱna maleńka?”} x2
10. Piszała ona, piszała ona, do mamy w hostⁱnu,
 {ne chotiła z sobom wziąć maleńku dⁱtⁱnu.} x2
11. A buly tam taky lude, szczo skazałⁱ z tⁱcha:
 „Tikaj, tikaj Wasyleńku, bude tobi lⁱcho.”
12. Tikal Wasyl, tikał Wasył, czerez trⁱ obory
 {i skrył sia win, i skrył sia win w sestry - do komory.} x2
13. „Oj, Wasylu, Wasyleńku, krow na czelⁱ czeńku?”
 {„Skażu ja tⁱ - sestro - prawdu, żem zabⁱł żinońku.”} x2
14. „Wtikaj Wasyl, wtikaj Wasył, z toj mojoj komory,
 {bo by lude powidałⁱ, że z mojoj namowy.} x2
15. Zakuwala zazuleńka, tam w lisi - na prutiu,
 {a już wedut Wasyleńka w żeliznym okutiu.} x2
16. Prⁱwelⁱ ho, prⁱwelⁱ ho pred starszoho Żydka.
 Dawaj, Żyde, horiwońky. Dawaj, Żyde, wⁱnka,
 bo pro jednu szwarnu diwku, zabⁱł jem sⁱ žinku.
17. A żeby mi Boh dopomih z toji bidy wyjtⁱ.
 Desiatomu bym zakazał - swoju žinku bⁱtⁱ,
 desiatomu bym zakazał - ślubnu žinku bⁱtⁱ.

² В версії II: Ой, Васылю, Васыленьку, де твоя жіночка.

² W wersji II: Oj, Wasylu, Wasyleńku, de twoja żinoczka.

10

Ой, Боже, Боже, як то зълі - Oj, Boże, Boże, jak to źli

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

=120

Ой, Бо - же, Бо - же як то зълі. Ой, Бо - же, Бо - же як то зълі,

2-4

5

5

кажд-дий ма - е же - ну а я ні, кажд-дий ма - е же - ну а я ні.

1. {Ой, Боже, Боже, як то зълі.} x2
 {Каждий має жену - а я ні.} x2

2. {Каждий ся виспит зо женом,} x2
 {а я неборачок зо сіном} x2

3. {Каждий ся выспит в заглавках,} x2
 {а я неборачок - на лавках} x2

4. {Ожен ся брате - воз си дві,} x2
 {котра буде гарда - буде мі.} x2

5. {Моя буде гарда - высока,} x2
 {твоя буде ниска - без ока} x2

1. {Oj, Boże, Boże, jak to źli.} x2
 {Każdⁱj maje żenu - a ja ni.} x2

2. {Każdⁱj sia wyspⁱt zo żenom,} x2
 {a ja neboraczok zo sinom.} x2

3. {Każdⁱj sia wyspⁱt w zahławkach,} x2
 {a ja neboraczok - na ławkach.} x2

4. {Ożen sia brate - woz sy dwi,} x2
 {kotra bude hardsza - bude mi.} x2

5. {Moja bude harda - wysoka,} x2
 {twoja bude nyska - bez oka.} x2

Ой, кумо, кумо - Oj, kumo, kumo

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

1. $\text{G} \frac{3}{8}$ 166
1. Ой, ку - мо, ку - мо, доб - ра го - ри - вка. Бу - де - ме пи - ти
2. - 7. $\text{G} \frac{3}{8}$
2. Від по - не - діль - ка аж до ві - тір - ка. На-пий-мс ся, мо - я ку - мо,
3-7
(1.) $\text{G} \frac{3}{8}$ 13"
до по - не - діль - ка.
(2. - 7.) $\text{G} \frac{3}{8}$
доб - ра го - рив - ка.

1. Ой, кумо, кумо - добра горивка.

{Будеме пити до понеділька.} x2

2. Від понеділька аж до вітірка.

{Напийме ся, моя кумо - добра горивка.} x2

3. А од вітірка аж до середы.

{Напийме ся, моя кумо, бо сме тerezбы.} x2

4. А од середы аж до четверга.

{Напийме ся, моя кумо, бо нам так треба.} x2

5. А од четверга аж до пятниці.

{Напийме ся, моя кумо, той палениці.} x2

1. Oj, kumo, kumo - dobra horiwka.

{Budeme pyti do poniedilka.} x2

2. Wid poniedilka aż do witirka.

{Napyjme sia, moja kumo, dobra horiwka.} x2

3. A od witirka aż do seredy.

{Napyjme sia, moja kumo, bo zme terezby.} x2

4. A od seredy aż do czetwerha.

{Napyjme sia, moja kumo, bo nam tak treba.} x2

5. A od czetwerha aż do piatnyci.

{Napyjme sia, moja kumo, toj palenyci.} x2

6. А од пятниці аж до суботы.

{Напийме ся, моя кумо, бо сме з роботы.} x2

7. А од суботы аж до неділі.

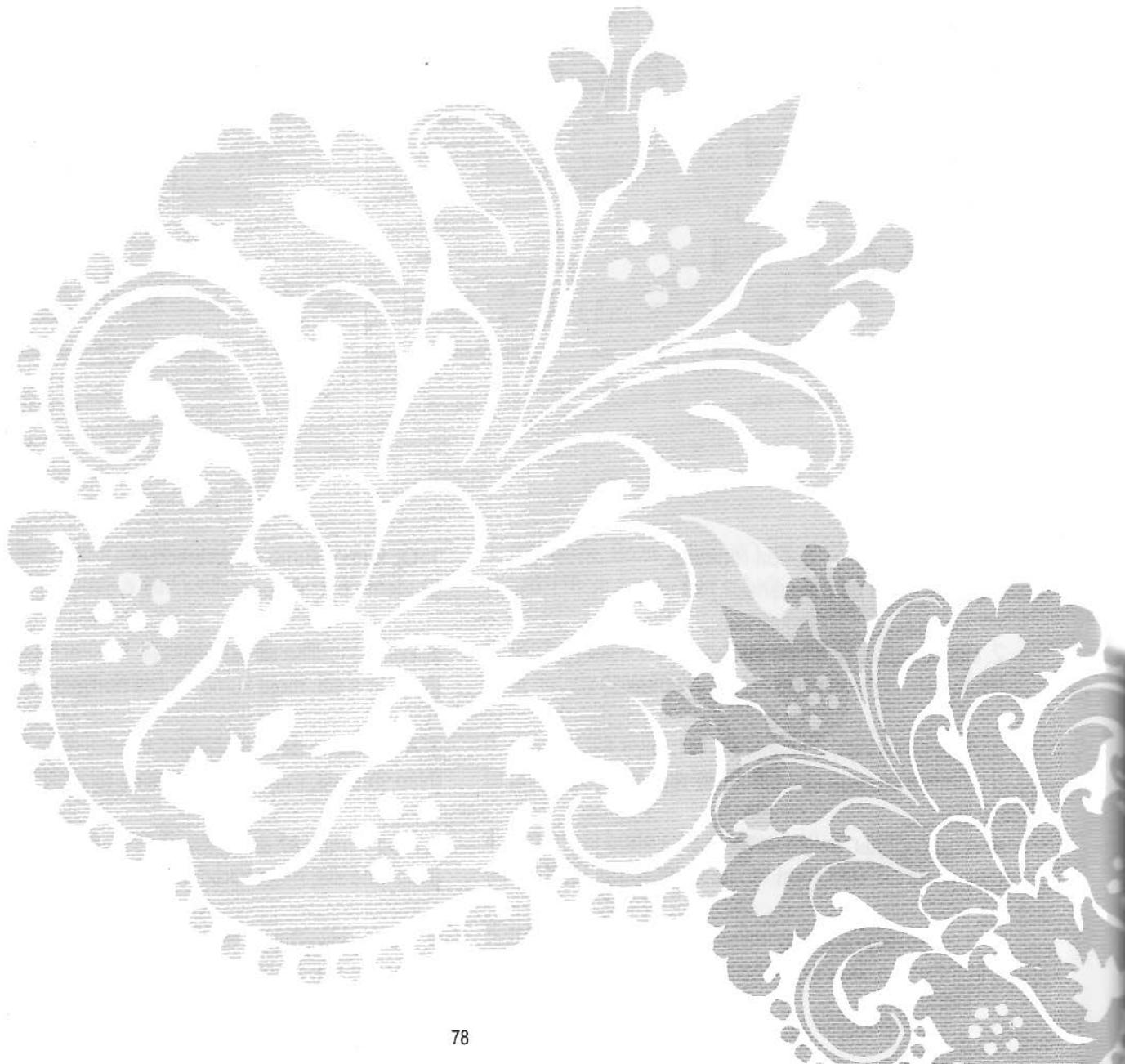
{Напийме ся, моя кумо, за доброї хвили.} x2

6. A od piatnⁱci až do suboty.

{Napⁱjme sia, moja kumo, bo zme z roboty.} x2

7. A od suboty až do nedili.

{Napⁱjme sia, moja kumo, za dobroj chwⁱy.} x2

Пиєм, пиєм - Pⁱjem, pⁱjem

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

Пи- см, пи- ем тай в поне- ді - льок. Юж єм про - пил же- ні бар - ві - нок. Сам пи- ю,

сам гу- ля- ю, сам си сте- лю, сам лі- га- ю. Юж єм про - пил же - ні бар- ві - нок.

2-7 21"

1. Пиєм, пиєм - тай в понеділілок.

Юж єм пропил жені барвінок

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені барвінок.

1. Pⁱjem, pⁱjem - taj w poniedilok.

Już jem propⁱż żeni barwinok.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱż żeni barwinok.

2. Пиєм, пиєм - тай і в віторок.

Юж єм пропил жені подолок

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені подолок.

2. Pⁱjem, pⁱjem - taj i w witorok.

Już jem propⁱż żeni podolok.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱż żeni podolok.

3. Пиєм, пием - тай і в середу.

Юж єм пропил жені череду.

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені череду.

3. Pⁱjem, pⁱjem - taj i w seredu.

Już jem propⁱż żeni czeredu.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱż żeni czeredu.

4. Пиєм, пиєм – і тай і в четвер.

Юж єм пропил тай жені чепець.

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил ой жені чепець.

4. Pⁱjem, pⁱjem – i taj i w czetwer.

Już jem propⁱż taj żeni czepiec.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱż oj żeni czepiec.

5. Пиєм, пиєм - тай і в пятницю.

Юж єм пропил жені спідницю.

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені спідницю.

6. Пєм, пієм - було в суботу.

Юж єм пропил жені роботу.

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені роботу.

7. Пиєм, пієм - тай і в неділю.

Юж єм пропил жені надію.

Реф.: Сам пию, сам гуляю, сам си стелю, сам лігаю.

Юж єм пропил жені надію.

5. Pⁱjem, pⁱjem - taj i w piatnⁱciu.

Już jem propⁱł żeni spidnⁱciu.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱł żeni spidnⁱciu.

6. Pⁱjem, pⁱjem - było w subotu.

Już jem propⁱł żeni robotu.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱł żeni robotu.

7. Pⁱjem, pⁱjem - taj i w nedilu.

Już jem propⁱł żeni nadiju.

Ref.: Sam pⁱju, sam hulaju, sam sⁱ stelu, sam lihaju.

Już jem propⁱł żeni nadiju.

Там на гори два яворы - Tam na hori dwa jawory

Записано дві версії: I. 12.05.1998 (CD) II. 08.10.1997
 Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 (CD) II. 08.10.1997

ЦД 2
CD 2

80

(b) Там на гори два я - во - ры, два я - во - ры.

12"

О - дин по - хы - лил ся, о - дин по - хы - лил ся.

12"

1. Там на гори |: два яворы :|. |:Один похылил ся :|.
2. Як не вознью, |: котру люблю, :| |: не буду женил ся :|.
3. А я собі |: туло вознью, :| |: що біла як гуся :|.
4. Она мене |: поцілує :| |: а я притулю ся :|.
5. А я собі |: туло вознью, :| |: що мі буде мила :|.
6. Що мі буде, |: рано - в гвечер :|, |: пероги варила :|.
7. А я собі |: туло вознью, :| |: туло пелехату,:|^¹
8. щоби мені |: пелехами :| |: замітала хату :|^²
9. А я собі |: туло вознью, :| |: що рано вставає, :|
10. жебы мені |: до лужечка :| |: носила сънданє :|.
1. Tam na hori |: dwa jawory :|. |: Od'ın pochyl'yı sia :|.
2. Jak ne woźniu, |: kotru lublu, :| |: ne budu żen'yı sia :|.
3. A ja sobi |: tuju woźniu, :| |: szczo bila, jak husia :|.
4. Ona mene |: pociluje :| |: a ja pritulu sia :|.
5. A ja sobi |: tuju woźniu, :| |: szczo mi bude myla :|.
6. Szczo mi bude, |: rano - w hweczer :|, |: perohy waryla :|.
7. A ja sobi |: tuju woźniu, :| |: tuju pelechatu, :|^¹
8. szczoby meni |: pelecham|^¹ | |: zamitala chatu :|^²
9. A ja sobi |: tuju woźniu, :| |: szczo rano wstawaje, :|.
10. żebi meni |: do łóżeczka :| |: nosiła śniданie :|.

¹ В версії II: А я собі |: туло вознью, :| |: туло кучеряву :|.

² В версії II: абы мені |: пелехами :| |: замітала хату :|.

¹ W wersji II: A ja sobi |: tuju woźniu, :| |: tuju kuczeriawu, :|.

² W wersji II: aby meni |: pelecham|^¹ | |: zamitala chatu :|.

23 Як єм ішол през ліс, през ліщыну - Jak jem iszoł prez lis, prez liszczynu

Записано дві версії: I. 8.10.1997, II. 30.04.1998

Zarejestrowano dwie wersje: I. 8.10.1997, II. 30.04.1998

1. {„Як єм ішол през ліс, през ліщыну,} x2
|: надыбал я молоду дівчыну. :| Гея-гей!
2. {Ты дівчино личка руменого} x2
|: переночуй мене, молодого. :| Гея-гей!"
3. {„Я бым тебе переночувала,} x2
|: жебы я ся зрады не бояла. :| Гея-гей!"
4. {„Не бій ты ся зраджиня моего,} x2
|: не зрадил я на сьвіті никого. :| Гея-гей!
5. {Сивий коник стайню не престоіт.¹} x2
|: Моя зброя ківки не польомит. :| Гея-гей!
6. {Ни я тобі ліжка не заляжу,} x2
|: ни я тобі серденька не зраджу :| Гея-гей!"

1. „Jak jem iszoł prez lis, prez liszczynu,} x2
|: nadybał ja molodu diwczynu. :| Heja-hej!
2. {Ty diwczyno l'czka rumenoho} x2
|: perenoczuj mene, molodoho. :| Heja-hej!"
3. {„Ja bym tebe perenoczuała,} x2
|: żeby ja sia zradzi ne bojała. :| Heja-hej!"
4. {„Ne bij ty sia zradžnia mojoho,} x2
|: ne zradžja na switi n'koho. :| Heja-hej!
5. {S'w'j kon'k stajniu ne prestoit.¹} x2
|: Moja żbroja kiwky ne polom'it. :| Heja-hej!
6. {N' ja tobi ližka ne zalažu,} x2
|: n' ja tobi serdeńka ne zradžu. :| Heja-hej!"

¹ В версії II: *Hu miūj konik stajniu ne prestoit.*

¹ W wersji II: *N' m/j kon'k stajniu ne prestoit.*

Як єм ішол през tot ліс - Jak jem iszoł prez tot lis

Записано: 30.04.1998

Zarejestrowano: 30.04.1998

1. |: Як єм ішол през tot ліс, |: през ліс калиновий, |:
2. |: станул я там на камін, |: камін мармуровий |:.
3. |: А спід того каменя |: водичка выпливав |:.
4. |: Напий ся єй, мой мила, |: будеш справедлива |:.
5. |: Як бы ся єй напила, |: красу бым стратила |:.
6. |: А што бы я, молода, |: без красы робила |?
7. |: Купил бым ти, мой мила, |: калиновой масти, |:
8. |: жебы-с собі мастила |: свої жовты власы |:.
9. |: Там поніже селечка |: росне вербінечка,
росне брезинечка.
10. |: А хто-ж єй там насадил? |: Моя коханечка. |:
11. |: Як она єй садила |: я єй ямки копал, |:
12. |: бо я єй на пред того |: за два рочки кохал. |:

1. |: Jak jem iszoł prez lis, |: prez lis kalynow^y, |: |
2. |: stanuł ja tam na kamin, |: kamin marmurow^y |: |
3. |: A spid toho kamenia |: wod^yczka wypł^ywat |: |
4. |: Nap^y sia jej, mój myła, |: budesz sprawedl^ywa |: |
5. |: Jak by sia jej nap^yła, |: krasu bym strat^yła |: |
6. |: A szto by ja, moloda, |: bez krasy rob^yła |?
7. |: Kupył bym ti, mój myła, |: kalynowej mast^y, |: |
8. |: żebys sobi mast^yła |: swoi żowty włosy |: |
9. |: Tam pon^yże seleczka |: rosne werb^ynieczka,
rosne brez^ynieczka.
10. |: A chto-ż jej tam nasad^ył? |: Moja kochanieczka. |: |
11. |: Jak ona jej sad^yła |: ja jij jamki kopał, |: |
12. |: bo ja jej na pred toho |: za dwa roczky kochał. |: |

95 Як я тебе в тым гаіку нападу - Jak ja tebe w tym haiku napadu

Записано дві версії: I. 12.05.1998 ⓠ II. 08.10.1997
Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 ⓠ II. 08.10.1997

ЦД 6
CD 6

Sheet music for 'Jak ja тебе в тым гаіку нападу'. The tempo is indicated as 95 BPM. The lyrics are written below the notes in both Polish and Ukrainian. The music consists of two staves, with the second staff continuing from the first.

Як я те - бе в тым га - і - ку на - па - ду. Як я те - бе в тым га - і - ку
на - па - ду, за - раз я ті, за - раз я ті tot vі - но - чок у - кра - ду.

1. {Як я тебе в тым гаіку нападу,} x2
{: зараз я ті :| tot віночок украду.} x2

2. {Як бы ты мі tot віночок вкрасти мал,} x2
{: зараз ты бы :| na вінонку іти мал¹.} x2

3. {Як я піду на ту войну воювац,} x2
{: ты останеш :| двоє діти пістувац.} x2

4. {А я буду пістувала - або ні.} x2
{: З[й]іднам я си пістунечку - не так єдну, але дві.} x2

5. {Пістунечка буде діти бавити,} x2
{: а я буду :| по забавах ходити.} x2

6.² { Однечце ся ті, дівчино, музыки,} x2
{: як ты підеш :| з пеленками до рікви.} x2

7. { Однечце ся ті, дівчино, і строю,} x2
{: як ты підеш :| тай з вилами до гною.} x2

1. {Jak ja tebe w tym haiku napadu, } x2
{: zaraz ja ti :| tot winoczok ukradu.} x2

2. {Ja by ty mi tot winoczok wkrasty mał,} x2
{: zaraz ty by :| na wijnonku itⁱ mał.¹} x2

3. {Jak ja pidu na tu wojnu wojuwac,} x2
{: ty ostanesz :| dwoje dity pistuwac.} x2

4. {A ja budu pistuwała - abo ni.} x2
{: Zidnam ja sⁱ pistunieczku - ne tak jednu, ale dwi.} x2

5. {Pistunieczka bude ditiⁱ bawⁱ tⁱ,} x2
{: a ja budu :| po zabawach chodⁱ tⁱ.} x2

6.² {Odnechce sia ti, diwczyno, muzyky,} x2
{: jak ty pidesz :| z pelenkamⁱ do riky.} x2

7. {Odnechce sia ti, diwczyno, i stroju,} x2
{: jak ty pidesz :| taj z wⁱlamⁱ do hnoju.} x2

¹ В версії II: {: зараз бы ты :| на военку іти мал.

² В версії II: zmieniony порядок dwóch ostatnich strichów.

¹ W wersji II: {: zaraz by ty :| na wijnonku itⁱ mał.

² W wersji II: zmiana kolejności dwóch ostatnich zwrotek.

CpniBAHkpi ogpA4OBpI
Pięśni obrzędowe

Сыпівай, хресна мамо - Špiwaj, chresna mamo

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

♩ = 110
(8) Сыпі - вай, хрес-на ма - мо, сыпі-вайты ве - се - ло. Сыпі-вай, хрсс-на ма - мо,сыпі-вай ты ве-се-ло,

22"
же - бы на - ше хресть- ня все бы - ло ве - се - ле. Же - бы на - ше хресть-ня все бы - ло ве - се - ле.

1. {Сыпівай, хресна мамо, сыпівай ты весело,} x2

{жебы наше хрестьня все было веселе.} x2

2. {Сыпівай, хресна мамо, сыпівай ты розкошно,} x2

{жебы наше хрестьня скоренько выросло.} x2

3. {Сыпівайте кумове з тамтого кутика.} x2

{Як не засыпівате - ганьба превелика.} x2

1. {Špiwaj, chresna mamo, śpiwaj ty weseło,} x2

{żeby nasze chreśnia wse było wesełe.} x2

2. {Špiwaj, chresna mamo, śpiwaj ty rozkoszno,} x2

{żeby nasze chreśnia skoreńko wyrosło.} x2

3. {Špiwajte kumowe z tamtoho kut'ka.} x2

{Jak ne zaśpiwate - hańba prewel'ka.} x2

25 Пасла пастыречка - Pasła pastyreczka

Записано: 12.05.1998

Zarejestrowano: 12.05.1998

Пасла пастыречка, волкы у лі - се - чка і так со - бі сьпі - ва - ла.

При-шол гу ні за- йонц, хтіл ей волкы за- йонц о - на є му - нс да ла. Тра - ля - ля - ля,

тра - ля - ля - ля ля, тра - ля - ля - ля, тра - ля - ля - ля, тра - ля - ля - ля тра-ля-ля.

Пасла пастыречка волкы у лісечка
і так собі сьпівала.

Пришол гу ні зайонц, хтіл ей волкы зайонц
она єму не дала.

Реф.: Тра-ля-ля-ля,
тра-ля-ля-ля-ля.
Тра-ля-ля-ля-ля,
тра-ля-ля-ля-ля,
тра-ля-ля-ля,
тра-ля-ля.

Pasła pastyreczka wółki u liseczka
i tak sobie śpiewała.

Przy szoł gu ni zając, chtil j, e; wólkę zajonc,
ona jemu ne dała.

Ref.: Tra-la-la-la,
tra-la-la-la.
Tra-la-la-la,
tra-la-la-la,
tra-la-la,
tra-la-la.

Як єм пришол до вас - Jak jem prⁱszoł do was

Записано дві версії: I. 12.05.1998 (II. 19.02.1997)

Zarejestrowano dwie wersje: I. 12.05.1998 (II. 19.02.1997)

ЩД 13
CD

1.a) Як єм пришол до вас, принюс єм вам сало¹,
{жебы сте мі дали свое щебетало².} x2

б) А носил я до вас з медом горивоньку,
{жебы сте мі дали свою дівчиноньку.} x2

в)³ Ой, ходил я до вас кожду неділеньку,
{бо я си полюбил вашу дівчиноньку.} x2

г)⁴ А ходил я до вас, носил єм вам грушку,
{жебы сте мі дали свою щебетушку.} x2

2. Біле гуся, біле, медже гривы сіло.

{Медже гривы гуси - привыкати мусит.} x2

3. Дайте-же нам, дайте, стильця шырокого.
{Наша пані млада роду высокого.} x2

1.a) Jak jem prⁱszoł do was, prⁱniós jem wam sało¹,
{żeby ste mi dalⁱ swoje szczebetało².} x2

b) A nosⁱ ja do was z medom horⁱwońku,
{żeby ste mi dalⁱ swoju diwczⁱnońku.} x2

c)³ Oj, chodⁱ ja do was każdą nedileńku,
bo ja sⁱ polubⁱ waszu diwczynońki.} x2

d)⁴ A chodył ja do was, nosył jem wam hruszku,
{żeby ste mi dalⁱ swoju szczebetuszku.} x2

2. Bile husia, bīle, medže hriwy siło.

{Medže hriwy husⁱ - prⁱwykatⁱ musⁱt.} x2

3. Dajte-że nam, dajte, stylcia szⁱrokoho.
{Nasza pani młoda rodus wysokoho.} x2

¹ В версії II: А носил я носил, носил єм вам сало.

² В версії II: жебы сте мі дали тото щебетало.

³ Тота стрічка походить з версії II.

⁴ Тота стрічка походить з версії II.

¹ W wersji II: A nosiⁱ ja, nosiⁱ i, nosiⁱ jem wam salo.

² W wersji II: żeby ste mi dalⁱ toto szczebetało.

³ Ta zwrotka pochodzi z wersji II.

⁴ Ta zwrotka pochodzi z wersji II.

4. Наша пані млада поімала пташа.
{Яке поімала, з таким буде спала.} x2

5.a) Як ём присігала, кляклам на коліна,
{жебы мі Бозьо дал найпершого сына.} x2
б) Найпершого сына, а друге дівчатко.
{буду пістувала, як пташка пташатко.} x2

6.⁵ Пані млада сідит, там ся съціна съвітим.
{Пан младий позерат, бочки су подперат.} x2

4. Nasza pani młoda poimała ptasza.
{Jakie poimała, z takym bude spała.} x2

5.a) Jak jem prysiągała, klakłam na kolina,
{żeby mi Bozio dał najperszoho syna.} x2
b) Najperszoho syna, a drugie diwczatko.
{Budu pistuwała, jak ptaszka ptaszatko.} x2

6.⁵ Pani młoda sidⁱt, tam sia ścina świtⁱt.
{Pan młodⁱj pozerał, boczky sⁱy podperał.} x2

⁵ Тота стричка походить з версії II.

⁵ Ta zwrotka pochodzi z wersji II.

Шугаю молодий - Szuhaju młodⁱj

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

♩ = 116

Shu - ga - ю мо - ло - дий, ой, не ход ко - ло во - ды.

He збе -рай кві - точ - кы, ой, бо то не я - го - ды.

16"

1. Шугаю молодий, ой, не ход коло воды.
{Не зберай квіточки, ой, бо то не ягоды.} x2
2. Шугаю малюткий, ой, воз мене на ручки.
{3 ручок на коліна, ой, буду твоя жена.} x2

1. Szuhaju młodⁱj, oj, ne chod koło wody.
{Ne zberaj kwitoczky oj, bo to ne jahody.} x2
2. Szuhaju malutkⁱj, oj, woz mene na ruczky.
{Z ruczok na kolina, oj, budu twoja żena.} x2

30 Кажут люде, що я умру - Każut lude, szczo ja umru

Записано: 12.05.1998
Zarejestrowano: 12.05.1998

ЦД
CD 15

$\text{♩} = 72$

(ং) Ка- жут лю- де,— що я ум - ру, а я хо - чу— жы - ти.

6

2,3

5-6

30"

Тіль - ко вжы - вшы на тым съві - ті му - сит съвіт ли— шы - ти.

5-6

1. Кажут люде, що я умру, а я хочу жыти.
{Тілько вжывшы на тым съвіті мусит съвіт лишыти.} x2

2. Лишаєт ся бідна хата, дороги палаты.
{І не можна іх з собою на той съвіт забрати.} x2

3. Але хочбы міг забрати, там того не треба.
Штыри дошки, сяжен земли, спасения з неба.

4. Як ударят у всі дзвоны у смертний годині.
{Поклоню ся всему съвіту і свої родині.} x2

5. Дадут мені тісну трумну і твердоє ложе.
Не дай в гріхах умирati, милостивий Боже.

5. Як опустят грішне тіло глибокі долы,
{як покриют все землею - не встанеш николи.} x2

1. Każut lude, szczo ja umru, a ja choczu żyć.
{Tylko wzywszy na tym świti musi t świdli szyć.} x2

2. L' szajet sia bidna chata, doroh' palaty.
{I ne možna ich z soboju na toj świt zabrat.} x2

3. Ale choczby mih zabrat, tam toho ne treba.
Sztyri doszky, siažen zemli, spasen ja z neba.

4. Jak udariat u wsi dzwon u smertn j hod ni.
{Pokloniu sia wsemu świtu i swoij rod ni.} x2

5. Dadut meni tisnu trumnu i twerdoje łoze.
Ne daj w hrichach um rat, m lost w Boże.

5. Jak opustiat hriszne tilo hl bok ji dol,
{jak pokr jut wse zemleju - ne wstanesz n kol.} x2

31 Ой, Лазарю, брате мій - Oj, Lazariu, brate mij

Записано: 12.05.1998 Ⓜ
Zarejestrowano: 12.05.1998 Ⓜ

ЦД 14
CD

J=90
12"
(S) Ой, La - za- rю_ бра-те мій, о - хо-лод мі я-зык мій. О-го - лод мі я-зык мій.

1. „Ой, Лазарю, брате мій,
{охолод мі язык мій.”} x2

2. „Тераз ту ня братом звеш.
{На земли-м был яко пес.} x2

3. Ліпши были твоє псы,
{раны мойі лизали.} x2

4. Раны мойі лизали,
{окрухы мі носили.”} x2

1. „Oj, Lazariu, brate mij,
{ocholod mi jazyk mij.”} x2

2. „Teraz tu nia bratom zwesz.
{Na zemli-m byl jako pes.} x2

3. Lipszy byly twoje psy,
{rany moji lizali.} x2

4. Rany moji lizali,
{okruchy mi nosili.} x2

Савле, Савле, ты Федоре - Sawle, Sawle, ty Fedore

Записано: 30.04.1998

Zarejestrowano: 30.04.1998

Сав- ле, сав - ле, ты Фе - до - ре, тво - е і - мя не пре - зо - ре.

Я ов - ча - рем не бу - дzem, на во - ен - ку не пі - дем.

1.a) Савле, Савле, ты Федоре,
твоє ім'я не презоре.

Реф.: Я овчарем не будзем,
на военку не підем.

б) Волю піти за шугая,
што він в лісі пребыває.

Реф.

в) Бо я вчений молитвами,
Пану Богу поручаний.

Реф.

2.a)¹ Савле, Савле - тобі Куба.
Колис ты был без kostura?

Реф.

[...]

1.a) Sawle, Sawle, ty Fedore,
twoje imia ne prezore.

Ref.: Ja owczarem ne budzem,
na wojenku ne pidem.

b) Wolu pity za szuhaja,
szto win w lisi prebywaje.

Ref.

c) Bo ja wczenyj molytwamy,
Panu Bohu poruczanyj.

Ref.

2.a)¹ Sawle, Sawle - tobi Kuba.
Koly-s ty był bez kostura?

Ref.

[...]

¹ Пісня виконувана в тракті „Федорив” (пор. Moi стричы з бабом Ольгом, с. 12-15). При порядкових входах „Федорив” зміняла ся лем стричка означена яко - а, стрички - б і в оставали без змін.

¹ Pieśń wykonywana w trakcie „Fedorów” (por. Moje spotkania z babcią Olgą, s. 12-15). Przy wejściach kolejnych „Fedorów” zmieniała się tylko zwrotka oznaczona jako - a, zwrotki - b i c pozostawały bez zmian.

3.a) Савле, Савле - тобі Бача.

Коли-с ты был без корбача?

Реф.

[...]

4.a) Савле, Савле - тобі Стаку.

Коли-с ты был в великом страху?

Реф.

[...]

3.a) Sawle, Sawle - tobi Bacza.

Koly-s ty był bez korbacza?

Ref.

[...]

4.a) Sawle, Sawle - tobi Stachu.

Koly-s ty był w welkym strachu?

Ref.

[...]

33 В глубокий долині - W hłubokij dolⁱni

Записано: 12.05.1998
Zarejestrowano: 12.05.1998

ЦД 16
CD

1. В глубокий долині звіздада ся зявилася,
{де Пречиста Діва Мати сына породила.} x2
2. Як єму¹ зродила, стала му съпівати:
{„Люляй, люляй мій сыночку, а я буду спати.”} x2
3. „Спийте, моя мамцьо, хоц єдну годину,
{а я піду тай до раю, принесу перину.”} x2
4. „Ой, сыну мій, сыну, де-с ты тото годен?
{Іщи не є дві години, як єс ся народил.”} x2
5. „Мамцьо моя, мамцьо, де-ж бы я не годен?
{Я створил небо, землю - щем ся не народил.”} x2

1. W hłubokij dolⁱni żwizda sia zjawⁱla,
{de Preczysta Diwa Maty syna porodⁱła.} x2
2. Jak jemu¹ zrodⁱła, stała mu śpiwatⁱ:
{„Lulaj, lulaj mij synoczku, a ja буду spać.”} x2
3. „Spⁱjte, moja mamcio, choc jednu hodⁱnu,
{a ja pidu taj do raju, prⁱnesu perⁱnu.”} x2
4. „Oj, synu mij, synu, de-ś ty toto hoden?
{„Isczycz ne je dwi hodⁱny, jak jes sia narodⁱł.”} x2
5. „Mamcio moja, mamcio, de-ż by ja ne hoden?
{Ja sotworⁱł nebo, zemliu – szczem sia ne narodⁱł.”} x2

¹ Повинно бути: его

¹ Powinno być: jego

34 Во Вифлеемі стала ся новина - Wo W^yflejemi stała sia nowyna

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

Bo Vif-le - ε - mi sta-la sя no - vi - na: пре-чыс-та Dі - va по-ро-ди-ла сы - на.

20"

1. Во Вифлеемі стала ся новина:
{пречиста Діва породила сына.} x2

2. Як го зродила, в пелены повила.
{Зелене сінце єму постелила.} x2

3. Як ся Жыдове о тым довідали,
{по Вифлееми Ісуса глядали.} x2

4. Як ся Мария о тым довідала,
{та до Єгипту з Христом утікала.} x2

5. Ой, ідуть, ідуть. Зимний вітер віє.
{А там господар пшениченку сіє.} x2

6. Щесьця, Боже дай, пшеницю сіяти.
{Хто гнеска сіє – завтра буде жати.} x2

7. Як ся Жыдове о тым довідали,
{то до Єгипту за Ісусом гнали.} x2

8. „Щесьця, Боже дай, пшениченку жати.
{Ци ту не ішла з Христом Божа Мати?} x2

9. „Ой, ішла, ішла, зимний вітер віял,
{ой, як я тую пшениченку сіял.} x2

10. „А бодай тобі кат голову відтял.
{Ой, чогос ти ей, чогос сей не піймал?} x2

1. Wo W^yflejemi stała sia nowyna:
{preczysta Diwa porod^yła syna.} x2

2. Jak ho zrodyla w peleny pow^yła.
{Zelene since jemu postel^yła.} x2

3. Jak sia Žydowe o tym dowidaly,
{po W^yflejemⁱ Isusa hladaly.} x2

4. Jak sia Mar^yja o tym dowidała,
{ta do Jehyptu z Chrystom utikała.} x2

5. Oj, idut, idut. Z^ymn^yj witer wije.
{A tam hospodar pszen^yczeńku sije.} x2

6. Szczęścia, Boże daj, pszen^yciu sijaty.
{Chto hneska sije – zawtra bude żaty.} x2

7. Jak sia Žydowe o tym dowidalⁱ,
{to do Jehyptu za Isusom hnali.} x2

8. „Szczęścia, Boże daj, pszenyczeńku żaty.
{Cy tu ne iszła z Chrystom Boża Maty?} x2

9. „Oj, iszła, iszła, z^ymn^yj witer wijał,
{oj, jak ja tuju pszen^yczeńku sijat.} x2

10. „A bodaj tobi kat hołowu widział.
{Oj, czoho-s ty jej, czoho-s jej ne pijmał?} x2

Щедрий вечер, добрий вечер - Szczedrⁱj wecz^{er}, dobrⁱj wecz^{er}

Записано: 19.02.1997

Zarejestrowano: 19.02.1997

ЩД
CD 17

$\text{j}=86$

Щед-рий ве-чес, доб-рий ве-чес то - бі гос - по - да рю. Ра - дуй ся!

Ой, ра - дуй ся зе мле! Сын Бо - жий на - ро - дил ся!

25"

1. Щедрий вечер, добрий вечер – тебі господарю.

Реф.: Радуй ся!

{Ой, радуй ся земле!

Сын Божий народил ся!} x2

2. Щедрий вечер, добрий вечер – тебі господине.

Реф.

3. Щедрий вечер, добрий вечер – тай і вашым дітям.

Реф.

1. Szczedrⁱj wecz^{er}, dobrⁱj wecz^{er} – tobi hospodariu.

Ref.: Raduj sia!

{Oj, raduj sia zemle!

Syn Bożⁱj narod^{ił} sia!} x2

2. Szczedrⁱj wecz^{er}, dobrⁱj wecz^{er} – tobi hospodyne.

Ref.

3. Szczedrⁱj wecz^{er}, dobrⁱj wecz^{er} – taj i waszym diti^o m.

Ref.

Азбучний список інципітив

А в містечку Берестечку	49
А в нашым садочку росне яблиночка	51
Была я весела	53
В губокым Дунаю	54
В глубокій долині	96
В городі калина, в городі лисечка	56
В щирим полі криж	57
Влетіло яблушко до конар ямы	59
Во Вифлеємі стала ся новина	97
Горы нашы, горы	60
Горила липка, горила	61
Ішла дівка по воду	62
Ішла Єлена	64
Ішла сиротонька	65
Ішол лісничи[й] через ліс	67
Кажут люде, що я умру	92
Мамцю моя, що-ж мі з того	68
Млядост моя, млядост	70

6. В щырим поли криж W szczyr̄im poly kr̄ż			
в щырим поли криж	w szczyr̄im poly kr̄ż	в щырым поли крест	w szczerym polu krzyż
камаратя (зо слов.)	kamaratia (ze słow.)	камарате	przyjaciele
же ся выдала	że sia wydała	же ся отдала/выдала	że wyszła za mąż
викликал	wykl̄kał	выкликал	wywołał
ліворвер	liworwer	револьвер	rewolwer
стрилил він ей у серденько - нещасной гайдуце	stryl̄ił win jej u serdeńko - neszczasnoj hajduce	стрылил він в єй сердечко- нещасному дівчату гайдука	strzelili on w jej serduszko – nieszczęsnej dziewczynie hajduka (hajduk – żołnierz piechoty zorganizowanej przez Stefana Batorego na wzór węgierski)
викликал	wykl̄kał	выкликал	wywołał
7. Влетіло яблушко до конар ямы Wletiło jabłuszko do konar jamy			
яблушко (з польск.)	jabłuszko (z pol.)	яблочко	jabłuszko
до конар ямы	do konar jamy	до конар ямы	do dziury w konarze
з трьома фреірами	z trioma freiramy	з триома фраірами	z trzema kochankami
черкат острожками	czerkat ostrožkam̄	черкат острожками	grzechocze ostrogami
віконце	wikonce	вікно, облак	okno, okienko
руце (зо слов.)	ruce (ze słow.)	руці	(w) ręce
8. Горы наши, горы Hory naszy, hory			
горбочки	horboczky	горбочки	pagóreczki
мляды (архаїзм) рочки	mlady (archaizm) roczky	молоды рочки	młode latka
не зазнали красы	ne zaznal̄i krasys	не зазнали красы	nie zaznały piękna
9. Горила липка, горила Hor̄la lipka, hor̄la			
цит-те хлопці	cyt-te chłopci	цит-те хлопці	cyt, (cicho) chłopcy
в решеті	w reszeti	в решеті	w sieci
дівоцкой подобы	diwockoj podoby	дівоцкой подобы	dziecięcej urody
10. Ішла дівка по воду Iszła diwka po wodу			
без зелену заграду	bez zelenu zahradu	през зелену заграду/загороду	przez zieloną zagrodę (zagroda – przeważnie ogrodzona część łąki)
вянец	wianec	вінец	wieniec, wianek
по шатанским поході	szatańskym pochodi	по дяблім похолі	po szatańskim chodzie
отверац	otwerac	отверати	otwierać
11. Ішла Елена Iszła Jelena			
Елена	Jelena	Олена	Helena
тръома	trioma	т्रойома	trzema
три хресты стоят	tr̄i chresty stojat	три хресты стоят	trzy krzyże stoją
геретыцы (зо слов.)	heretycy (ze słow.)	еретыки	heretycy

12. Ішла сиротонька Iszła syrotońka

надыбали (з польск.) ей там два псы	nadybał <small>y</small> (z pol.) jej tam dwa psy	надыбали ей там два псы	nadybaly ją tam dwa psy (dybać – czyhać na kogoś, na coś, zwykle w złych zamiarach)
не был кто ся зобрац (форма ужывана през Руснаків з Войводіны) сирітку одняц	ne był chto sia zobraç (forma używana przez Rusnaków z Wojvodiny) s <small>y</small> ritku odniac	забрати сиротку одняти	nie miał kto wziąć, zabrać się do ratowania sierotki, sierotkę odjąć (czasownik przestarzały w tym znaczeniu)
цвінтар	cw <small>y</small> ntar	цмонтір, цмынтир, цмінтар	cmentarz
з головы (архаїзм)	z hlawy (archaizm)	з головы	z głowy
мацошыциу	macoszyciu	мачошыциу	macoszycę (zgrubienie od macocha)
на тамтот съвіт достац (зо слов.)	na tamtot świt dostac (ze słow.)	на тамтот съвіт достати ся	na tamten świat dostać się
як сиротам плацыц (зо слов.)	jak s <small>y</small> rotam płacyc (ze słow.)	як сиротам платити	jak sierotam płacić

13. Ішол лісничи[й] через ліс Iszoł lisnycz[j] czerez lis

най си карабин набию	naj sy karab <small>y</small> n nab <small>y</small> ju	най си карабин набю	niech sobie karabin naładuję
----------------------	---	---------------------	------------------------------

14. Мам'ю моя, що-ж мі з того Mamcio moja, szto-ż mi z toho

що-ж (з укр.)	szczzo-ż (z ukr.)	штох	cóż
гуси з кутця выпустити (ужывають Лемкы словацкы)	hus <small>y</small> z kutcia wypust <small>y</small> t <small>y</small> (używają Lemkowie słowaccy)	гуси з кучы выпустити	gęsi z chlewu wypuścić
заволала (з польск.)	zawołała (z pol.)	закликала	zawołała
з хаты (з укр. або польск.)	z chaty (z ukr. lub pol.)	з хыжы	z chaty (chałupy)
кый сукатий	kyj sukat <small>y</small> j	кый сукатий	kij sękaty

15. Млядост моя, млядост Mladost moja, młodost

млядост (архаїзм)	mladost (archaism)	молодист	młodość
як єм тя утратил	jak jem tia utrat <small>y</small> t <small>y</small>	як єм тя втратил	jak cię utracilem
в тій	w t <small>y</small> j	в тий	w tej

16. Не лій, дощык не лій Ne lij, doszczyk, ne lij

не лій, дощык не лій	ne lij, doszczyk, ne lij	не лій, дойджык, не лій	nie lej, deszczyku, nie lej
----------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------------------

17. Ой, а в нашым оғрудечку Oj, a w naszym ogródeczku

в оғрудечку (з польск.)	w ogródeczku (z pol.)	в загоридочці	w ogródeczku
розцвитала (з укр.)	rozchw <small>y</small> tała (z ukr.)	розквітала	rozkwitała
яблонечка (з польск.)	jabłoneczka (z pol.)	ябліночка/ябліночка	jabłoneczka (zdr. od jabłoni)
цілу весну	ciłu wesnu	цілу весну/цілу яр	całą wiosnę
през вікно	prez wikno	през вікно/през видгляд	przez okno
до сін	do sin	до сін	do sieni (sień – w domach wiejskich: rodzaj przedpokoju, korytarza)
з вяничка	z wian <small>y</small> czka	з віночка	z wianuszka

18. Ой, а в ночы о півночы Oj, a w noczy o piwnoczy

ще куры не піли (з укр.)	szcze kur ⁱ ne pil ⁱ (z ukr.)	іщи когуты не съпівали	jeszcze koguty nie piały
візьми (з укр.)	wiżm ⁱ (z ukr.)	воз	weź
вітний йій (з укр.)	widni ^j jij (z ukr.)	втний/одотний йій	utnij
жінка (з укр.)	żinka (z ukr.)	жена	żona
а були там (з укр.)	a buly tam (z ukr.)	а были там	a byli tam
тікай (з укр.)	tikaj (z ukr.)	втікай	uciekaj
лихо (з укр.)	li ⁱ cho (z ukr.)	нешесьця, зло	nieszczęście, зло
в лісі - на прутю	w lisi - na prutiu	в лісі - на прутах	w lesie - na prętach, (tu: na gałęziach)
в желеzным окутю	w żeliznym okutiu	в желеzным окутю	w żelaznym okuciu (tu: w kajdankach)
десятому бым заказал	desiatomu bym zakazał	десятому бым заказал	dziesiątemu bym zakazał

19. Ой, Боже, Боже, як то зылі Oj, Boże Boże, jak to żli

в заглавках	w zahławkach	на заголовках	na poduszkach
неборачок	neboraczok	неборачок	nieboraczek (zdr. od nieborak)
гардша	hardsza	гардша	ładniejsza

20. Ой, кумо, кумо Oj, kumo, kumo

горивка	horiwka	палюнка	wódka
до вітирка	do witirka	до вітирка	do wtorku
терезбы	terezby	терезбы	trzeźwi
палениця	palen ⁱ cia	палюнка (палена)	wódka (samogon)

21. Пиcм, пиcм P_yjem, p_yjem

пиcм	p _y jem	пиcме	pijemy (pijem)
подолок	podolok	подолок	halka (półhalka)
череда	czereda	череда, стадо пацят	trzoda chlewna

22. Там на горі два яворы Tam na hori dwa jawory

один (з укр.)	od ⁱ n (z ukr.)	єден	jeden
я не возьню	jak ne woźniu	я не возму	ja nie wezmę
тую	tuju	тоту	te
що мі буде (з укр.)	szczo mi bude (z ukr.)	што mi буде	co mi będzie
перогы	perohy	перогы /піроги /pirogы	pierogi
щобы мені (з укр.) пелехами	sztoby meni (z ukr.) pelecham _y	щтобы mi пелехами	żeby mi kudłami
замітала хату	zamitala chatu	замітала хыжу	zamiała chatę/dom/mieszkanie
до лужечка (з польск.)	do łóżeczka (z pol.)	до посьцільки	do łóżeczka
сындане	śnidanie	сынданя / шніданя	śniadanie

23. Як я ішол през ліс, през ліщину Jak jem iszoł prez lis, prez liszcz_ynu

ківки не польоміт	kiwky ne polom _y it	коліків не поламле	kolków nie połamie
-------------------	--------------------------------	--------------------	--------------------

ліжка (з укр.) не заляжу	liżka (z ukr.) ne zalażu	постелі не заляжу	łóżka nie wyleżeć (leżeć dugo, wylegiwać się, leżeniem wygneść coś)
24. Як єм ішол през tot ліс Jak jem iszoł prez tot lis			
купил бым ті	kupił bym ti	купил бым ти	kupiłbym ci
я єй ямки копал	ja ijj jamky kopał	я їй ямки копал	dolki jej kopalem
25. Як я тебе в тым гаiku нападу Jak ja tebe w tym haiku napadu			
як я ті tot віночок украду	jak ja ti tot winoczok ukradu	як я ти tot віночок вкраду	jak ja ci ten wianuszek ukradnę
воювац (зо слов.)	wojuwac (ze słow.)	воювати	wojować
пістувац (зо слов.)	pistuwac (ze słow.)	пестувати, опікувати ся, носити на руках	piastować – troskliwie opiekować się dzieckiem
зйіднам я си пістунечку	zidnam ja s ⁱ pistunieczku	зіднам я си пестунечку	wynajmę sobie piastuneczkę (niańkę)
з пеленками	z pelenkam ⁱ	з пеленками	z pieluchami
26. Съпівай, хресна мамо Śpiwaj, chresna mamo			
хресна мама	chresna mamo	хресна мама/нонашка, нанашка	chrzestna mama
хресьня	chreśnia	хресня/хресьня	chrześniak, chrześniaczka (jeszcze osesek)
27. Пасла пастыречка Pasła pastyreczka			
пастыречка	pastyreczka	пастырочка	pastereczka, pastuszka
волкы	wołki	быки	woły
зайонц (зпольск.)	zając (z pol.)	заяц	zając
хтіл єй волкы зайонц (зпольск.)	chtíl j ^e j wołki zajonc (z pol.)	хтіл ей быки заняты	chciał jej woły zająć, zagarnąć dla siebie lub wziąć jako zastaw
она єму не дала	ona jemu ne dała	она йому не дала	ona mu (jemu) nie dała
28. Як єм пришол до вас Jak jem prⁱszoł do was			
сало	sało	сало	sadło (tu: tłuszcz zwierzęcy)
щебетало	szczebetało	щебетало	szczebiotka (młoda kobieta lubiąca dużo mówić, trajkotać)
горивоньку	horywońku	палюночку	wódeczkę
щебетушка	szczebetuszka	щебетушка	szczebiotka
29. Шугаю молодий Szuhaju młodⁱj			
шугай	szuhaj	шугай	przystojny młodzieniec, też ukochany
ягоды	jahody	ягоды	poziomki
малюткий (зпольск.)	malutk ⁱ j (z pol.)	маленкій	malutki, też bardzo młody
30. Кажут люде, що я умру Każut lude, szczo ja umru			
кажут (з укр.)	każut (z ukr.)	повідають	mówią
що я умру (з укр.)	szczo ja umru (z ukr.)	что я гмру/умру	że umrę
лишаєт ся	l ⁱ szajet sia	лишат ся	zostawia się

хочбы	choczby	хочбы	choćby
сяжен земли	siażen zemli	сяжен землі	sążen ziemi
у всі (з укр.)	u wsi (z ukr.)	во вшыткы	we wszystkie
тісну трумну	tisnu trumnu	кісну труну	ciasną trumnę
твєрдо ложе (з польск.)	twerdoje łoże (z pol.)	тверда посьціль	twarde łoże
глибокі долы	hlubokiji dol	глубокы ямы	głębokie doly
покриют все землею (з укр.)	pokryjut wse zemleju (z ukr.)	покрывают вшытко земльом	pokryją wszystko ziemią
31. Ой, Лазарю, брате мій Oj, Lazariu, brate mij			
охолод мі язык мій	ocholod mi język mój	охолод мі язык мій	ochłodź mi język mój
окрухи (з польск.)	okruchy (z pol.)	о(д)кырхы, кыршины	okruchy
32. Савле, Савле, ты Федоре Sawle, Sawle, ty Fedore			
без костура	bez kostura	без костура, без палиці	bez kostura, bez laski
бача	bacza	бача	baca, znachor, wróżbita
корбач	korbacz	корбач	korbacz, nahajka, bat
будзем (зо слов.)	budzem (ze slow.)	будеме	będziemy
33. В глубокій долині W hlubokij dol ni			
зъвізда ся зявила	źwizda sia zjawila	зъвізда ся зъвіила	gwiazda się ukazała, objawiła
годен	hoden	годен, быти годным	być w stanie coś znieść, uczynić, wytrzymać
щем ся не народил	szczem sia nie narodil	іщи-м я ся не народил	jeszcze się nie narodziłem
34. Во Вифлесмі стала ся новина Wo Wiflesmi stała sia nowyna			
пелены	peleny	пеленки	pieluchy
утікала	utikała	втікала	uciekała
завтра	zawtra	заран	jutro
відтял	widział	одтял	odciął
піймал	pójmał	зімал	złapał
35. Щедрий вечер, добрий вечер Szczedr'j wecz'r, dobr'j wecz'r			
щедрий	szczedr'j	щедрий	szczodry, hojny
господар	hospodar	газда	gospodarz
вашим дітям	wasz'm diti'm	вашим дітом	waszym dzieciom

Словничок опрацувано в опертю о: / Słowniczek opracowano w oparciu o:

Horoszczak J., Словник лемківско-польський і польсько-лемківський. *Słownik łemkowsko-polski i polsko-łemkowski*, Warszawa 2004

Rieger J., *Słownictwo i nazewnictwo łemkowskie*, Warszawa 1995

Sobol E., *Nowy słownik języka polskiego*, Warszawa 2002

Mузичний материял представлений на плыті Сыліванкы бабы Ольги походить з архівум Лемківського

Ансамбля Пісні і Танця „Кычера“ в Лігници і остал награний 12 мая 1998 рока. Награня зреалізувано не в студіо, а в хъжи бабы Ольги в Тжмельові (гміна Хоцянів, повіт польковицький, воєвідзтво ніжньошлеске). Єднакже гвшні в тым домашнім оточыню не втрачено спонтанніст експресії і wykonання. Засвідчат о тым характер зареєструваного материялу, єст то запис правдивий, аутентичний – часами аж і з недосконалістю wykonання. При выбори материялу особливі значыння привязувано до його архаічно-

сти і унікальности, керувано ся тіж якістю выполнання і технічном стороном награня.

В результаті того на плыті нашло ся 17 творив представляючых шырокій преділ лемківской вокальнай оставшыны – при піснях повсядных [1-12] нашли ся тіж сыліві звязаны з родинном обрядовістю [13–15] і кождоричном [16-17]. Пісні поміщенны на плыті служат егзemplікаціі оригінального стылю wykonавчого Ольги Череп. Ъй стыль одповідат тыповий народний традыциі сыліву – наставленого барже на передаваня текстунич на його інтерпретацию. Народний традыциі не єст знане тіж понятя тексту канонічного, пісня змінят ся од wykonання до wykonання (сывідчат о тым хоцбы выказаны в тым опрацуваню варианты), за то тіж поміщенны на плыті творы сут єдним з можливых образив той традыциі.

1	Влетіло яблушко до конар ямы	1:40	12	Ішла Єлена	2:24
2	Там на гори, два яворы	1:57	13	Присыпівкы весільны	2:02
3	В городі калина	2:04		Як ём пришол до вас	
4	Мамцьо моя, що-ж мі з того	3:25		Біле гуся, біле	
5	Млядост моя, млядост	0:52		Дайте-же нам, дайте	
6	Як я тебе в тым гаіку нападу	3:40		Наша пані млада	
7	Ішла дівка по воду	1:43		Як ём присігала	
8	А в містечку Берестечку	5:29	14	Ой, Лазарю, брате мій	0:51
9	В глубокым Дунаю	4:54	15	Кажут люде, що я умру	2:44
10	Ой, а в ночы, о півночы	6:39	16	В глубокій долині	1:42
11	Ішла сиротонька	3:50	17	Щедрий вечер, добрий вечер	1:09

Total time: 47:09

Materiał muzyczny przedstawiony na płycie *Pieśni babci Olgi* pochodzi z archiwum Łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy. Został nagrany 12 maja 1998 roku w warunkach niestudijnych: w mieszkaniu babci Olgi w Trzmielowie (gmina Chocianów, powiat polkowicki, województwo dolnośląskie). Właśnie w owym domowym, swojskim otoczeniu została zachowana spontaniczność ekspresji i wykonania. Zawiadza o tym charakter zarejestrowanego materiału; jest to zapis autentyczny – czasami nawet z niedoskonałościami wykonania. Przy wyborze materiału szczególnne znaczenie przywiązywano do jego archaiczności i unikato-

wości, kierowano się także jakością wykonania i nagrania. Ostatecznie na płycie znalazło się 17 utworów reprezentujących szerokie spektrum łemkowskiej spuścizny wokalnej – obok pieśni powszechnych [1-12] znalazły się także śpiewy związane z obrzędowością rodzinną [13-15] i doroczną [16-17].

Pieśni zamieszczone na płycie dokumentują oryginalny styl wykonawczy Olgi Czerep. Odpowiada on typowej ludowej tradycji śpiewu – nastawionego bardziej na przekazywanie tekstu niż na jego interpretację. Ludowej tradycji nie jest znane pojęcie tekstu kanonicznego, a pieśń zmienia się od wykonania do wykonania (zwiadczą o tym chociażby wykazane w niniejszym opracowaniu warianty), stąd też zamieszczone na płycie utwory są jedynie jedną z możliwych odsłon tej tradycji.

1	Wletiło jabłuszko do konar jamy	1:40	12	Iszla Jelena	2:24
2	Tam na hori dwa jawory	1:57	13	Przyśpiewki weselne	2:02
3	W horodi kalina	2:04		Jak jem pryszkoł do was	
4	Mamcio moja, szczoż mi z toho	3:25		Bile husia, bile	
5	Mladost moja, mładost	0:52		Dajte-że nam, dajte	
6	Jak ja tebe w tym haiku napadu	3:40		Nasza pani młoda	
7	Iszla diwka po wodu	1:43		Jak jem prysiąła	
8	A w misteczku Beresteczku	5:29	14	Oj, Lazariu, brate mij	0:51
9	W hłubokym Dunaju	4:54	15	Każut lude, szczo ja umru	2:44
10	Oj, a w noczy o piwnoczy	6:39	16	W hłubokij dolini	1:42
11	Iszla s'rotońka	3:50	17	Szczedrij weczyer, dobrrij weczyer	1:09

Total time: 47:09

На окладинці: Ольга Галькович (в другому ряді в середині) з колежанками, Білцарева, ок. 1935 р.

В книжці використано:

- фотографії з родинного альбому Ольги Череп (Галькович) і Яцка Габури з Білцаревої.
- Ольга Череп в часі конкурсу „З лемківської студенки”, Лігниця 1998, фот. Петро Кузяк (с. 38)

Na okładce: Olga Halkowycz (w drugim rzędzie w środku) z koleżankami, Bińczarowa, ok. 1935

W książce wykorzystano:

- zdjęcia z albumu rodzinnego Olgi Czerep (Halkowycz) i Jacka Habury z Bińczarowej.
- Olga Czerep podczas konkursu „Z lemkiwskoj studenky”, Legnica 1998, fot. Piotr Kuziak (s. 38)

З лемківської студенки

Редакция серії:

Богумила Тарасевіч, Юрко Старицький

Том 1: *Сыпіванки баби Ольги*

Започаткувана гнесньім томом серія *З лемківської студенки* мат бути сувідоцтвом пропадаючої лемківської культури. Вольом ініціаторив єст, жебы публікувати в ней так жерельны матерялы, як і научовы коментары до них. В наступных томах заміряме приближыти лемківски танци, обряды, легенды, байки, приповідкы, бесіду; вказати матеряльну культуру. Не можеме забыти тіж про інтересных люди - народных творци: съпіваків, ремісників і інчых.

Тота серія повинна спровокувати дошлідження лемківской спадковны. Ту і тераз, покля мame іцы кого записувати і што документувати! Длятого до співробітництва запрашаме вшыткых, котрым блиска наша лемківска культура - ей творци, довідників і любутелив.

Рыхтуєме:

Том 2: Юрко Старицький, Анна Ридзаніч, *Як Липняне сонце до міха імали. Байї, байки і оповіданки Лемків*

Z lemkowskijej krynicy

Redakcja serii:

Bogumiła Tarasiewicz, Jerzy Starzyński

Tom 1: *Pieśni babci Olgi*

Seria *Z lemkowskijej krynicy* poświęcona jest prezentacji świadectw tradycyjnej kultury lemkowskijej – z jednej strony, oraz przedstawieniu odnośnych omówień, refleksji i studiów – z drugiej. W monografiach i pracach zbiorowych składających się na kolejne tomy serii ukazywane będą zarówno postacie ludowych twórców, jak i pieśni, tańce, obrzędy, legendy, przysłówia oraz wytwory kultury materialnej.

Seria ma stanowić dla twórców i badaczy swoiste forum otwarte na dokumentowanie wszelkich dziedzin i przejawów lemkowskijej tradycji kulturowej. Szczególnie jest to ważne teraz – gdy żyją jeszcze jej nosiciele. Dlatego zapraszamy do współpracy wszystkich, którym jest bliska nasza lemkowska kultura – jej twórców, badaczy i miłośników.

W przygotowaniu:

Tom 2: Jerzy Starzyński, Anna Rydzanicz, *Jak Lipnianie słońce do worka łapali. Baśnie, bajki i opowieści Łemków*